ΘΡΑΚΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΘΡΑΚΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ

ΤΩΝ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ
ΑΡΙΣΤΟΥ ΚΑΜΠΑΝΗ

ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΤ'
ΚΕΠΕΑΕΚ - ΒΙΒΛ. 320
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚΔΟΣΙΣ "ΘΡΑΚΙΚΩΝ"
1936

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ ΣΤΗ ΝΕΑ ΜΑΣ ΠΟΙΗΣΙ

Ἔχω κ' ἐγὼ δεσμοὺς αἵματος μὲ τὴ Θράκη. Θρακιώτης—ἀπ τὴν Ξάνθη—ἦταν ὁ πατέρας τῆς μάνας μου. Θρακιώτης ἀπὸ κείνους, ποὺ κατέβηκε νὰ πολεμήσῃ γιὰ τη Μεγάλη Ἰδέα στὰ 1821. Γι' αὐτὸ ἡ τιμὴ ποῦ μοῦκανε τὸ Θρακικὸ Κέντρο, ζητῶντας νὰ προλογίσω τὴν Ἀνθολογία τῶν νεωτέρων ποιητῶν τῆς Θράκης, μὲ συγκίνησε ὄχι μόνον ὡς ἱστορικὸ τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων.

Ἡ Ἀνθολογία τῶν νεωτέρων ποιητῶν τῆς Θράκης περιέχει στίχους τῶν Κ. Θαλίδη, Ἀρ. Κουρτίδη, Γ. Βιζυηνοῦ, Θανάση Κατραπάνη, Ν. Ποριώτη, Κ. Παράσχου, Μ. Ἀποστολίδη, Κώστα Βάρναλη, Ἄργη Κόρακα καὶ ἄλλων. Γενικώτερη ἐντούτοις Ἀνθολογία Θρακικὴ θὰ εἶχε ν' ἀνατρέξῃ στὰ περασμένα, νὰ πάρῃ ἴσως ἀφετηρία της τὸ 1800, νὰ μὴν παραλείψῃ τοὺς Φαναριῶτες—τὸ Νερουλό, τοὺς Σούτσους, τοὺς Ραγκαβῆδες καὶ τὸν Ἠλία Τανταλίδη, διδάσκαλο τοῦ Βιζυηνοῦ.

Μιὰ τέτοια συλλογὴ θὰ ἱκανοποιοῦσε ἴσως πιὸ πολὺ τὴν ἱστορική μας περιέργεια. Ἴσως μάλιστα καὶ τὴν αἰσθητική μας. Γιατὶ δὲν πρέπει νὰ ξεχνοῦμε πὼς μερικοὶ ἀπὸ τοὺς καλύτερους στίχους τῆς καθαρεύουσας ἔχουν γραφῆ ἀπὸ Πολίτες.

Πολλοὶ θὰ μορφάσουν—οἱ κριτικοὶ τοῦ ἀπολύτου θὰ ποῦν πὼς δὲ χρειάζεται οὔτε ἡ μεγαλύτερη ἀνθολογία ποὺ φαντάστηκα ἐγώ, οὔτε ἡ παροῦσα. Λάθος. Ἡ πρωτοβουλία τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου εἶναι δικαιολογημένη. Εἶναι μέσα στοὺς σκοποὺς τοῦ ἐθνικοῦ συλλόγου ποὺ θέλει νὰ μᾶς γνωρίσῃ μὲ τὴ Θράκη, μὲ τὴν ἱστορία, τὴν τοπογρα-

φία, τὴ λαογραφία, τὶς παραδόσεις της, μὲ τοὺς λογίους της,—τοῦ συλλόγου ποὺ θέλει νὰ καθορίσῃ τὴν ὁποιαδήποτε συμβολὴ τῆς Θράκης στὴ Νέα Ἑλληνικὴ Ἀναγέννησι. Ἡ Ἀνθολογία τῶν ποιητῶν τῆς Θράκης θὰ ἔχῃ ἐνδιαφέρον ὄχι μόνο γιὰ τοὺς Θρακιῶτες—ποὺ θὰ ἐκτιμήσουν τὴν ἔμπνευσι τῶν συμπατριωτῶν τους, ἀλλὰ καὶ γιὰ ὅλους ὅσοι καταγίνουνται στὴν ἔρευνα τοῦ λογοτεχνικοῦ παρελθόντος καὶ παρόντος.

Ἐδῶ κ' ἑκατὸ περίπου χρόνια ὁ Ἀλέξανδρος Σοῦτσος ἔγραφε πώς :

Εἰς τὸν ὡραῖον Βόσπορον,
εἰς τῆς τρυφῆς τὰ στήθη,
ἡ ποίησις τῆς νέας μας
Ἑλλάδος ἐγεννήθη.
Ἐκεῖ ὁ Ἀθανάσιος,
ὁ νέος Ἀνακρέων,
ὡραῖος πρῶτος ἔψαλε
τὰ κάλλη τῶν ὡραίων. . .

Ὁ Ἀθανάσιος (Χρηστόπουλος) δὲν ἦταν Πολίτης, ἦταν Καστοριανός, ἀλλὰ τὸ τάλαντό του ξύπνησε στὸ Φαναριώτικο περιβάλλον—στὴν Πόλι καὶ στὶς Ἡγεμονίες. . . . Φαναριῶτες ἦταν οἱ Σοῦτσοι, οἱ Ραγκαβῆδες,—στὴν Πόλι ἔγραψε ὁ Τανταλίδης τὰ ξιόλογα παιδικά του τραγούδια καὶ τοὺς σατυρικοὺς καὶ λυρικοὺς στίχους του στὴν ἁπλὴ καὶ τὴν ὑπερκαθαρεύουσα,—ἀπὸ τὸ Βυζάντιο ξεκίνησε μιὰ Σχολὴ Ποιητική, σὲ δική της γλῶσσα καὶ μετρική, ἡ Σχολὴ ποὺ βρῆκε τὴν ἄνθισί της στὸν Ἀλέξανδρο Ραγκαβῆ καὶ τὸ ποίημά του «Διονύσου Πλοῦς». Βυζαντινὸς ἦταν ὁ Καβάφης.

Καὶ δὲν πρέπει νὰ βλέπουμε τὰ πράγματα ἀπὸ τὴ μιά τους ὄψι μοναχά : Ἦταν τὸ Φανάρι κέντρο τῆς ἀριστοκρατίας τοῦ καιροῦ (τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς), κέντρο συντηρητικῶν, ὅσον ἀφορᾷ τὴ γλῶσσα πρὸ πάντων. Κι ὅμως στὸ Φαναριώτικο περιβάλλον τῆς Πόλης

καὶ τῶν ἡγεμονιῶν βγῆκαν οἱ παλαιότεροι θεωρητικοὶ τοῦ δημοτικισμοῦ. Καὶ πρὸ πάντων ὁ ἀσύγκριτος Καταρτζῆς....

Ἀπ τοὺς ποιητὰς ποὺ θὰ περιλάβῃ ἡ Θρακικὴ Ἀνθολογία ὁ Θαλίδης εἶναι γνωστὸς γιὰ ἕνα ρωμαντικὸ ποίημα ποὺ πολυτραγουδήθηκε—καὶ εἶν' ἀκόμη στὴ μνήμη ὄχι μόνο τῶν γεροντοτέρων. Πῶς θὰ μποροῦσε νὰ τὸ παραλείψῃ κανείς ; Οἱ αἰσθητικές μας προτιμήσεις ἔχουν ἀλλάξει, ὅμως ἔχουμε πάντα τὴν περιέργεια νὰ μάθουμε τί ἄρεσε στοὺς χτεσινοὺς καὶ τοὺς προχτεσινούς, στὴ γενεὰ τοῦ θρηνητικοῦ αἰσθηματισμοῦ καὶ τῶν ἀπελπισμένων ἐρώτων. Τὸ ποίημα τοῦ Θαλίδη, κ' ἡ μουσικὴ ποὺ τὸ συνώδευε ἀντηχοῦσε στὴ φιλόθρηνη ψυχοτροπία μιᾶς ἐποχῆς.... Ὅσο γιὰ τὸν Κουρτίδη γρήγορα ἄφησε τὴν ποίησι καὶ τὴν ἀφήγησι γιὰ νἀφοσιωθῇ—μὲ πόσο ζῆλο—στὴ μόρφωσι τῆς νεολαίας ὁ φιλοσοφημένος αὐτὸς παιδαγωγὸς καὶ κριτικὸς στὶς ὧρες του.

Ὁ Βιζυηνὸς εἶναι βέβαια λιγώτερο ποιητὴς καὶ περισσότερο πεζογράφος : Τὸ Ἁμάρτημα τῆς Μητρός Μου, ὁ Μοσκὼβ Σελήμ, Τὸ Μόνον τῆς Ζωῆς μου Ταξίδιον, καθετὶ ποὺ ἀφηγήθηκε ὁ Βιζυηνὸς ἔχει πάρει τὴ θέσι του στὴ λογοτεχνία μας. Εἶναι ὁ ἄξιος πρωτοπόρος τοῦ ψυχολογικοῦ διηγήματος στὴν Ἑλλάδα. Τὸ διηγηματικό του ἔργο εἶναι περιωρισμένο στὴν ἔκτασι—ἀλλὰ καταλαβαίνουμε πὼς θὰ εἶχε νὰ μᾶς ἱστορήσῃ ἀκόμη πολλὰ αὐτὴ ἡ Θρακιώτικη μυστικοπαθὴς ψυχή,—πὼς θὰ μᾶς ἔδινε ἀκόμη πολλὰ δείγματα τοῦ ταλάντου του, ἂν δὲν ἔχανε τὴν πνευματική του ἰσορροπία καὶ δὲν τέλειωνε ὅπως τέλειωσε τὴ ζωή του ὁ αἰθέριος ἐραστὴς τῆς θρυλικῆς Μπετίνας... Τῆς Μπετίνας ποὺ τοῦ ἐνέπνευσε τοὺς καλύτερους λυρικούς του στίχους.

Ὅ,τι θὰ μείνῃ ἀπ τὸ Βιζυηνὸ δὲν εἶναι βέβαια οἱ Ἀ τ θ ί δ ε ς Α ὖ ρ ε ς, ἀλλὰ τὸ πολύπτυχο τραγοῦδι γιὰ τὸ Ἄστρο τῆς Ἀγάπης, οἱ μεταφράσεις τῶν βαλισμάτων, καὶ πρὸ πάντων ἡ στροφὴ στὴν ὁποίαν συγκέντρωσε τὸν καημό του γιὰ τὴ Μπετίνα :

Κι ἀπὸ τότε ποῦ θρηνῶ. . .

Καὶ θὰ μείνῃ στὴ φιλοσοφική μας βιβλιογραφία ἡ ἀξιόλογη μελέτη του «Τὸ καλὸν παρὰ Πλωτίνῳ».

Ὁ Θανάσης Κατραπάνης εἴτε μιμεῖται τὸ δημοτικὸ τραγοῦδι, εἴτε δίνει εἰκόνες τῆς ἀγροτικῆς πατρίδας του μᾶς κάνει νὰ τὸν προσέχουμε. Οἱ στίχοι του, μὲ τὴν ἰδιωματικὴ συχνὰ γλῶσσα τους, μυρίζουν ἐξοχή: «Ὁ τόπος μου» εἶναι ἴσως τὸ καλύτερο ποίημά του:

Τσαντώ μου ἐσὺ ὄμορφο χωριό. . .

Ζηλωτὴς τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ εἶναι κι ὁ Ραφτόπουλος, ποὺ σωστὰ ὁ Ἄγρας παρομοιάζει μὲ τὸν Κρυστάλλη. Ζηλωτὴς τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ, ποὺ κάποτε γηρεύει λυρικοὺς τόνους ἔξω ἀπ τὸ δημοτικὸ πλαίσιο, στοὺς κήπους τῆς γνωμικῆς ποιήσεως.

Ὁ χαλκέντερος Ν. Πορφώτης, πλούτισε τὴ λογοτεχνία μας μὲ τὶς μεταφράσεις τόσων Ἑλλήνων καὶ ξένων θεατρικῶν ποιητῶν—κ' ἔγραψε ἀκόμη μιὰ τραγῳδία καὶ λυρικοὺς στίχους, ποὺ δείγματά τους προσφέρει ἡ παροῦσα Ἀνθολογία. Ὁ Κλέων Παράσχος, γνωστότερος ὡς κριτικὸς ἔγραψε χαρακτηριστικοὺς στίχους—φιλοπόνησε ἀκόμη καὶ μεταφράσεις ποιημάτων τοῦ Beaudelaire. Εἶν' ἕνας ἐκλεκτός.

Γιὰ τὸν ἠφαιστειώδη Κώστα Βάρναλη, ποιητὴ καὶ πεζογράφο, κριτικὸ καὶ μαχητὴ τῶν κοινωνικῶν ἀγώνων. μίλησα ἐκτενῶς στὴν Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Λογοτεχνίας καὶ στὸ Συμπλήρωμά της: Εἶναι ἀπὸ τοὺς κορυφαίους μας λυρικούς. Ὁ Ἄργης Κόρακας τραγουδάει τὴν πατρίδα, τὴν πατρίδα ποὺ ἔπαψε νὰ ἐμπνέῃ τοὺς νέους ποιητάς:

Πατριδολάτρης νά με ἐγώ, Ἑλλάδα μου,
κρασὶ μοσχάτο, σέρνεις τὴν καρδιά μου. . .

τραγουδάει τὸ θλιμμένο ἔρωτα καὶ τὴ φύσι στὶς κατανυκτικὲς ὧρες:

Κ' ἔξαφνα σκάει ἕνας σκοπός, παλιὸς Ζακυνθινὸς σκοπός...

ὁ «Παλιὸς Σκοπὸς» εἶν' ἕνα ἀπ τὰ ὡραιότερα τραγούδια τῆς 'Ανθολογίας, ποὺ θὰ τὸ ζήλευε ὄχι μόνο ὁ Βάρναλης, ἀλλὰ κι ὁ Μαλακάσης.

'Αλλὰ δὲ θὰ κάνω ἀνάλυσι τοῦ περιεχομένου τῆς 'Ανθολογίας. Γιατὶ νὰ προκαταλάβω τὸν ἀναγνώστη; Τὰ λίγα αὐτὰ λόγια σκοπό τους ἔχουν νὰ ἐξηγήσουν τὴν ἔκδοσι: Οἱ αἰσθητικοὶ τοῦ ἀπολύτου θὰ μορφάσουν ὅπως εἴπαμε, θὰ μορφάσουν ἐκεῖνοι ποὺ θεωροῦν τὴν ποίησι σὰν ὑπόθεσι στενοῦ κύκλου ἀπὸ «μυημένους» μανταρίνους, καὶ δὲν τῆς ἀναγνωρίζουν τὸν εὐρύτερο κοινωνικὸ χαρακτῆρα ποὺ ἔχει. Ὅμως οἱ σχετικισταί, καὶ δὲ φοβοῦμαι νὰ πῶ πὼς εἶμαι σχετικιστής, θὰ ἐπιδοκιμάσουν τὴν πολιτισμένη πρωτοβουλία τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου ποὺ θέλησε νὰ δείξῃ τὴ συμβολὴ τῆς Θράκης στὴν ποίησι.

Κι ἀλήθεια ἡ συμβολὴ τῆς Θράκης στὴν ποίησι, (ἀκόμη κι ἂν δὲν περιλάβουμε τὴν Πόλι στὴ Θράκη), δὲν εἶναι μικρή. Ὄχι. Ἡ Θρακιώτικη συμβολὴ στὴν πνευματικὴ ἀναγέννησι εἶναι μεγάλη. 'Αρχίζει μὲ τὸ συγγραφέα τοῦ «Μοσκὼβ Σελήμ», καὶ δὲν τελειώνει μὲ τὸ λυρικὸ τῆς «Μαγδαληνῆς» καὶ τοὺς συγχρόνους Θρακιῶτες λογίους....

*
* *

Μ' ἀρέσει νὰ βλέπω στὴ Θράκη τὴν πηγὴ τῶν θρησκευτικῶν ἰδεῶν ποὺ ἀναγέννησαν τὴ φιλοσοφία στὸν ἕκτον αἰῶνα π. Χ.—ποὺ ἔρριξαν τὸ μυστικό τους φῶς στοὺς διαλόγους τοῦ Πλάτωνος, ποὺ κινοῦν τὴ Νεοπλατωνικὴ σκέψι. «Ἡ θρησκεία τῆς ἠπειρωτικῆς Ἑλλάδος, γράφει ἕνας ἱστορικός, ἀναπτύχθηκε διαφορετικὰ ἀπὸ τὴ θρησκεία τῆς 'Ιωνίας. Ἡ λατρεία τοῦ Διονύσου ποὺ ἔχει ἀφετηρία της τὴ Θράκη, ἔγινε ἀφορμὴ γιὰ μιὰ νέα ἀντιμετώπισι τῶν σχέσεων τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν κόσμο...». Τὸ φαινόμενο τῆς θρησκευτικῆς ἐκστάσεως ὑπέβαλε στοὺς Ἕλληνες τὴν ἰδέα

πὼς ἡ ψυχὴ ἦταν κάτι πιὸ πολὺ ἀπὸ μιὰ ἀσθενῆ ἀντανάκλασι τοῦ ἐγώ, κάτι πιὸ πολὺ ἀπ τὸ «Κα» νὰ ποῦμε, τὸ «Διπλοῦν» τῆς Αἰγυπτιακῆς θεολογίας—πὼς ἦταν κάτι ξεχωριστὸ ἀπ τὸ σῶμα—πὼς ἔξω ἀπ τὸ σῶμα μποροῦσε ἡ ψυχὴ νὰ δείξῃ τὴν πραγματική της ὕπαρξι. Ἀνάλογες ἰδέες γέννησε στοὺς Ἕλληνες ἡ Ἐλευσινιακὴ λατρεία... Ἡ σπίθα ὅμως ποὺ ἄναψε τὴν Ὀρφικὴ λατρεία ἦταν Θρακική. Δὲν εἶχε ἄδικο ὁ Βιζυηνὸς νὰ ψάλῃ μὲ περήφανη ἀφέλεια πὼς :

Ἀπὸ τὴ Θράκη βρὲ παιδιὰ
ἐβγῆκεν ἡ θρησκεία...

Ἡ θρησκεία αὐτὴ ξεκινῶντας ἀπὸ τὴ Θράκη κυριάρχησε στὴν Ἀττική, μεταλαμπαδεύτηκε στὴν Ἰταλία καὶ τὴ Σικελία : Ἡ θεολογία τῶν νέων θρησκευτικῶν κοινοτήτων βρισκότανε στὰ ποιήματα τοῦ Ὀρφέα, τοῦ Θρακιώτη Ὀρφέα, ποὺ ζωντανὸς κατέβηκε στὸν Ἅδη καὶ ποὺ συνεπῶς «ἦταν ἕνας ὁδηγὸς ἀσφαλὴς τῆς ψυχῆς στὸ δρόμο της πρὸς τὸ Ἐπέκεινα». Σκοπὸς τῶν Ὀρφικῶν Ὀ ρ γ ί ω ν, (Ὄργια σημαίνει μ υ σ τ ή ρ ι α — καὶ τὰ ὄργια δὲν εἶναι κατ' ἀνάγκην ὀ ρ γ ι α σ τ ι κ ά), ἦταν ἡ κάθαρσις τῆς ψυχῆς τοῦ πιστοῦ. Ἔτσι ἡ ψυχὴ λυτρωνόταν ἀπὸ τὸν κύκλο τῶν γεννήσεων,—τῶν διαδοχικῶν μετενσαρκώσεων. Τί ὑποβλητικὸς συμβολισμός!

Ἡ προϊστορικὴ Θράκη μητέρα τῶν ὑψηλῶν αὐτῶν θρησκευτικῶν ἰδεῶν, ἡ Θράκη ἡ Βυζαντικὴ—ἡ Θράκη τῶν τελευταίων περιπετειῶν, ἡ τραγικὴ Θράκη εἶναι στὴ σκέψι μας ἀξεχώριστη ἀπὸ τὴν ἰδεατὴ Ἑλλάδα, ποὺ τὸ Γένος ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ πραγματοποιήσῃ...

Ὁ ποταμὸς θὰ ξαναβρῇ τὴν κοίτη του.

ΑΡΙΣΤΟΣ ΚΑΜΠΑΝΗΣ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ
ΘΡΑΚΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ
ΤΩΝ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΑΡΓΗ ΚΟΡΑΚΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΘΑΛΛΙΔΗΣ

Ἕνας ποιητής, ποὺ εἶναι σχεδὸν ἄγνωστος, ἐνῶ ἕνα του ποίημα εἶναι πανελλήνια γνωστό. Γεννήθηκε στὴ Σωζόπολι τῆς Β. Θράκης τὸ 1816 καὶ τὸ οἰκογενειακό του ὄνομα εἶναι Μαστρονικολάκογλου. Τὸ πῶς βρέθηκε στάς Ἀθήνας μὲ ἄλλο ὄνομα φτάνει τὰ ὅρια τοῦ μυθιστορήματος.

Τὸ 1828, ὅταν στὴ Σωζόπολι, Ἀγχίαλο καὶ τὰ περίχωρα εἶχε πέσει πανούκλα, «τὸ θανατικό», ὅπως τὴν εἴχανε πῆ ἀπὸ τὴ θανατηφόρο δράσι της, πολλοὶ εἴχανε καταφύγει στὸ νησάκι τοῦ κόλπου τοῦ Πύργου, τ' ὁμώνυμο μὲ τὸ μοναστῆρι τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας, ποὺ βρίσκεται ἐκεῖ. Μιὰ νύχτα Λαζοὶ πειραταί, ἀπὸ ἐκείνους, ποὺ ἐλυμαίνοντο τὰ παράλια τῆς Θράκης στὸν Εὔξεινο, πάτησαν τὸ νησί, σφάξανε ὅσους πρόφτασαν κι' ἔβαλαν φωτιὰ στὸ μοναστῆρι. Τότε ὁ Σωζοπολίτης καλόγερος Βενέδικτος μὲ τὸν ἀνεψιό του Κωνσταντῖνο, παιδὶ δώδεκα χρόνων, τρέχουν νὰ σώσουν, δίνοντας τὸ παράδειγμα καὶ σ' ἄλλους, τὰ θύματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι μιὰ ἀδελφὴ τοῦ Βενεδίκτου, μὲ δυὸ ἀνήψια της. Τοὺς σώζουν στὸ Σουλινὰ καὶ φεύγουν νὰ ἐγκα-

τασταθοῦν στὸ μοναστῆρι τῆς Κυζικινῆς χερσονήσου, ἴσως τῆς Φανερωμένης. Ἐκεῖ ὁ Βενέδικτος δολοφονεῖται ἀπὸ Τούρκους κι' ὁ μικρὸς Κωνσταντῖνος, ἐπειδὴ ἀποδίδουν σ' αὐτὸν τὴ δολοφονία, κατωρθώνει νὰ ξεφύγη στὸν Πειραιᾶ, ὅπου μὲ τὸ ὄνομα Θαλλίδης μπαίνει ὑπηρέτης στὴν οἰκογένεια Μουτσοπούλου. Ἡ οἰκογένεια τὸν στέλνει στὸ σχολεῖο κι' ἀνακαλύπτοντας σ' αὐτὸν μουσικὴ ἰδιοφυΐα, τὸν συνιστᾶ στὴν προστασία τῆς βασίλισσας Ἀμαλίας. Ἡ Ἀμαλία τὸν στέλνει στὴν Ἰταλία, ὅπου ὁ Θαλλίδης μένει ἑφτὰ χρόνια, σπουδάζοντας μουσικὴ ἀπὸ τὸ 1840 ἕως τὸ 1847 καί, γυρνώντας στὰς Ἀθήνας, προσλαμβάνεται ὡς γραμματεὺς καὶ μουσικὸς στ' ἀνάκτορα, ὅπου ὑπηρετεῖ δώδεκα χρόνια Στὸ μεταξὺ γράφει ποιήματα καὶ τὰ μελοποιεῖ ὁ ἴδιος, ὅπως μελοποιεῖ καὶ πολλὰ τῆς ἐκκλησίας ἄσματα, ἐπειδὴ εἶναι κάτοχος καὶ τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς. Τὸν συκοφαντοῦν ὅμως, ὅτι τὰ ποιήματά του ἀφοροῦσαν τὴν βασίλισσα· ἂν πράγματι αὐτὸ συνέβαινε, ἢ ἂν ἀφοροῦσαν ἄλλο πρόσωπο, ποὺ βρισκότανε κι' αὐτὸ ψηλά, εἶναι δύσκολο, ἂν ὄχι ἀδύνατο, νὰ ἐξακριβωθῆ. Ὅπωσδήποτε ὁ Θαλλίδης ἀναγκάζεται ν' ἀποχωρήση ἀπὸ τὴν ὑπηρεσία τῶν ἀνακτόρων καὶ κατὰ συμβουλὴ τῶν γιατρῶν, ἐπειδὴ πάσχει ἀπὸ χρόνιο στηθικὸ νόσημα, γυρίζει στὴν Σωζόπολι, ὅπου μετὰ 33 ἡμέρας, τὴν παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων τοῦ 1861 πεθαίνει καὶ θάβεται στὸ νέο τότε νεκροταφεῖο τοῦ Ἁγ. Ζωσίμου, δέκατος αὐτὸς νεκρός.

Ὁ Κωνσταντῖνος Θαλλίδης, ἔγραψε κι' ἄλλα ποιήματα, ποὺ ἡ οἰκογένειά του τὰ ἐξαφάνισε μετὰ τὸ θάνατό του γιὰ τὸ φόβο τῆς μολύνσεως· ἀναφέρεται ἕνα μὲ τὸν τίτλο «Ποντιάς». Σωθήκανε καὶ λίγα δίστιχα, ποὺ πρωτοδημοσιεύονται παρακάτω, ἀπὸ χειρόγραφο εὑρισκόμενο στὴν Σωζοπολίτικη οἰκογένεια τοῦ Κωνστ. Παπαϊωάννου, συγγραφέα τῆς «Ἱστορίας τῆς Σωζοπόλεως». Εἰκόνα του στάθηκε ἀδύνατο νὰ εὑρεθῆ· εὑρέθηκε μονάχα ἡ ὀρειχάλκινη σφραγίδα του, ὁ τύπος τῆς ὁποίας παρετέθη ἐπὶ κεφαλῆς.

ΘΡΗΝΟΣ

Εἰς φρικώδεις μαύρας νύκτας,
στὴν σιγὴ τῆς ὑφηλίου,
ἔμπροσθεν κοιμητηρίου
νέος ἐμπαθὴς θρηνεῖ.
Ἡ φωνή του ὁμοιάζει
ἦχον μουσικῆς πενθίμου
καὶ ὁ κόραξ τῆς ἐρήμου
τοὺς κλαυθμούς του ἀντηχεῖ.

«Εἰς τὸ ρεῦμα τῆς ζωῆς μου
διατί νὰ σ' ἀπαντήσω ;
Δι' ἐμὲ ἀφοῦ δὲν ἦσο,
διατί νὰ σὲ ἰδῶ ;
Καὶ μὲ ἔκαμες ἀπαύστως
στεναγμοὺς νὰ ἀναπνέω,
καὶ γελᾶς, διότι κλαίω
δι' ἐσὲ καὶ θρηνωδῶ.

Μεταξὺ ζωῆς καὶ τάφου
στέκεις καὶ μὲ βασανίζεις,
ν' ἀποθάνω μ' ἐμποδίζεις,
νὰ ὑπάρχω δὲν ποθεῖς.
Ἄ κἂν στέρξε ἢ νὰ ζήσω,
ἢ νὰ παύσῃ κ' ἡ πνοή μου·
ἴσως ἴσως στὴ θανή μου
πλέον μεταμεληθῇς.

Πάσχω νὰ σὲ ἀποφύγω,
προσπαθῶ νά σὲ μισήσω,
καὶ μακρὰν μακρὰν νὰ ζήσω
ἀπὸ σέ, σκληρὰ ψυχή.

Νὰ σωθῶ προτοῦ μὲ θάψῃ
ἡ ἀνεύσπλαχνός σου γνώμη,
πλήν, ἀχάριστη, ἀκόμη
ἡ ψυχή μου σὲ ποθεῖ.

Ἀπ' ἐμὲ τὸ βλέμμα στρέφεις,
φεύγεις, κρύπτεσαι, μ' ἀρνεῖσαι,
ἀλλ' ἐδῶ ἐντός μου εἶσαι,
αἰθερόπλαστος μορφή.
Σὺ καὶ μόνη κυριεύεις
τὴν ὀδύνην, τὴν χαράν μου.
σὺ τὴν τύχην μου, τὸ πᾶν μου
καὶ αὐτήν μου τὴν ζωήν.

Δὲν ζητῶ αἱ συμφοραί μου
τὴν καρδιά σου νὰ ἐγγίσουν,
θέλω μόνον, ὅταν οβύσουν
τῆς ζωῆς μου αἱ στιγμαί,
ἕνα στεναγμὸν θρηνώδη
ὡς χαιρετισμὸν ν' ἀφίσῃς
κι' εἰς τὸ μνῆμα μου νὰ χύσῃς
ἕνα δάκρυ δι' ἐμέ.

Εἰς τὸν κῆπον σου ὁπόταν
μοναχὴ τὰ ἄνθη λούῃς,
καὶ τοῦ ρύακος ἀκούῃς
τὸν γλυκὺν μουρμουρισμόν,
φέρε φέρε κἂν εἰς μνήμην
ἕνα φίλον τῆς ψυχῆς σου
καί, σκληρά, ἀναλογίσου
μιὰ στιγμὴ τὸ παρελθόν.

Ὅταν τῆς νυκτὸς ἡ αὖρα
ψιθυρίζει εἰς τὰς ἰτέας,

ἐνθυμοῦ τὰς τελευταίας
τῶν ἐρώτων μας στιγμάς.
Πλήν, ἀλλοίμονον, τί λέγω,
τί ματαίως σὲ συγχίζω,
ἀφοῦ πλέον τὸ γνωρίζω,
ὅτι ἄλλον προτιμᾶς ! »

ΔΙΣΤΙΧΑ

1) Ἐντός μου πρῶτον ἔθαλεν ὁ ἰδικός σου ἔρως,
καθὼς τὰ ἄνθη τὰ τερπνὰ πρωτοκοσμοῦν τὸ θέρος.

2) Τὸν ἔρωτ' ἀπεφάσισα νὰ μὴν ἀναγνωρίσω
νὰ κλείσω τὴν καρδίαν μου καὶ νὰ τὴν θωρακίσω.

3) Ὀλέθριον καὶ μισητὸν τοῦ φθόνου τὸ σκωλῆκι,
τιτρώσκει τὸν φθονούμενον καὶ τὸν φθονοῦντα τήκει.

4 Δὲν εἶμαι ὡς σὲ φαίνομαι καὶ μὴ μὲ περιφρόνῃ·
ἂς μὴ σ' ἑλκύῃ ἡ μορφή, ἀλλ' ἡ καρδία μόνη.

5) Ἂν ἠμπορῇς φρονίμευσε καὶ ὅταν φρονιμεύσῃς,
δὲν θὰ σοὶ εἶν' ἀδύνατον φιλίαν νὰ μ' ἐμπνεύσῃς.

6) Ἂν μεταβάλῃς φρόνημα καὶ μεταβάλῃς τρόπον,
ἴσως καὶ τὴν ὑπόληψιν ν' ἀλλάξῃς τῶν ἀνθρώπων.

7) Σὲ εἶδα καὶ Παράδεισος μ' ἐφάνη πῶς ἠνοίχθη
καὶ ἄγγελος οὐράνιος ἐμπρός μου πῶς ἐδείχθη.

8) Τὴν κλίσιν ποῦ αἰσθάνομαι πρὸς σὲ ἰδὲ καὶ κρίνε,
ἂν τῆς τοιαύτης κλίσεως μακρὰν ὁ Ἔρως εἶναι.

9) Δὲν μὲ θαμβώνουν ἡ μορφὴ καὶ ἡ ἐνδυμασία,
πλὴν μὲ μαγεύει ἡ πιστὴ καὶ εὐγενὴς καρδία.

10) Τὴν πίστιν τὴν καρδίας μου ἀκόμη δοκιμάζεις,
ἀφοῦ τὴν κατεδούλωσες καὶ τὴν ἐξουσιάζεις ;

11) Ὅ,τι ποθεῖς διάταττε καὶ ἀψηφῶ κινδύνους
καὶ εἰς πελάγη ρίπτομαι καὶ εἰς φλογῶν καμίνους.

12) Εἰς θλίψεις μὴν ἀφήνεσαι καὶ εἰς ἀπελπισίαν,
ὅλα θὰ γίνουν κατ' εὐχὴν καὶ κατ' ἐπιθυμίαν.

13) Ματαίως τῶν θελγήτρων σου κενώνεις τὴν φαρέτραν,
δὲν θέλγεις τὴν καρδίαν μου καὶ θὰ τὴν εὕρῃς πέτραν.

14) Τῆς χάριτος ἀνώτερος βαθμὸς δὲν εἶναι ἄλλος,
παρ' ὅταν ἡ ἀφέλεια ἐπικοσμεῖ τὸ κάλλος.

15) Ἀλύσσου κρῖκος σιδηροῦς σὲ δένει καὶ σὲ θλίβει,
ὑπομονὴ κι' ἐπιμονὴ τὸν σίδηρον συντρίβει.

16) Μικρὸν πῶς εἶχα ἤλπιζα εἰς τὴν ψυχήν σου τόπον,
σὺ δ'ἀγνοεῖς κι'εἰς τὴν σειρὰν ἂν εἶμαι τῶν ἀνθρώπων.

17) Ἐγνώρισες τὸ σφάλμα σου· ἂν δὲν τὸ ἀποπλύνῃς,
εἰδὲ τοῦ κόσμου ὄνειδος καὶ παίγνιον μὴ γίνῃς.

18) Παρὰ τοῦ κόσμου τ' ἀγαθὰ ποθῶ τὸν ἔρωτά σου
καὶ μόνος εἰς τὴν ἔρημον νὰ κάθημαι κοντά σου.

19) Ἂν ἐμισῆσο σφάλμα σου καὶ ὄχι ἄλλου ἦτον,
ὁποῖαι εἶν' αἱ πράξεις μας τοιοῦτοι κι' οἱ καρποί των.

20) Ὦ ἄφες τὴν εἰρήνην μου καὶ μὴ τὴν συνταράττῃς,
δὲν εἶναι ἡ καρδία μου διὰ νὰ τὴν σπαράττῃς.

21) Ὅταν τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ μὲ ἔκπληξιν θαυμάζω,
τὰ φλογερά σου ὄμματα νομίζω πῶς κοιτάζω.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΙΖΥΗΝΟΣ

Ὁ Γεώργιος Βιζυηνὸς γεννήθηκε στὴ Βιζύη τῆς Ἀν. Θράκης τὸ 1848. Σὲ πολὺ νεαρὰ ἡλικία τὸν στείλανε στὴν Κωνσταντινούπολι κοντὰ σ' ἕνα θεῖο του, γιὰ νὰ μάθη ραφτική, αὐτὸς ὅμως κατώρθωσε νὰ εἰσαχθῆ σπουδαστὴς στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, ὅπου μεταξὺ τῶν καθηγητῶν του εἶχε καὶ τὸν ποιητὴ Ἠλία Τανταλίδη. Ὁ τυφλὸς Κωνσταντινουπολίτης καθηγητὴς διέκρινε στὸ νεαρὸ σπουδαστὴ ἰδιοφυΐα καὶ τὸν σύστησε στὸν ἐθνικὸ εὐεργέτη Γεώργιο Ζαρίφη· μὲ δαπάνες αὐτοῦ ὁ Βιζυηνὸς κατέβηκε στὰς Ἀθήνας, ὅπου σπούδασε φιλολογία στὸ Πανεπιστήμιο, κατόπιν ἐπῆγε στὴ Γερμανία, κι' ὅταν ἀνηγορεύθη διδάκτωρ, κατέβηκε πάλι στὰς Ἀθήνας καὶ διωρίσθη καθηγητὴς τοῦ δραματικοῦ τμήματος στὸ Ὠδεῖο Ἀθηνῶν. Τὸ 1892 προσεβλήθη ἀπὸ φρενικὴ νόσο καὶ μετὰ δύο ἔτη πέθανε στὸ Δρομοκαΐτειο φρενοκομεῖο.

Ὁ Γεώργιος Βιζυηνὸς πρωτοπαρουσιάσθηκε στὰ ἑλληνικὰ γράμματα μὲ τὸ ποίημά του «Κόδρος», ποὺ φοιτητὴς στὰς Ἀθήνας, τὸ ὑπέβαλε σ' ἕνα ποιητικὸ διαγωνισμὸ τοῦ 1874 κι' ἐβραβεύθη. Τὸ 1878 ἔστειλε ἀπὸ τὴ Γερμανία στὸν Βουτσιναῖο διαγωνι-

σμὸ συλλογὴ ποιημάτων μὲ τὸν τίτλο «Ἄρες μάρες κουκουνάρες», ποὺ βραβεύθηκε κι' αὐτή. Τὸ 1884 ἐξέδωκε στὸ Λονδῖνο ἄλλη συλλογὴ ποιημάτων μὲ τὸν τίτλο «Ἀθῖδες αὖραι» κι' ὅταν πιὰ ἐγκατεστάθη στὰς Ἀθήνας, ἐδημοσίευσε διηγήματα καὶ ποιήματα στὰ περιοδικὰ «Ἑστία» καὶ «Διάπλασις τῶν παίδων».

Ὁ Ἰω. Ζερβὸς στὸ βιογραφικὸ σημείωμα, ποὺ προτάσσει στὴν ἔκδοσι τῶν ποιημάτων τοῦ Γ. Βιζυηνοῦ (ἔκδ. Γ. Φέξη, Ἀθῆναι 1916) γράφει γιὰ τὸν ποιητή, ὅτι «παρουσιάζει τὴν πρώτην κατ' ἐπίγνωσιν καὶ γενναίαν ἀπόπειραν εἰς τὸ νὰ λάβῃ ἡ νεωτέρα μας ποίησις μίαν καθολικότητα ἐθνικῆς διανοήσεως, ἐθνικοῦ αἰσθήματος καὶ πανελληνίου μορφῆς, ἀπόπειραν, ἥτις ὑπῆρξεν ὁδηγὸς εἰς ἄλλους, τοὺς ἐκλεκτοὺς νεωτέρους, ὅπως ἐπιδιώξουν μίαν ἀληθεστέραν, ἀλλὰ καὶ γενικωτέραν διὰ τῆς τέχνης των ἐκδήλωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ συνόλου», κι' ἀναγνωρίζει στὸν ποιητὴ ποιητικὴ πρωτοτυπία, λεπτὴ αἰσθητικὴ καὶ καλλιεργημένη σκέψι.

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

—Τὸν εἶδες μὲ τὰ μάτια σου, γιαγιά, τὸν Βασιλέα,
ἢ μήπως καὶ σὲ φάνηκε, σᾶν ὄνειρο, νὰ ποῦμε,
σὰν παραμῦθι τάχα ;
—Τὸν εἶδα μὲ τὰ μάτια μου, ὡσὰν καὶ σένα νέα,
πᾶ νὰ γενῶ ἑκατὸ χρονῶ, κι' ἀκόμα τὸ θυμοῦμαι,
σὰν νἄταν χτὲς μονάχα.

Στὴν Πόλη, στὴν Χρυσόπορτα, στὸν πύργον ἀπὸ κάτου,
εἶν' ἕνα σπήλαιο πλατύ, στρωμένο σὰν παλάτι,
σὰν ἅγιο παρακκλῆσι.
Κανένας Τοῦρκος δὲν μπορεῖ νὰ κρατηθῇ κοντά του,
κανεὶς τῆς σιδερόπορτας ναὺρῇ τὸ μονοπάτι,
νὰ πᾶ νὰ τὸ μηνύσῃ.

Μόνο κανένας Χριστιανός, κανένας ποῦ τὸ ξέρει,
περνᾶ π' αὐτοῦ κρυφὰ κρυφὰ καὶ τὸν σταυρό του κάνει
μὲ φόβο καὶ μ' ἐλπίδα.
Ἔτσι κι' ἐγώ, βαστούμενη στὸ πατρικό μου χέρι,
ἐπῆγα καὶ προσκύνησα. Καὶ ἐδ' αὐτοῦ μ' ἐφάνη—
Ὄχι μ' ἐφάνη ! Εἶδα :

Μέσ' στὸ σκοτάδι τὸ βαθὺ ἕν' ἄστρο, σὰν λυχνάρι,
σὰν μία φλόγα μυστική, ἀπ' τὸν Θεὸ ἀναμμένη.
γαλάζια λάμψι χύνει.
Καὶ φέγγει τὴν λευκόχλωμη τοῦ Βασιλέως χάρι,
ποῦ μὲ κλεισμένα βλέφαρα ἐξαπλωμένος μένει
στὴν ἀργυρῆ του κλίνη.

— Ἀπέθανε, γιαγιά ; — Ποτέ, παιδάκι μου ! Κοιμᾶται,
κοιμᾶται μόνο ! Τὴν χρυσὴ κορώνα στὸ κεφάλι,
τὸ σκῆπτρο του στὸ χέρι.

Καί, σὰν παληοί του σύντροφοι, πιστοί του παραστάται,
στὰ στήθη τ' ὁ Σταυραετός, στὰ πόδια του προβάλλει
δικέφαλο Ξαφτέρι.

'Επάν' ἀπ' τὸ κεφάλι του, ἡ ἀσπίδα παραοτέκει,
κι' ἐκεῖ ποῦ τὸ χρυσόπλεκτο, τὸ ψηφωτὸ ζωνάρι
τὴν μέση του κατέχει,
σὰν ἀστραπὴ π' ἀπέμεινε χωρὶς ἀστροπελέκι,
ζερβιά, ὡς κάτου κρέμεται τ' ἀστραφτερὸ θηκάρι —
μέσα σπαθὶ δὲν ἔχει !

— Γιατί, γιαγιά ; Ποῦ εἶναι το ; —Βαμμένο μέσ' στὸ αἷμα,
ἀκόμ' ὡς τώρα βρίσκεται σ' ἑνὸς ἀγγέλου χέρι,
στὸν οὐρανὸ ἐπάνου. . . .
Ἦτανε τότε ποῦ ἡ Τουρκιὰ τὴν Πόλην ἐπολέμα.
Μέσα μιὰ φούχτα ἐλεύθεροι, ἀπ' ἔξω μύριο ἀσκέρι,
οἱ σκλάβοι τοῦ Σουλτάνου.

Κι' ὁ Μωχαμὲτ ὁ ἴδιος του πὰ στ' ἄγριό του ἄτι
—Δός μου τῆς Πόλης τὰ κλειδιά! τοῦ Κωνσταντίνου κράζει,
καὶ τὸ σπαθί σου δός μου !
—Ἔλα καὶ πάρ' τα! λέγ' αὐτός, τοῦ Τούρκου τοῦ μουχτάτη
Ἐγὼ δὲν δίνω τίποτε! Τίποτ' ἐνόσω βράζει
μιὰ στάλλα γαῖμα ἐντός μου ! —

Κι' ἐπρόβαλαν τὰ λάβαρα, κι' ἀρχίνησεν ἡ μάχη !
Σαράντα μέραις πολεμοῦν, σαράντα 'μερονύχτια
χτυπιοῦνται καὶ χτυποῦνε,
οἱ Τοῦρκοι σὰν τὰ κύματα κι' οἱ Χριστιανοὶ σὰν βράχοι.
Κι' οὔτε τῶν Φράγκων προδοσιαίς, οὔτε τῶν φλάρων δίχτυα
τὸν Βασιλέα σειοῦνε.

'Απ' ταὶς σαράντα κι' ὕστερα Θεὸς τὸν παραγγέλλει.
—Γιὰ τοῦ λαοῦ τὰ κρίματα, εἶναι γραφτὸ νὰ γείνῃ,
προσκύνα τὸν Σουλτάνο ! —

Μ' αὐτός, τὸ χέρι στὸ σπαθί, πεισμόνεται· δὲν θέλει !
— Πρὶν μπρὸς σὲ Τοῦρκο τύραννο τὸ γόνατό μου κλίνῃ,
πὲς κάλλιο ν' ἀποθάνω ! —

Ἔξ' ἀπ' τὸ κάστρο χύνεται μὲ σπάθα γυμνωμένη,
καὶ σφάζει Τούρκων κατοσταὶς κι' ἀγαρινῶν χιλιάδες—
Ἐκεῖνος κι' ὁ στρατός του.
Μὰ ἦτ' ὀλίγος ὁ στρατός, κι' οἱ πρῶτοι λαβωμένοι !
Ἔπεσαν τ' ἀρχοντόπουλα· ἔφυγαν οἱ Ρηγάδες,
κι' ἀπέμεινεν ἀτός του.

Ὅσο τὸν ζώνουν τὰ σκυλιά, τόσο χτυπᾶ καὶ σφάζει,
σὰν πληγωμένος λέοντας, σὰν τίγρη τῆς ἐρήμου,
ποῦ τά παιδιά της σκώσουν.
Μὰ κεῖ τοῦ πέφτει τ' ἄλογο ! Καὶ πέφτ' αὐτὸς καὶ κράζει.
— Δὲν βρίσκετ' ἕνας Χριστιανὸς νὰ πάρ' τὴν κεφαλή μου,
πρὶν πᾶν καὶ μὲ σκλαβώσουν ;—

Μιὰ τρίχα καὶ τὸν σκότωνεν Ἀράπικη λεπίδα !
Μὰ δὲν τὸ ἤθελ' ὁ Θεός. Δὲν ἤθελε ν' ἀφίσῃ
τῶν Χριστιανῶν τὸ Γένος
αἰώνια δίχως βασιλιὰ κι' ἐλευθεριᾶς ἐλπίδα.
Γι' αὐτὸ προστάζ' ἕν' ἄγγελο νὰ πᾷ νὰ τὸν βοηθήσῃ,
σὰν ἦταν κυκλωμένος.

Κι' αὐτὸς τὸν Μαῦρο λακπατᾶ, τὸν Βασιλὲ γλυτώνει·
τὸ κοφτερό του τὸ σπαθὶ τοῦ παίρν' ἀπὸ τὸ χέρι,
τοὺς Τούρκους διασκορπίζει.
Πὰ στὰ λευκά του τὰ φτερὰ τὸν Βασιλέα σκώνει,
μέσ' στὸ πλατὺ τὸ σπήλαιο, ποῦ σ' εἶπα, τόνε φέρει,
κι' ἐκεῖ τόνε κοιμίζει. —

— Καὶ τώρα πιὰ δὲν εἰμπορεῖ, γιαγιάκα, νὰ ξυπνήσῃ ;
— Ὦ βέβαια ! Καιροὺς καιροὺς, σηκώνει τὸ κεφάλι,
στὸν ὕπνο τὸν βαθύ του,

καὶ βλέπ' ἂν ἤρθεν ἡ στιγμή, πῶχ' ὁ Θεὸς ὁρίσει,
καὶ βλέπ' ἂν ἦρθ' ὁ ἄγγελος γιὰ νὰ τοῦ φέρῃ πάλι
τὸ κοφτερὸ σπαθί του.

—Καὶ θἄρθῃ, ναί, γιαγιάκα μου;—Θἄρθῃ, παιδί μου, θἄρθῃ.
Καὶ ὅταν ἔρθῃ, τί χαρὰ στὴν γῆ, στὴν οἰκουμένη,
σ' ὅποιους θὰ ζοῦνε τότε!
Διπλό, τριπλὸ θὰ πάρουμεν αὐτὸ ποῦ μᾶς ἐπάρθη,
κι' ἡ Πόλη, κι' ἡ 'Αγιασοφιὰ δική μας θένα γένῃ.
— Πότε, γιαγιά μου; Πότε;

— "Οταν τρανέψῃς, γυόκα μου, κι' ἁρματωθῇς καὶ κάμῃς
τὸν ὅρκο στὴν 'Ελευθεριά, σὺ κι' ὅλ' ἡ νεολαία,
νὰ σώσετε τὴν χώρα.
Τότε θὲ νἄρθ' ὁ ἄγγελος κι' ἀγγελικαὶ δυνάμεις,
νὰ μποῦνε, νὰ ξυπνήσουνε, νὰ ποῦν στὸν Βασιλέα,
πῶς ἦλθε πιὰ ἡ ὥρα!

Κι' ὁ Βασιλὲς θὰ σηκωθῇ, τὴν σπάθα του θὰ δράξῃ,
καί, στρατηγός σας, θὲ νὰ μπῇ στὸ πρῶτο του βασίλειο
τὸν Τοῦρκο νὰ χτυπήσῃ.
Καὶ χτύπα, χτύπα θὰ τὸν πᾶ μακρὰ νὰ τὸν πετάξῃ,
πίσω στὴν Κόκκινη Μηλιά, καὶ πίσ' ἀπὸ τὸν ἥλιο,
ποῦ πιὰ νὰ μὴ γυρίσῃ!

ΥΠΟΘΗΚΑΙ

"Οπου θαρριέται γιὰ καλό,
καὶ δίχως διάκι ἀνοίγεται,
τὸν βρίσκ' ἡ μπόρα στὸν γιαλὸ
καὶ ναυαγεῖ καὶ πνίγεται.

Ὅπου σκαρόνει μιὰ φωλιὰ
σ' ἕν' ἄστατο κοτρῶνι,
πρὶν ἡ καθήσῃ μιὰ σταλιά,
γυρνᾶ καὶ τὸν πλακόνει.

Ὅπου γλυστρήσῃ, ἂν πιασθῇ
στῶν ἀλλωνῶν τὴν ἀνθρωπιά,
θὰ τὸν σκουντήσουν νὰ χαθῇ,
νὰ μὴν ὀρθοπατήσῃ πιά.

Χαρά στον, ποῦ δὲν ἁρμενᾶ,
κι' ἔχει στεριὸ τὸ σπίτι του,
κι' οὐδὲ τὸν ξένο προσκυνᾶ,
οὐδὲ τὸν συντοπίτη του !

ΣΤΗΣ ΜΕΛΑΧΡΟΙΝΗΣ ΤΑ ΜΑΤΙΑ

Τὰ μάτια σου, πουλάκι μου μελαχροινό,
ποῦ φῶς μέσ' στὶς καρδιὲς σταλάζουν,
μὲ τἄστρα τὰ ψυχρὰ ψηλὰ στὸν οὐρανό,
—μὴ σὲ γελοῦν οἱ ποιηταὶ— δὲ μοιάζουν.

Τ' ἀστέρια κάθε μαύρη νύχτα φωτεινὰ
μὲ καλωσύνη λάμπουν στὰ πελάγη·
τὰ βλέπει ὁ ναύτης, ποὺ μὲ γνῶσι κυβερνᾶ
καὶ ἴσιο δρόμο λάμνει ἐκεῖ ποῦ πάγει.

Τὰ μάτια σου τὰ μαῦρα, φῶς μου, ὅποιος τὰ ἰδῇ,
τόσες γλυκάδες καὶ φωτιὲς γεμάτα,
ἂν εἶναι καὶ τὸ γνωστικώτερο παιδί,
θὲ νἄβγῃ ἀπὸ τὴν ἴσια του τὴν στράτα.

Η ΑΝΕΜΩΝΗ

Ἕνας βράχος στὰ βουνὰ
συλλογιέται μοναχός του.
Ἕνα ρυάκι, ποὺ περνᾶ,
κάτι τραγουδάει ἐμπρός του.

Μία ἀνεμώνη, ποῦ ἀνθεῖ
εἰς τὸν βράχο στηριγμένη,
νὰ νοήσῃ προσπαθεῖ
τὸ τραγοῦδι τί σημαίνει.

Κι' ὅλο σκύφτει πιὸ πολύ,
καὶ ξεχνᾶ τὸ στήριγμά της.
Τί τραγοῦδι νὰ λαλῇ
ὁ τρεχάμενος διαβάτης;

Τραγουδεῖ γιὰ μιὰ ἀγκαλιά,
ποῦ μὲ πόθον ἀνοιγμένη
στὴν χρυσῆν ἀκρογιαλιὰ
μέρα νύχτα τὸν προσμένει.

— Ἄχ, κι' ἂς ἤμουν, λέγ', ἐγὼ
κείνη ποῦ θὰ τ' ἀγκαλιάσῃ!
Καὶ τὸ ρεῦμα τὸ γοργὸ
σκύβ' ἡ λουλουδιὰ νὰ φθάσῃ,

Μά, σὰν ἔσκυβ' ἔτσι δὰ
τὸ νερὸ μὲ τὴν ὁρμή του
τὰ φυλλάκια της μαδᾶ
τὰ κατρακυλᾶ μαζύ του.

Τώρα στέκει μαδητή,
στέκει στέλεχος μονάχο !
Διατί, ἄχ ! διατί
ξεστηρίχθηκ' ἀπ' τὸν βράχο !

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟΝ

'Εψὲς εἶδα στὸν ὕπνο μου
ἕνα βαθὺ ποτάμι·
θεὸς νὰ μὴ τὸ κάμῃ
νὰ γείν' ἀληθινό !
Στὴν ὄχθη του στεκότανε
γνωστό μου παληκάρι,
χλωμὸ σὰν τὸ φεγγάρι,
σὰ νύχτα σιγανό.

'Αγέρας τὸ παράσπρωχνε
μὲ δύναμι μεγάλη,
σὰν νᾶθε νὰ τὸ βγάλῃ
ἀπ' τῆς ζωῆς τὴ μέση.
Καὶ τὸ νερό, π' ἀχόρταγα
τὰ πόδια του φιλοῦσε,
θαρρεῖς τὸ προσκαλοῦσε
στ' ἀγκάλια του νὰ πέσῃ.

Δὲν εἶν' ἀγέρας, σκέφθηκα,
καὶ σένα ποῦ σὲ δέρνει.
'Η ἀπελπισιὰ σὲ παίρνει
κ' ἡ ἀπονιὰ τοῦ κόσμου.
Κ' ἐχύθηκ' ἀπ' τὸ θάνατο
τὸν δύστυχο ν' ἁρπάξω. . .
'Ωϊμέ ! Πρὶν ἤ προφθάξω,
ἐχάθηκ' ἀπ' ἐμπρός μου.

Στὰ ρέμματα παράσκυψα,
νὰ τὸν εὕρω γυρεύω.
Στὰ ρέμματ' ἀγναντεύω
τὸ λείψανό μου ἀχνό! . . .
Ἐψὲς εἶδα στὸν ὕπνο μου
ἕνα βαθὺ ποτάμι·
θεὸς νά μὴ τὸ κάμῃ
νὰ γείν' ἀληθινό!

ΘΡΑΚΩΝ ΑΣΜΑ

Ἀπὸ τὴ Θράκη, βρὲ παιδιά,
ἀπὸ τὴν Πιερία
ἐβγῆκεν ἡ Θρησκεία.

Κι' ἐσύραν αὔραις τοῦ Θρακιᾶ
ἀπ' τὴν χρυσή της δάδα
μιὰ σπίθα στὴν Ἑλλάδα.

Καὶ τὴν ἐσπείρανε κοντὰ
στὴν παλαιὰν Ἀθήνα,
στὴν πρώτην Ἐλευσῖνα.

Κι' ἐγείνη φῶς στὰ σκοτεινὰ
κι' ἐφάνηκ' ἐκεῖ κάτου
ὁ Δίας κι' ἡ γενιά του.

Γι' αὐτό, καθεὶς ἂς προσπαθᾶ
τὸ φῶς νὰ φέρῃ τώρα
στὴν πρώτη του τὴ χώρα!

ΘΡΑΚΩΝ ΑΣΜΑ

'Απὸ τὴ Θράκη, βρὲ παιδιά,
ἀπ' τὸν 'Ορφέα ἐγείνη
ἡ πρώτη ψαλτοσύνη.

Καὶ τῆς Μαρίτσας τὰ νερὰ
τὴν σύραν γάλι γάλι
ὡς κάτω στ' ἀκρογιάλι.

Καὶ τὴν ἐπῆραν τὰ νησιὰ
μὲ τὴν δική μας λύρα,
τὴν νιόπανδρη καὶ χήρα.

Κι' αὐτὴ πανδρεύθηκε ξανὰ
καὶ γέννησε στὰ ξένα
τραγούδια ξακουσμένα.

Γι' αὐτὸ τὸ μέτωπο ψηλά,
Θρακόπουλα καϋμένα,
καὶ ψάλλετε μ' ἐμένα !

ΑΦΑΙΡΕΜΕΝΗ

Στ' ἀνοιχτὸ τὸ παραθύρι,
ὅπως ἔλαχ' ἔχει γύρει
λυπημένη κοπελιά.
Δὲν τήν μέλλει πῶς ἡ αὖρα
παίζει καὶ σκορπᾶ τὰ μαῦρα
τὰ λυμένα της μαλλιά.

Στὸν ἀγκῶν' ἀκουμβισμένη,
στὴν παλάμη ἔχει γερμένη
τὴν ὡραία κεφαλή.
Καὶ βεβαίως δὲν τὸ ξέρει,
πῶς τ' ὁλόγυμνό της χέρι
μύριους πόθους προκαλεῖ.

Ἡ χλωμὴ μορφή της μοιάζει
τὸ λευκάνθεμο, ποῦ σπάζει
τοῦ βορηᾶ ἡ ψυχρὴ πνοή.
Κόρη μόλις στὰ δεκάξη,
ποιὰ φουρτούνα ἔχει ταράξει
τὴν ἀθῶα σου ζωή;

Ἡ ματιά σου σὲ ποιὰ χώρα
ταξειδεύει τόση ὥρα
κι' ἀφαιρέθης σκυθρωπή;
Καὶ γιατί τ' ἁγνά σου χείλη,
ποῦ ἡ χαρὰ μὲ δαῦτα ὡμίλει,
τὰ κλειδώνει ἡ σιωπή;

Ἀπὸ τῶν ματιῶν τὴν ἄκρη
ἁρμυρὴ δροσιὰ τὸ δάκρυ
σιγαλὸ κατρακυλᾶ.
Πότισμα ἀπὸ τέτοια αὐλάκια
κάθε κόρης μαγουλάκια
τὰ χλωμιάζει τὰ χαλᾶ.

Κι' ὅταν ἡ καρδιὰ στὰ στήθη
ἀγαπᾶ, μὰ ἐλησμονήθη
ἀπ' ἐκεῖνον, ποῦ ἀγαπᾶ,
μόνο αὐτὴ μπορεῖ νὰ ξέρη
πόσο πάσχει κι' ὑποφέρει,
καὶ γιὰ τοῦτο σιωπᾶ.

ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΣΤΟ ΠΟΤΑΜΙ

Σὰν κρυστάλλι κυλᾶ τὸ ποτάμι,
τὸ παιδὶ τὸ θωρεῖ καὶ γελᾶ :
Τί κακὸν εἰμπορεῖ νὰ τοῦ κάμῃ
τὸ καθάριο νερὸ ποῦ κυλᾶ ;

Δύο κρίνοι στὸ ρεῦμα σαλεύουν
πότ' ἐδῶ πότ' ἐκεῖ σταυρωτοί.
Τὸ παιδάκι θαρρεῖ πῶς τὸ γνεύουν,
σὰν νὰ θὲν νὰ τοῦ ποῦν κάτι τί.

Πότ' ἐδῶ πότ' ἐκεῖ τοὺς προσκλίνει
τὸ νερὸ ποῦ περνᾶ μὲ σπουδή·
τί νὰ γνεύουν οἱ κίτρινοι κρίνοι,
τί νὰ θέλουν νὰ ποῦν στὸ παιδί ;

Στῆς ἰτιᾶς τὸ κλωνάρι θαρριέται,
ἄχ ! ν' ἀκούσ' ὁ μικρὸς προσπαθεῖ!
Ξάφνου σπᾶ τὸ κλωνί, ποῦ κρατιέται,
καὶ κυλᾶ στὸ νερὸ τὸ βαθύ !

Μιὰ τὸ φῶς ἀπ' τὰ μάτια του σβύνει,
μιὰ σὰν κόκκιν' ἀστράφτει βαφή,
ὡς ποῦ πέσαν οἱ κίτρινοι κρίνοι
σὰν σταυρὸς στὴ νεκρή του μορφή !

Ποιὸ παιδί, ποῦ σιμόνει ποτάμι,
δὲν τὸ βλέπ' ἀπ' ἐδῶ καὶ καλά,
τί κακὸν εἰμπορεῖ νὰ τοῦ κάμῃ
τὸ καθάριο νερὸ ποῦ κυλᾶ ;

ΑΣΜΑ

Σὰν τὴν ἀστέρευτη πηγή,
ποῦ βουρβουλᾶ μέσ' στὰ βουνά,
τὰ δάκρυά μου στὴ σιγὴ
κατρακυλοῦν παντοτεινά.

Κάμνουν ταὶς πέτραις μαλακιαίς,
ὀργόνουν μάρμαρα γερά,
κ χὶ σταὶς βαθειαίς των αὐλακαὶς
βλαστάνουν λούλουδ' ἀνθηρά.

Μόν' ἡ καρδιά σου δὲν μπορεῖ
νὰ λυγισθῆ, ν' ἀπαλυνθῆ·
μόνο σ' ἐκείνη τὴν σκληρὴ
ὀλίγη ἀγάπη δὲν ἀνθεῖ.

ΠΑΡΑΒΟΛΗ

Οὐδὲ τ' ἄστρον τῆς αὐγῆς,
ἔχει τόση χάρι,
ὅσον ἔχεις, ὅταν βγῆς,
χαρωπὸ καμάρι.

Οὐδὲ τόσην εὐωδιὰ
τὸ χλωρὸ τριφύλλι,
ὅσην ἔχουνε δροσιὰ
τὰ γλυκά σου χείλη.

Οὐδὲ τόσην εὐωδιὰ
τ' ἄνθη τοῦ ναρκίσσου,
ὅσην ἔχει μυρωδιὰ
ἡ λεπτὴ πνοή σου.

Οὐδὲ ψάλλει τὸ πουλὶ
τραγουδάκια τόσα,
ὅσα ξεύρει νὰ λαλῇ
ἡ σοφή σου γλῶσσα.

"Ενα μόνον.— Σ' ἀγαπῶ —
δὲν μπορεῖ νὰ μάθῃ,
καὶ γιὰ τοῦτο. . . Νὰ στὸ πῶ;
μιὰ ψυχὴ θὰ πάθῃ.

ΣΤΙΧΟΙ ΤΟΥ ΦΡΕΝΟΚΟΜΕΙΟΥ

Μέσ' στὰ στήθια ἡ συμφορὰ
σὰν τὸ κῦμα πλημμυρᾶ,
σέρνω τὸ βαρύ μου βῆμα
σ' ἕνα μνῆμα !

Σὰν μ' ἁρπάχθηκε ἡ χαρὰ
ποῦ ἐχαιρόμουν μιὰ φορὰ
ἔτσι σὲ μιὰν ὥρα. . . . .
μέσ' σ' αὐτὴν τὴν χώρα
ὅλα ἀλλάξαν τώρα !

Κι' ἀπὸ τότε ποῦ θρηνῶ
τὸ ξανθὸ καὶ γαλανὸ
καὶ οὐράνιο φῶς μου,
μετεβλήθη ἐντός μου
καὶ ὁ ρυθμὸς τοῦ κόσμου.

Μέσ' στὰ στήθια ἡ συμφορὰ
σὰν τὸ κῦμα πλημμυρᾶ,
σέρνω τὸ βαρύ μου βῆμα
σ' ἕνα μνῆμα. . . .

Τὸν σταυρὸ τὸν ἀψηλὸ
ἀγκαλιά, γλυκοφιλῶ
τὸ μυριάκριβο ὄνομά της,
κι' ἀπ' τὰ χώματά της
ἡ φωνή της ἡ χρυσῆ
μὲ καλεῖ «ἔλα καὶ σὺ
δίπλα στὸ ξανθὸ παιδί σου
καὶ κοιμήσου ! »

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ

Ὁ Ἀριστοτέλης Κουρτίδης γεννήθηκε στὸ Μυριόφυτο τῆς Α. Θράκης τὸ 1858, ὅπου ἔμαθε τὰ πρῶτα γράμματα· ἀκολούθησεν ἔπειτα σπουδὲς στὴν Πατριαρχικὴ Ἀκαδημία καὶ τὸ 1878 κατέβηκε στὰς Ἀθήνας κι' ἐνεγράφη στὸ Πανεπιστήμιο στὰ νομικά, ἐπιστήμη, ποὺ ἐγκατέλειψε, γιὰ νὰ ἐπιδοθῆ στὴ λογογραφία ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν παιδαγωγική. Παίρνοντας γυναίκα τὴν ἀδελφὴ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς «Διαπλάσεως τῶν παίδων» συνειργάσθη εἰς τὸ ἄριστον αὐτὸ παιδικὸ περιοδικὸ μὲ τὸ ψευδώνυμο Αἰμίλιος Εἰμαρμένος καὶ τὸ 1889 ἔφυγε γιὰ τὴ Γερμανία, ὅπου παρηκολούθησε παιδαγωγικὰ στὴν Ἰένα. Ἐπιστρέφει στὰς Ἀθήνας διπλωματοῦχος τῆς παιδαγωγίας τὸ 1893 καὶ διορίζεται καθηγητὴς στὸ Ἀρσάκειο κι' ἔπειτα διευθυντὴς τοῦ Διδασκαλείου θηλέων στὸν Πειραιᾶ, ὅπου ἔμεινε μέχρι τοῦ θανάτου του, ποὺ ἐπῆλθε τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1928.

Ὁ Ἀριστ. Κουρτίδης ἦταν ποιητής· τὸ μαρτυροῦν τὰ ὀλίγιστα ποιηματάκια, ποὺ ἔγραψε γιὰ παιδιὰ καὶ δημοσίευσε στὴν «Διάπλασι τῶν παίδων», τὸ μαρτυρεῖ ἡ ὅλη του λογοτεχνικὴ ἐρ-

γασία. "Αν δὲν γινόταν παιδαγωγός, ἀσφαλῶς θ' ἄφινε μεγάλο ποιητικὸ ἔργο. Μακρὺς εἶναι ὁ κατάλογος τῶν ἐπιστημονικῶν του ἐργασιῶν, ἀπὸ τὶς ὁποῖες πρέπει νὰ ἀναφερθοῦν ἐδῶ : Τὸ συναίσθημα τῆς φύσεως καὶ οἱ Ἕλληνες πατέρες τῆς ἐκκλησίας, αἰσθητικὴ μελέτη (1909), Ἡ δημοτικὴ ποίησις εἰς τὰ σχολεῖα (1916), Τὸ Ἑλληνικὸν διήγημα μέχρι τῆς Ἐπαναστάσεως (1921), Ἡ μητέρα τοῦ Γκαῖτε (1924) κι' ἡ μητέρα τοῦ Βύρωνος (1927), αὐτὰ τὰ δύο ἀνέκδοτα, Μύλλερ, ὁ ποιητὴς τῶν Gaicchenlieder (1927).

ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ

Πεταλοῦδα, πεταλοῦδα, μὲ φτερὰ ζωγραφιστά,
στὰ τριαντάφυλλα ἐπάνω τί πετᾶς τὰ φουντωτά ;
Μήπως ψάχης γιὰ δροσοῦλα στὰ λουλούδια καὶ πετᾶς
καὶ νὰ κάμῃς καὶ σὺ μέλι σὰν τὴν μέλισσα ζητᾶς ;

Πεταλοῦδα, πεταλοῦδα, γιατί φεύγεις καὶ πετᾶς
καὶ στὰ χόρτα, ποῦ πλαγιάζει τὸ ἀρνί, δὲ σταματᾶς ;
Ὅλο τρέχεις, πεταλοῦδα, ἄσκεπτη καὶ πηδηχτή,
μὰ ἡ μέλισσα δὲν παίζει, εἶναι γνωστικὴ αὐτή.

Πεταλοῦδα, δίχως γνῶσι, ὅλο παίζεις σὰν τρελλή,
μὰ ἡ μέλισσα δουλεύει, εἶναι μέλισσα καλή.
Πεταλοῦδα, δὲ μ' ἀρέσεις, ὅλο τρέχεις δῶ κι' ἐκεῖ·
σὰν τὴ μέλισσα θὰ γίνω, ὅπου εἶναι γνωστική.

Τ' ΩΡΟΛΟΓΙ

Τὶκ τάκ, παιδί, τὶκ τὰκ τὶκ τὰκ χτυπάει
τὸ ὡρολόγι δίχως νὰ σταθῇ,
κι' ἐμπρὸς ἐμπρὸς ἀδιακόπως πάει,
χωρὶς ποτέ, ποτὲ νὰ κουρασθῇ.

Τὶκ τάκ, παιδί, τὶκ τὰκ τὶκ τὰκ χτυπάει,
ὡσὰν νὰ σοῦ φωνάζῃ φανερά,
πῶς ὁ καιρὸς γοργὰ γοργὰ περνάει
καὶ πίσω δὲν γυρνᾶ ἄλλη φορά.

Τὶκ τάκ!... ἀκούεις; τρέχα στὸ σχολειό σου,
καὶ ἂν πολὺ ἐπιμελὴς φανῇς,
ἂν κοπιάζῃς, ἂν δὲν χάνῃς τὸν καιρό σου,
μίαν ἡμέραν κάτι θὰ γενῇς.

ΙΩΣΗΦ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ Ἰωσὴφ Ραφτόπουλος γεννήθηκε στὸ Σκεπαστὸ τῆς Ἀν. Θράκης, ἕνα χωριὸ μεταξὺ Βιζύης καὶ Σαράντα Ἐκκλησιῶν, τὸ 1890. Τὰ πρῶτα γράμματα ἔμαθε στὸ χωριό του καὶ κατόπι σπούδασε στὴ Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολὴ τῆς Πόλης κι' ἀφοῦ ἔκανε τὸ δάσκαλο μερικὰ χρόνια στὴν Ἀνατολή, κατέβηκε στὰς Ἀθήνας τὸ 1914, κυνηγημένος ἀπὸ τὸν τούρκικο σωβινισμό, ποὺ ἐκεῖνα τὰ χρόνια εἶχε ἀναπτυχθῆ σὲ μεγάλο βαθμὸ ἀπὸ τὶς νίκες τῶν συμμάχων τῆς Βαλκανικῆς ἐναντίον τῆς Τουρκίας. Διωρίσθη δάσκαλος σὲ κάποιο στὰ περίχωρα τῶν Ἀθηνῶν χωριό, ὅμως ἡ ψυχή του ἀποζητοῦσε τὴν ἐλευθερία καὶ παρατώντας τὴ θέσι του γύρισε στὴν πρωτεύουσα καί, γιὰ νὰ ζήση, πῆγε διορθωτὴς σ' ἐφημερίδες. Ὅμως δὲν ἦταν ζωὴ αὐτὴ κι' ἀναγκάστηκε νὰ ζητήση μιὰ θέσι στὸ νεοσύστατο τότε Ὑπουργεῖο Γεωργίας. Ἀπὸ τὴ θέσι αὐτὴ σύντομα ἀπελύθη καὶ βρέθηκε μάλιστα σὲ λίγο, χωρὶς κι' ὁ ἴδιος νὰ ξέρη γιατί, κακοποιημένος καὶ φυλακισμένος γιὰ κομματικοὺς τάχα λόγους. Ὀργανισμὸς ἀδύνατος, ἀπὸ τὶς στερήσεις κι' ἀπὸ τὴν τελευταία περιπέτεια, κατώρθωσε μολαταῦτα νὰ τε-

λειώση τὸ Πανεπιστήμιο καὶ νὰ πάρη δίπλωμα τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς κι' ἀκόμα νὰ ἐπιτύχη διορισμὸ ἐπιμελητοῦ ἀρχαιοτήτων στοὺς Δελφούς. Σὲ λίγον καιρὸ ὅμως, τὸ Νοέμβριο 1923 πέθανε σὲ μιὰ κλινικὴ τῶν 'Αθηνῶν φυματικός.

'Ο Ραφτόπουλος ἀπὸ τὴν Πόλη ἀκόμα εἶχεν ἐκδόσει ποιήματά του σὲ μικρὰ τομίδια μὲ τὸν τίτλο «Ζωὴ κι' ἀγάπη» βιβλία α' καὶ β' (Γαλατᾶς 1914). Στὰς 'Αθήνας συνεργάσθηκε στὸ «Νουμᾶ», Πυρσό, Βωμὸ καὶ ἄλλα περιοδικὰ καὶ τύπωσε νέες συλλογὲς μὲ τὸν ἴδιο τίτλο, βιβλίο δ' ('Αθήνα 1916), βιβλίο στ' ('Αθήνα 1918). Μετὰ τὸ θάνατό του ὁ φίλος του Πέτρος Τριαντάφυλλος ἐξέδωκε ἀπάνθισμα ἀπὸ τὸ ἔργο του, τυπωμένο κι' ἀτύπωτο, μὲ βιογραφικὸ καὶ κριτικὸ πρόλογο καὶ μὲ τὸν τίτλο «Διαλεχτά» ("Εκδ. Οἴκου Χαραυγὴ 1924).

'Ο Τέλλος "Αγρας στὴ μεγάλη 'Εγκυκλοπαίδεια γράφει γιὰ τὸ Ραφτόπουλο, ὅτι θυμίζει τὸν Κρυστάλλη, ὅτι διετέλεσε καθὼς ἐκεῖνος κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τὴν ἐμφανῆ ἐπίδρασιν τῆς δημοτικῆς μούσης, γενόμενος ποιητὴς εἰδυλλιακὸς φυσιολατρικὸς καὶ ἐρωτικός, ὅτι βραδύτερον παρουσιάζεται νεοκλασσικὸς λυρικὸς καὶ ὅτι ἡ γλῶσσα του εἶναι φυσικὴ κι' ὁ τόνος περιπαθῶς τρυφερός.

ΤΟ ΓΛΥΚΟ

Τὸ Μάη ἀνθεῖ τ' ἁγιόκλημα καὶ τ' ἄλλα τὰ λουλούδια,
τὰ κόκκινα τριαντάφυλλα στῆς Χρύσως τὸ περβόλι.
Πουρνὸν ἡ Χρύσω ντύνεται στὸ περιβόλι βγαίνει
καὶ κόβει τὰ τριαντάφυλλα καὶ γλυκοτραγουδάει :
«Τριαντάφυλλα μαζώνω ἐγώ, γιὰ νὰ τὰ καθερίσω,
νὰ κάνω ὀκάδες τὸ γλυκό, κρυμμένο νὰ τὸ ἔχω,
Σαββάτο μέρα νἄρχεται, τὸ σπίτι μ' νὰ στολίζω,
νὰ ξημερώνῃ ἡ Κεριακή, νὰν ἔρχεται ὁ καλός μου,
νὰ μπαίνω - βγαίνω, νὰ κερνῶ γλυκὸ τριανταφυλλένιο,
νὰ μὲ τηρᾶν τὰ μάτια του, νὰ χαίρετ' ἡ καρδιά του».

ΘΑ ΠΑΩ ΚΑΤΟΥ ΣΤΟ ΓΙΑΛΟ

Θὰ πάω κάτου στὸ γιαλό, νὰ κάτσω στὸ ἀκρογιάλι,
νὰ χύσω δάκρυα ὅσα μπορῶ κι' ὅσο βαστάω νὰ κλάψω,
γιὰ νὰ φουσκώσῃ ἡ θάλασσα, τὰ κύματα ν' ἀνάψουν,
τὸν νιὸν ὁ γέρος νὰ ρωτᾶ, τὸ ναύτη ὁ καπετάνιος.
— Στοιχιὰ μὴ νᾶναι καὶ βογγοῦν, ἀγέροι καὶ παλεύουν ;
— Στοιχιὰ δὲν εἶναι καὶ βογγοῦν, ἀγέροι καὶ παλεύουν,
μόν' εἶν' τὰ δάκρυα τοῦ Γιαννιοῦ, τοῦ χιλιοπονεμένου.

ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΑΚΙ ΑΡΜΕΝΙΖΕ

Τὸ φεγγαράκι ἀρμένιζε κι' ὁ νιὸς τό παρεκάλει:
«Γιὰ κάμε, φεγγαράκι μου, νὰ σκοτεινιάσῃ ὁ τόπος,
γιατὶ φοβᾶται ἡ λιγερὴ νἄρτη νὰ μ' ἀνταμώσῃ,
μὴν τὴ σκιαχτοῦνε τὰ πουλιά, μὴν τὴ νοιαστοῦν τ' ἀηδόνια
κι' ἔβγουν μὲ τὰ χαράματα καὶ πᾶν τὸ διαλαλήσουν».

ΤΟ ΛΕΙΨΑΝΟ

Τὴν κόρη τούτη, ποῦ περνοῦν καὶ πᾶνε νὰ τὴ θάψουν,
χωρὶς παπᾶ γιατὶ τὴν πᾶν, γιατὶ χωρὶς ξεφτέρια,
μήνα κι' ἀλλαξοπίστησε κι' ἀλλόθρησκον ἐπῆρε ;
Μηδὲ κι' ἀλλαξοπίστησε κι' ἀλλόθρησκον ἐπῆρε,
μόν' ὁ ὑγιὸς τῆς Χρήσταινας, ὁ γονιοχαϊδεμένος,
πῶχει καράβια δεκαοχτώ, χωράφια δεκαπέντε,
τὴ γέλασε, τὴν ἄφισε κι' ἄλλη γυναῖκα πῆρε.
Κι' ἐθέριεψεν ὁ πόνος της κι' ἀνάψαν τὰ μυαλά της,
καὶ σὲ γκρεμνοὺς ἐτράβηξε κι' ἀπὸ γκρεμνοὺς ἐρρίχτη.

ΕΤΣΙ ΜΕ ΤΗΝ ΑΓΑΠΗ ΜΟΥ

Ἔτσι μὲ τὴν ἀγάπη μου, τὸ δρόμο - δρόμο ὡς πάω,
τὴν ὑπερκαλωσύνη μου ροδόφυλλα σκορπάω,
ἄχ ! καὶ καθὼς χαμογελᾶ θωρώντας με ἡ γλυκειά μου,
σ' εὐγνωμοσύνης δάκρυα πάει ν' ἀναλυθῆ ἡ καρδιά μου.

Κι' ὅλο μιλᾶμε ὁλόχαρα καὶ γίνονται λουλούδια
τὰ λόγια μας, καὶ γίνονται τῶν ἀηδονιῶν τραγούδια,
τῶν ἀηδονιῶν, ποὺ γύρω μας πετώντας κελαϊδοῦνε :
γλυκὸς ὁποῦναι ὁ ἔρωτας, γλυκειὰ ἡ ἀγάπη ποῦναι !

Η ΚΟΥΝΙΑ

Πῆραν τὸ δρόμο οἱ ὄμορφες καὶ πᾶν πέρα στὶς ράχες,
στὰ κλώνια κούνια στήνουνε, τὸ κούνισμα ἀρχινίζουν.
Κουνιέται μιά, κουνιοῦνται δυό, κουνιοῦνται τρεῖς καὶ πέντε,
κουνιέται κι' ἡ Βασιλική, ποὺ πιὸ ὄμορφη εἶν' ἀπ' ὅλες.

Στέκετ' ὁ Γιάννης μακρυὰ καὶ τὴν τηράει καὶ λέει.
«Ἄχ νἄταν νάδινε ὁ Θεὸς νὰν ἔπεφτε ἀπ' τὴν κούνια,
νὰ φοβηθοῦν οἱ κοπελιές, ψιλές φωνὲς νὰ βγάνουν,
νὰ πάω κοντά, νὰ τὴ ρωτῶ, νὰ κάνω ποὺ δὲν ξέρω,
νὰ πεταχτῶ σὰν τὸ πουλί, νὰ πάω κάτου στὴ βρύση,
νερὸ νὰ φέρω γιὰ νὰ πιῇ, τὰ μάτια της ν' ἀνοίξῃ,
νὰ σηκωθῇ νὰ περπατῇ, μὲ τσ' ὄμορφες νὰ παίζῃ,
κι' ἐγὼ μακρυὰ νὰ στέκουμαι, νὰ τήνε καμαρώνω!».

ΟΡΘΟΣ ΣΤΗΝ ΠΛΩΡΗ Ο ΧΑΡΟΝΤΑΣ

'Ορθὸς στὴν πλώρη ὁ Χάροντας καὶ τὸ καράβι πάει...
κι' ὡς πᾶμε πλέοντας, ἡ ζωὴ γλυκὰ χαμογελάει.
Ὅμως κι' ἂν φέγγῃ ἡ θάλασσα κι' ἀστράφτῃ ὁ οὐρανός,
μαύρη νυχτιὰ τρισκόταδη στὴν πλώρη πέφτει ἐμπρός.

Μιὰ ἄβυσσο ἀτενίζοντας βαθειὰ καὶ σκοτεινή,
ποιὰ νἄναι τάχα ἡ μοίρα μας, ρωτιώμαστε, ἡ στερνή;
Στὴ μαύρη νἄταν σκοτεινιὰ μιὰ ἀχτίδα νὰ φωτάῃ,
ὡς κυβερνάει ὁ Χάροντας καὶ τὸ καράβι πάει.

ΙΤΣΑ

Ἴτσα, ποῦ νᾶσαι ἀγάπη μου, ποῦ νᾶσαι ὠιμένα, ὠιμένα!
Ἴτσα, μονάχα μιὰ στιγμούλα γύρισ' ἀπ' τὰ ξένα,
ἔτσι μονάχα μιὰ στιγμὴ κι' ὕστερα φύγε πάλι,
κι' ὕστερα φύγε, κι' ἄλλη πιὰ φορὰ μὴν ἔρχεσαι ἄλλη.

Μὰ γλήγορα σὰν τὸ πουλάκι σχίσε τὸν αἰθέρα,
κι' ὅπου καὶ νᾶσαι πρόφτασε προτοῦ βραδυάσῃ ἡ μέρα.
Ὅπου καὶ νᾶσαι, ὅπου καὶ νᾶσαι ἄχ! ἔλα πρὶν νυχτώσῃ,
γιατὶ γιὰ μένα, ἀγάπη μου, πιὰ δὲ θὰ ξημερώσῃ.

Ζ Ω Η

Πλάση γλυκειά, γλυκύτατε ρυθμέ, ἀριθμέ, ἁρμονία,
ἄναρχε Λόγε, υἱὲ Θεοῦ, πῶς νὰ σὲ πῶ, ζωή;
Χρυσόνειρον ἡ κάθε σου ξεχωριστὴ ὀπτασία,
μὰ ἄπονος εἶναι καὶ σκληρὸς ὁ νόμος «πάντα ρεῖ».

Ὦ νἄταν μὲ τ' ἀθάνατά σου τ' ἀγαθὰ στοιχεῖα
ἕνα τὸ ἐγὼ τ' ἀνθρώπινο, ἢ, τέλος, ὦ ζωή,
ὡσὰν λουλοῦδι ἀνθίζοντας νὰ πλέη σ' εὐδαιμονία,
δίχως τοῦ θάνατου αἴσθηση καὶ νὰ φυλλορροῇ!

Υ Π Ν Ε...

Ὕπνε, σοῦ δέεται ἡ ψυχή μου ἡ μαύρη,
τὴν τρισπόθητη φέρε τὴν χρυσὴ
τὴ λησμονιά, ποὺ δὲν μπορεῖ γιὰ ναῦρη
μ' ἀφιόνι, μὲ μορφίνα, μὲ κρασί.

Ἔτσι ἁπαλά, γλυκὰ κι' ὀνειρεμένα...
κι' ὡς θ' ἀναπαύουμαι βαθιὰ βαθιά,
ὦ ὕπνε, γίνε ὁ θάνατος γιὰ μένα,
νὰ μὴν ξαναξυπνήσω πιά.

ΕΞ' ΑΠ' ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ἔξ' ἀπ' τὴν πολιτεία, ὁ Γιάννος πολεμάει,
καὶ κρυφομουρμουρίζει καὶ σιγοτραγουδάει:

«Θὰ χτίσω ἕνα παλάτι, ἀγάπη μου, τρανό,
πι' ὄμορφο ἀπὸ τὴν πούλια κι' ἀπ' τὸν αὐγερινό».

Χί ! χί ! γελάει ὁ κόσμος, ποὺ κείθενες περνάει,
κι' ἀλλοίθωρα θωρώντας ὁ Γιάννος τραγουδάει :

«Τὸν ἥλιο θέλω βάλη θύρα τοῦ παλατιοῦ,
γύρωθε παραθύρια τ' ἀστέρια τ' οὐρανοῦ.

Τὰ χρυσοσυννεφάκια, ποὺ στὰ οὐράνια ἀνθοῦν,
τοῦ παλατιοῦ μου ἐκεῖνα στολίδια θ' ἁπλωθοῦν.

Θὰ φτιάξω ἕνα παλάτι, ποὺ δὲν ξανάδε ἡ γῆς,
νάμπης βασίλισσά μου κι' ἀστέρι τῆς αὐγῆς».

Χί ! χί ! γελάει ὁ κόσμος, ποὺ κείθενες περνάει. . .
Ἔξω ἀπ' τὴν πολιτεία ὁ Γιάννος πολεμάει.

Τ' ΩΡΑΙΟ ΚΟΡΑΣΙ

Τ' ὡραῖο κοράσι εἶχε καθίσει
στὸ παραθύρι μιὰν αὐγή.
μὲ τὰ μεγάλα μαῦρα μάτια
γιομάτα φῶς καὶ συλλογή.

Κάποια χαράματα ἐγὼ τὸ εἶδα,
τὴν ὥρα τῆς χρυσῆς σιωπῆς,
στὸ τρυφερό του προσωπάκι
τὸ ρόδισμα εἶχε μιᾶς αὐγῆς.

Περνώντας ἕνα μεσημέρι,
πόφεγγε ὁ ἥλιος λαμπερός,
τὸ πρόσωπό του ἦταν σὰν κρίνος,
σὰν ἄσπρος κάτασπρος ἀφρός.

Κι' ἕνα βραδὺ κι' ἕνα βραδάκι,
ἡ κόρη τοῦ παραθυριοῦ

ἐκάθονταν μ' ὄψη θλιμμένη,
σά μαραμένου λουλουδιοῦ.

Κι' ὕστερα πιὰ δὲν τὴν ξανάειδα
κι' οὐδ' ἄλλος εἶχε ξαναειδῆ
τὴν κορασίδα μὲ τὰ μάτια
γιομάτα φῶς καὶ συλλογή.

Ε Γ Ω

Εἶμαι παιδὶ καὶ πάω σκυφτὸς σὰ νάχω πιὰ γεράση,
κάνωντας μ' ὅσους συντροφιὰ τὰ ὀγδόντα ἔχουνε φτάση.
Φεύγουνε, λέν· κι' ἕνας : μὲ τί, κόσμε, καϋμὸ σ' ἀφήνω!
Ἔτσι ἡ ζωή 'ναι, λέω κι' ἐγώ, ποὺ ἀγάλια ἀγάλια σβύνω.

Ὥρες μιλᾶμε, κι' ὕστερα, ὡς νυχτώση, ξεκινᾶμε,
σιγὰ σιγὰ καὶ σιωπηλοὶ τὸ δρόμο δρόμο πᾶμε.
Καὶ πηαίνωντας, ἐπάνω μας πλανιέται τὸ φεγγάρι,
τόσο πικρά, τὸν πόνο μου σὰ νάχη ἐκεῖνο πάρει.

ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΑΤΡΑΠΑΝΗΣ

Ὁ Θανάσης Κατραπάνης γεννήθηκε στὸ χωριὸ Τσαντὼ τῆς περιφερείας Σηλυβριας τῆς Ἀν. Θράκης τὸ 1880.

Ἂν καὶ δὲν ἔτυχε μεγάλης μορφώσεως, ἡ ἀγάπη του πρὸς τὰ γράμματα καὶ ἡ παραμονή του κοντὰ στὸ σοφὸ γιατρὸ τῆς Πόλης Φ. Φωτιάδη τὸν ἔκανε νὰ ἐπιδοθῆ στὴ λογοτεχνία καὶ νὰ φανερωθῆ ποιητής.

Ὁ Θ. Κατραπάνης συνεργάσθηκε σὲ διάφορες ἐφημερίδες καὶ περιοδικὰ τῆς Πόλης καθὼς καὶ στὸ «Νουμᾶ», ἐξέδωσε δὲ πλεῖστες συλλογὲς ποιημάτων μὲ τοὺς τίτλους Λουλούδια τῆς Θράκης (Ἀθήνα 1906), Τὰ τραγούδια τοῦ Στρατιώτη (Κωνσταντινούπολις 1910). Ὕμνος στὴ γυναῖκα (Κωνσταντινούπολις 1930), Ὁ Κλήδωνας (Κωνσταντινούπολις 1930), Τ' ἀηδόνι τοῦ Βοσπόρου (Πόλη 1933), κι' ἄφησε πολλὴ ἐργασία ἀδημοσίευτη.

Ὁ Κατραπάνης μπορεῖ νὰ χαρακτηρισθῆ λαϊκὸς ποιητής· τὰ τραγούδια τοῦ κλήδωνα στὴν ὁμώνυμή του συλλογὴ εἶναι γεμάτα δροσιὰ καὶ χάρι καὶ ξεχωρίζουν ἀπὸ ὅλα του τ' ἄλλα. Τριακόσια δέκα πέντε δίστιχα εἶνσι ὅλα, ποὺ στὶς συντροφιὲς τοῦ κλήδω-

να—ὅπου κρατάει ἀκόμα τ' ὡραῖο ὅσο κι' ἀρχαῖο αὐτὸ ἔθιμο—θὰ ἦσαν πολύτιμα.

Βασιλοπούλα νάσουνα καὶ ρήγα θυγατέρα,
πάλι θὰ καταδέχουσουν νὰ πῆς μιὰ καλὴ μέρα.

Ἡ Ξάνθη βγάζει τὸν καπνό, κορίτσια ἡ Καβάλλα,
τὸ μέλι ἀπὸ τὰ χείλη τους κυλάει στάλα στάλα.

Τώρα ποὺ μ' ἄφησες καὶ πᾶς στὰ ἔρημα τὰ ξένα,
γκιώνης θὰ γένω στὸ βουνὸ νὰ κλαίγω γιὰ τὰ σένα.

κι' αὐτό :

Τὴ νυχτικιά σου κρέμασες ἀπάνω στὴν ταράτσα,
νὰ μ' ἀγκυλώνης τὴν καρδιά, Ταταυλιανὴ κεράτσα.

Πέθανε στὴν Κωνσταντινούπολι τὸν Δεκέμβριο 1934.

Ο ΤΟΠΟΣ ΜΟΥ

Τσαντώ μου ἐσύ, ὄμορφο χωριό, στό λόφο σκορπισμένο,
ἔχεις κάμπο ἀπέραντο
καὶ τὸ βουνὸ σπαρμένο.

Μὲς σὲ λειβάδια ἀνθόσπαρτα μοσκοβολᾶ θυμάρι,
μακρυά σου θάλασσα γλαφκή.
εἶσαι τῆς φύσης χάρη.

Τῆς Αἴγυπτος μοῦ φαίνεσαι πὼς εἶσαι τὸ ζευγάρι·
δῶ πρασινίζει κούρβουλο,
καὶ κεῖ φυτρώνει στάρι.

Γύρου οἱ ἀγέλες βόσκουνε, τὰ πρόβατα κοπάδια.
Στὸ νιάμα βλέπεις μαντριά,
στ' ἀλέτριστα... χειμάδια.

Τὰ στάχυα ἐκεῖ ξεραίνουνται. Ὁ θεριστὴς θερίζει·
στοὺς κάμπους βλέπεις θημωνιές,
δουκάνη λογυρίζει.

Λυχνίζουνε κι' ἀδιάκοπα τὸ στάρι δερμονίζουν,
κοιλὰ σακιὰ γιομίζουνε
τ' ἀμπάρια ἐκεῖ μουγκρίζουν.

Οἱ μυλωνάδες τραγουδοῦν' ἡ πέτρα σὰ γυρίζει,
οἱ φοῦρνοι ἀνάβουν, καίγουνται,
ἐκεῖ.... ψωμὶ μυρίζει.

Χαδέβει ὁ ἥλιος τὸ κούρβουλο, τὸ φροῦτο του γιαλίζει,
κεῖ πάλε ὁ μοῦστος στὸ βουτσὶ
στὴ βράση χοχλακίζει.

Ὅλα ἐκεῖ στόν τόπο μου πηγαίνουνε μιὰ χάρη,
ἅμα φανεῖ ὁ χυνόπωρος
θὰ σπείρουνε σιτάρι.

Τότες οἱ γέροι θὰ σκεφτοῦν τὶς νιές, τὰ παληκάρια,
φωλιὲς καινούργιες νὰ χτιστοῦν,
νὰ βγοῦνε νιὰ βλαστάρια.

ΧΥΝΟΠΩΡΟΣ ΚΑΙ ΧΕΙΜΩΝΑΣ

Ἀργογυρνοῦν οἱ πελαργοί, τὰ μάβρα χελιδόνια
μὲς στ' ἄπειρο κενό,
μὲ λύπη ἀποχαιρετοῦν. Φοβοῦνται, λές, τὰ χιόνια,
ποὺ ἤρθαν στὸ βορεινό.

Γέρνουν τὰ φύλλα ξέθωρα. Μιὰ φύση μαραμένη
στὴ νεκρικὴ ζωή.
Φεγγρίζει ὁ ἥλιος ποῦ καὶ ποῦ μὲ λάμψη θολωμένη
σὲ κείνη τὴ βοή.

Τρεμοκοπᾶ τὸ θόλωμα μὲ μιὰ ἄγρια παραζάλη
σὲ πέλαγα, βουνά.
Κορμιά, κλωνιὰ καὶ κύματα τσακόνουνται στὴν πάλη
σὰν τἄγρια τὰ θεριά.

Καὶ κεῖνα τὰ πλεούμενα μέσα στὰ περιγιάλια
τὰ βλέπεις πιὰ γυμνά·
τριζοκοποῦνε τ' ἄλμπουρα, σφυρίζουνε τὰ στράλια
σὰν τ' ἄφυλλα βουνά.

Πέφτει τὸ χιόνι σκορπιστὰ στοιβάζει τὸ Γενάρη
μὲ χαδεφτὴ σιγή,
κι' ὅθε περάσης καὶ διαβεῖς τό πόδι ἀφίνει ἀχνάρι
δίχως καμιὰ βοή.

Ο ΠΟΘΟΣ ΤΗΣ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΑΣ

Ὅταν σὲ δγιῶ, βαπόρι μου,
τὸ πέλαγος νὰ σχίζης,
καὶ νά 'ρχεσαι, ἀπὸ χαρὰ
τὰ στήθια μου γεμίζεις.

Γιατ' ἔχω μῆνες νὰ τὰ δγιῶ
τὰ μάτια, ποὺ λατρεύω,
κι' ὁλημερὶς στὸ πέλαγος
τρέχω καὶ τὰ γυρεύω.

Καὶ τώρα, ποὺ ἡ σειρήνα σου
χαρμόσυνα φωνάζει,
τὸ βάρος ἀπ' τὰ στήθια μου
θαρρεῖς καὶ τό τινάζει.

Καὶ τὸν ἀφρό σου, ποὺ θωρεῖ
ὁλόασπρο τὸ μάτι,
λὲς καὶ σενδόνι θ' ἄπλωσε
γιὰ νυφικὸ κρεββάτι.

ΛΥΓΑΡΙΑ

—Λιγνόκορμή μου λυγαριὰ καὶ πρασινοφλουδάτη,
πῶς παίζουν τὰ κλωνάρια σου στὰ λάγαρα τὰ ρυάκια!
Σκύβουν καὶ τὰ γλυκοφιλοῦν καὶ τὰ ἀργοπαλαμίζουν,
σὰν κάτι ψάχνουν γιὰ νὰ βροῦν, σὰν κάτι νὰ λογιάσουν
καὶ ὅταν ὁ ἄνεμος ὁρμᾶ καὶ τὰ παραζαλίζει,
μοῦ μοιάζουνε σὰν τὰ μαλλιὰ σὲ κοριτσίσιες πλάτες.
Μὴ μοῦ θυμίζεις τὰ παληά, τὰ περασμένα χρόνια

καὶ μοῦ ματώνουν τὴν καρδιά, μπροστά μου τόνε φέρνουν.
Ἕνα Σαββάτο τὸ πρωΐ, ἕνα Σαββάτο βράδυ,
πῆγε ὁ καλός μου νὰ λουστῇ, νεροσυρμὴ τὸν πῆρε
καὶ τώρα μέσ' στὰ ρέμματα, στὰ ρυάκια, στὰ ποτάμια
ψάχνω στὶς λίμνες τὶς θολὲς τὸ σῶμα του γιὰ νάβρω,
νὰ τὸ ἀγκαλιάσω, καὶ ἄλλη μιὰ σιμά του νὰ πεθάνω.

Δ Ο Ξ Α

Ἄ ! τὰ πλούτη σὲ τί σ' ὠφελοῦνε,
ὅταν δόξα δὲν ἔχει κανείς,
καὶ τὴ δόξα σὰ θέλεις γιὰ νάχης,
στρατιώτης νὰ πᾶς νὰ γενῆς.

Τότες, τότες θὰ διῆς μὲς στὸν κόσμο,
πὼς ὑπάρχει καὶ μι' ἄλλη ζωή,
γιὰ τὴ δόξα σὰν ἔρθη τὸ βόλι,
κι' ἄλλη μιὰ θὰ ζητήσης πληγή.

Τό κανόνι θ' ἁρπάξης σὰ γίγας
καὶ τὸ μάτι θὰ πέση γοργό,
γιὰ τὴ δόξα, κι' αὐτὸ ὅτα σπάση,
μὲ τὰ δόντια θὰ φᾶς τὸν ὀχτρό.

Νικητὴς ὅταν πίσω γυρίσης,
τότες, τότες τὴ δόξα θὰ διῆς,
στὸ κεφάλι σου μόνη νὰ βάζη
τὸ στεφάνι, στεφάνι τιμῆς.

Ἡ τιμὴ δὲν πουλιέται στὸν κόσμο,
δὲ χαρίζεται ἔτσι, παιδιά·
μόν' ἡ δόξα τὴ δίνει σ' ἐκεῖνον,
ὅπου δείξη γενναία καρδιά !

ΝΑΝΟΥΡΙΣΜΑ

Ἔλα, ὕπνε, καὶ πάρε το
καὶ πάν' το στὰ λειβάδια,
ποὺ κελαϊδοῦνε τὰ πουλιὰ
καὶ παίζουν τὰ κοπάδια.

Ν' ἀκούη κουδούνια νὰ χαρῇ,
φλογέρες νὰ μεθύση
καὶ τῶν ρυακιῶν τὸ φλοίσβισμα
νὰ μὲ τ' ἀποκοιμήση.

Καὶ σὰν τρανέψη καὶ γενῇ
λεβέντης, παληκάρι,
νἄχη γιὰ βέργα τὸ σπαθί,
τὸ βόλι γιὰ λιθάρι.

ΧΑΡΟΚΑΜΕΝΗ

Τὸ κυπαρίσσι λόγιαζε τὸ μαυροφορεμένο.
—Αὐτοῦ ψηλά, ποὺ περπατεῖς καὶ τὴν κορφὴ λυγίζεις,
ἀπάνω στὶς ταφόπετρες ζερβά, δεξιὰ σὰ βλέπεις,
μὲ φαίνεσαι σὰ γερανός, σὰ γερανὸς μὲ μοιάζεις,
πῶχει πουλὶ στὰ νύχια του κι' ἄπονα τὸ ξεσκάει.
Μὰ κεῖνος τρώει τὰ πουλιὰ καὶ σὺ τὰ παληκάρια.
—Αὐτοῦ ψηλὰ ποῦ περπατῶ κι' αὐτοῦ ψηλὰ ποῦ πάω,
πάγω γιὰ νάβρω, νὰ τοῦ πῶ καὶ νὰ παρακαλέσω
νὰ δώση αὐτιὰ στὸ Χάροντα καὶ μάτια γιὰ νὰ βλέπη,
νὰ μὴ θερίζη τὰ παιδιά, τὶς νιές, τὰ παληκάρια,
τοὺς νιόγαμπρους, τὶς νιόνυφες καὶ τοὺς ξενιτεμένους.

ΞΑΛΩΝΙΣΜΑ

Παύεις δουκάνι ; Θ' ἀκουστῆ
τὸ ἐρωτικὸ δερμόνι,
τὸ φκιάρι ποὺ χαρμπόνει
τὸ στάρι τὸ ξανθό,
καὶ τῶν παιδιῶν τὸ π'λάλημα
μὲ τὰ σακκιὰ στὴ ράχη·
πειὰ δὲν κουνᾶ τὸ στάχι,
κοιμᾶται στὸ κοιλό·
τοῦ χρόνου μὲ καλό.

Κοτόπουλά μου, λέφτερα
τὰ σκύβαλα ἀλωνέψτε,
φοράδες μου, μισέψ'τε
στ' ἀθάνατο βουνό·
καὶ σύ, τσαρδάκι, γκρέμισε,
φράχτες, πειὰ ξαπλωθῆτε,
στρουγκιά μου, μαζωχτῆτε·
τοῦ χρόνου μὲ καλό,
τοῦ χρόνου μὲ καλό.

ΟΙ ΛΙΓΕΡΕΣ

Τρεῖς ὄμορφες, τρεῖς λιγερές, τρεῖς περδικοστηθάτες
μέσ' στὸ ποτάμι πλένανε καὶ παίζαν μὲ τὰ βώλια.
Πλένουνε τ' ἄσπρα τους φαντά, πλένουν καὶ τὰ λευκαίνουν·
φορές, φορὲς τ' ἁπλώνουνε στὶς κίντρες, στὸ φλουσκοῦνι,
πὰ στὸ παπύρι, στὶς βουρλιές, στὸν ἄγριο τὸ διόσμο,
καὶ στὴ σκιὰ τῆς λυγαριᾶς παίζουν τὸ δαχτυλίδι·
ἡ μιὰ τὴν ἄλλη ρώτανε ποιὸν ἄραγε θὰ πάρουν.

—Ποιὸς τὰ προικιά μας θὰ χαρῆ τ' ἀνθοπερεχυμένα
καὶ τὰ κορμιά μας τ' ἄγγιχτα, τὰ ἄσπρα μας, τὰ χιονάτα,
ποὺ ἀγοράζουν καὶ πουλοῦν ὅλη τὴν οἰκουμένη ;
Ὁ Χάροντας οἀν τ' ἄκουσε πολὺ τοῦ κακοφάνη,
ἕνας διαβάτης ἔγινε στὶς λιγερὲς παγαίνει,
παγαίνει καὶ τὶς χαιρετᾶ καὶ τὶς καλημερίζει.
—Ὥρα καλή σου, ξένε μας, κι' ἡ Παναγιὰ μαζί σου.
Ἡ μιὰ τὴν ἄλλη ρώταε σὰν εἶδαν τέτοια κάλλη,
τέτοια μορφή, τέτοιο κορμί, τέτοια λεβεντοσύνη.
—Διαβάτη, ξέρεις νὰ μᾶς πῆς κανὰ παληὸ τραγοῦδι,
τραγοῦδι ποὺ χορεύεται πάνω στὶς πρασινάδες ;
Κι' ὁ Χάροντας ἀρχίνησε γλυκὰ νὰ τραγουδάη :
—Σὰ θέλω παίρνω τὶς ψυχές, σὰ θέλω τὶς χαρίζω.
Ἴσια βαστοῦνε τὸ χορὸ κι' ὅλο κρυφογελοῦνε.
Σὲ κάθε γύρο τοῦ χοροῦ ἔβγαινε κι' ἀπὸ μιά τους
κ' ἡ τελευταία ἀπόμεινε σὰ μαραμένο μῆλο.
Ἀκούμπησε στὴ λυγαριά, ἀκούμπησε καὶ λέει :
—Ψεύτικε κόσμε, ψεύτικε σὲ μιὰ ψευτιὰ γυρίζεις,
ἄλλος τὸν κόσμο χαίρεται κι' ἄλλος τὸν λαχταράει.

ΑΓΑΠΟΒΟΤΑΝΟ

Νὰτης ἡ κεντητὴ ποδιὰ στὰ στάρια στὰ κριθάρια,
λούζεται μέσα στὴ δροσιά, παίζει μὲ τὰ λουλούδια,
βάζει τὸν κρίνο στὰ μαλλιά, τὸ θρύμπο μὲς στοὺς κόρφους,
σκύβει μὲ χάδι λαίμαργο, τὰ στήθια της μοσκίζει,
κι' ἕνα λουλοῦδι ἄπονα μαδᾶ καὶ τὸ ρωτάει.
— Ἄχ μαργαρίτα μου χρυσῆ, πές μου, καρδιοπονήτρα,
ἂν μ' ἀγαπᾶ καὶ μὲ πονῆ πιστὰ καὶ μπιστεμένα.
— Τὴ μαργαρίτα μὴ ρωτᾶς, μόν' ρώτα τὴν καρδιά μου,
ποὺ τρέμει σὰν πεντάνευρος πάνω σὲ πορογκρέμι
καὶ νὰ σοῦ πῆ πόσες αὐγὲς σὲ καρτερῶ σὰ σκιάχτρο,
γιὰ νὰ σοῦ πῶ τὸ πεῖσμα σου καὶ τὴ σκληρὴ ἀπονιά σου·

καὶ πέρα ἀπὸ τὸν τάφο μου θὰ σοῦ τὸ ξεφωνίζω,
στὰ μάτια δὲ μὲ κοίταξες, τὰ μάτια σου δὲν εἶδα,
μηδὲ τὸ θρύμπο μοῦ ἔδωκες, μηδὲ τὸν ἄσπρο κρίνο,
ποὺ ἔχεις στὰ καστανὰ μαλλιά, μὲς στοὺς χιονάτους κόρφους.
— Πάρε τὸν κρίνο, ποὺ ζητᾶς, ἔπαρε καὶ τὸ θρύμπο,
καὶ μὴν τὸ πῆς τῆς μάννας μου τὰ μάτια μου πὼς εἶδες,
καὶ τὴ λαλιά μου ποὺ ἄκουσες· πιὰ μπιστεμὸ δὲ θάχη.

ΔΕΝ ΣΕ ΞΕΧΝΩ

Κι' ἂν σ' ἄφησαν τοῦ κήπου σου
τὰ ἀνθηρὰ τὰ φύλλα,
τῆς ροδαριᾶς σου τὰ κλωνιὰ
κι' ἂν μείνανε σὰν ξύλα.

Κι' ἂν τὰ πουλιὰ σ' ἀφήσανε
καὶ φύγανε στὰ ξένα,
καὶ γέρνουν τὰ χρυσάνθεμα
στὶς γλάστρες μαραμένα.

Ἂν καὶ ἡ Φύσις νέκρωσε
καὶ σ' ἄφησε κι' ἐκείνη,
μὲς στὴν καρδιά μου ἡ ἀγάπη σου
παντοτεινὴ θὰ μείνη.

ΜΥΡΤΙΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

Ὁ Μυρτίλος Ἀποστολίδης γεννήθηκε στή Φιλιππούπολι τό 1869, ὅπου καί σπούδασε στά ἐκεῖ Ζαρίφεια Διδασκαλεῖα. Ἐδίδαξε στά σχολεῖα τῆς πατρίδος του καί τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν καί κατόπι κατέβηκε στάς Ἀθήνας, ὅπου διδάσκοντας σέ διάφορα ἰδιωτικά σχολεῖα ἐσπούδασε φιλολογία στό Πανεπιστήμιο. Ἀπό τό 1898 ἕως τό 1903 ἐδίδαξε ὡς καθηγητής στά Ζαρίφεια Διδασκαλεῖα κι' ἔπειτα ἀκολούθησε μαθήματα στή φιλοσοφική σχολή τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου ἐπί διετίαν. Ἀπό ἐκεῖ κατέβηκε στό Ζαγαζίκ τῆς Αἰγύπτου καί διηύθυνε ἐπί τετραετίαν τά ἐκεῖ Ἑλληνικά ἐκπαιδευτήρια. Τό 1909 διωρίσθη καθηγητής στό Ἀβερώφειο γυμνάσιο τῆς Ἀλεξανδρείας καί μαζί ἔφορος τῆς βιβλιοθήκης καί τοῦ νομισματικοῦ μουσείου τῆς κοινότητος. Τό 1915 ἀπεχώρησε κι' ἐγκατεστάθη στάς Ἀθήνας ἕως τό 1920 καί κατόπι γύρισε στή Φιλιππούπολι, ὅπου καί ἰδιωτεύει.

Τό ποιητικό ἔργο τοῦ Μ. Ἀποστολίδη εἶναι τό μικρότερο ἀπό τίς ἄλλες του ἐργασίες, διότι ὁ ποιητής κατέγινε περισσότερο μέ τά παιδαγωγικά, τή φιλοσοφία, τήν ἱστορία καί τήν ἀρχαιολογία·

παρὰ μὲ τὴ λογοτεχνία. Γι' αὐτὸ ἐνῶ ὁ κατάλογος τῶν ἄλλων του ἐργασιῶν εἶναι μακρύς, τῶν λογοτεχνικῶν του ἔργων περιορίζεται σὲ μιὰ σειρὰ διηγημάτων καὶ σὲ μιὰ σειρὰ σονέττων σ' ὡραία δημοτικὴ γλῶσσα, ποὺ μὲ τὸν τίτλο «Λόγια τῆς καρδιᾶς» δημοσιεύθηκαν στὴν ἐφημερίδα τῆς Φιλιππουπόλεως «Εἰδήσεις τοῦ Αἵμου» καθὼς καὶ σὲ μιὰ συλλογὴ σὲ καθαρεύουσα, ποὺ μὲ τὸν τίτλο «Μοιραῖα» ἐπαινέθηκαν—ἦταν φυσικὸ—στὸ Μυστριώτικο διαγωνισμὸ τοῦ 1921 καὶ τυπώθηκαν τὸ 1928 σὲ τεῦχος.

ΠΛΑΝΗ

Βλέπεις ἐκεῖ τὰ δυὸ βουνά, ποὺ φαίνοντ' ἑνωμένα
κι' ὁ στρατοκόπος, ποὺ περνᾶ μακρυά τους, τὰ θαυμάζει;
Εἶν' ἀπ' αὐτὴ τὴ ρίζα τους ἀλληλοχωρισμένα
ὡς στὴν ψηλή τους κορυφή, ποὺ σπάνια συννεφιάζει,

κι' ἔχουν κρημνοὺς ἀνάμεσα καὶ βάραθρ' ἀνοιγμένα.
Τώρα μ' αὐτὰ τὰ δυὸ βουνὰ ὅλ' ἡ ζωή μου ὁμοιάζει.
Στὴν ὄψι μου τὴ γελαστὴ βρίσκει ἀδερφωμένα
τὴν εὐτυχία καὶ χαρά, ὅποιος κι' ἂν μὲ κυττάξη.

'Αλλ' ἂν στὰ σπλάγχνα μου νὰ ἰδῇ ἀπὸ σιμὰ θελήση,
τὴν πλάνη του ὀγρήγορα νὰ νοιώση δὲν θ' ἀργήση,
γιατὶ καθ' ὅπως φαίνεται, δὲν εἶναι κι' ἡ ἀλήθεια.

Βασάνων βάραθρα βαθειὰ σ' ἐμὲ τὴν εὐθυμία
ἀπ' τήν καρδιά μου ἐχώρισαν. Χαρὰ καὶ εὐτυχία
ἀπὸ καιρὸ μοῦ φαίνονται τοῦ κόσμου παραμύθια.

ΑΘΥΜΙΑ

'Ενῶ χαρὰ τριγύρω μου ἀνθίζει κι' εὐθυμία,
γιατὶ σὲ θλίψεις ἄφραστες βυθίζω τὴν ψυχή;
γιατὶ τὸ βῆμα μου τραβῶ σὲ μοναξιὰ ταχύ,
ποὺ κάποια προσπαθᾶ νὰ βρῇ ὁ νοῦς μου ἡσυχία;

Τὸ κουρασμένο μου κορμὶ μουδιάζει ἀπ' ἀτονία
καὶ τὴν καρδιά μου ἀνέλπιστη σπαράζει ταραχή,
δὲν ἔχω θάρρος στὴ ζωὴ κι' εὐχή μου μοναχὴ
εἶναι νὰ βρῶ ἀπανεμιὰ μετὰ τὴν τρικυμία.

Ἄχ ! εἶμαι ναύτης ἄτυχος καὶ θαλασσοδαρμένος,
ποὺ τὸ καράβι ἐτράβηξα γιὰ πάντα στὴν ξηρά,
γιατ' ἤμουν στὰ ταξείδια μου ὅλα τρικυμισμένος.

Μ' ἀφροὺς τὸ κῦμα τῆς ζωῆς στὰ πόδια μου παφλάζει.
Τί μ' ὠφελεῖ ; Τὰ ξάρτια μου δὲν εἶναι πιὰ γερά...
Ταξεῖδι τὸ καράβι μου ἄλλο νὰ πάη διστάζει...

Η ΨΥΧΗ ΜΟΥ

Εἶν' ἡ ψυχή μου σὰν νερὰ τοῦ βάλτου μιασμένα,
ὅπου μὲ κλάμμ' ἀχοβολοῦν ἀνέμοι θλιβερὰ
καὶ γύρω τους ψηλόκορμα δένδρ' ἀστραποκαμμένα
σὰν ξωτικὰ τὰ κλῶνια τους ἁπλώνουν τὰ ξηρά.

Τῆς μοίρας ἄσπλαγχνες πληγές, αἰσθήματα σβεσμένα,
ἀγάπες ποὺ ξεψύχησαν στοῦ χρόνου τὴ φορά,
κι' ἐλπίδες, ποὺ ξατμίσθηκαν, τώρ' ὅλα σωριασμένα,
σαπίζουν κάτ' ἀπ' τὰ νεκρὰ κι' ἀσάλευτα νερά.

Ἐκεῖ ἀπ' τὸν κόσμον ἄγνωστες οἱ θλίψεις μου φωλιάζουν.
Μὰ κάποτε ὁ ἄρρωστος μὲ πόνο ἂν τολμήσω
μέσ' στὸν ἀνήλιο τους βυθὸ βολίδα νὰ βυθίσω,

σπιθοβολιὲς πετιοῦντ' εὐθύς, τρεμοῦλες τὰ ταράζουν
καὶ κάποια τότ' ἀνάμνησις ἐπάνω ἀνεβαίνει.
Τὴν συμφορά μου εἶν' αὐτὴ στὸν κόσμο ποὺ σημαίνει.

ΑΜΗΝ

Σὺ μοῦ τὸν ἔδωκες καὶ Σὺ τὸν ξαναπῆρες πάλι,
Θεέ μου, τὸν μονάκριβο στὸν κόσμο θησαυρό μου.
Σὰν ἔγερνε στὰ στήθια μου τὸ ὁλόξανθο κεφάλι,
στὸ θεῖο του χαμόγελο ξεχνοῦσα τὸν καημό μου.

Ὅταν τὴν κούνια του ἀδειανὴ ἰδῶ στὸν σηκωμό μου,
νοιώθω καρδιόχτυπο σφοδρὸ καὶ στὸ μυαλό μου ζάλη,
θαμβώνονται τὰ μάτια μου, χάνω τὸν λογισμό μου
κι' ὁ κόσμος μοῦ εἶναι σκοτεινὸς χωρὶς χαρὲς καὶ κάλλη.

Ἄχ ! ἄγγελέ μου, στήριγμα τῶν γηρατειῶν μου μόνο,
παρηγοριά στὲς πίκρες μου καὶ βάλσαμο στὸν πόνο,
ἐπέταξες στοὺς οὐρανοὺς μὲ τὰ λευκὰ φτερά σου.

Ἂν ἔπρεπε στὴν γῆν ἐδῶ λίγο καιρὸ νὰ ζήσης,
γιατὶ ἀγάπη γύρω σου τόσον πολλὴ νὰ χύσης ;
Κι' ὅμως, Θεέ μου, ἂς γενῆ τὸ θεῖο θέλημά σου. . . .

ΠΟΝΟΥ ΚΡΑΥΓΗ

Ἡ γῆ, ὁποῦ σ' ἐσκέπασε, χρυσό μου ἀγγελοῦδι,
ἂς μὴ φυτρώση χόρτα πιὰ κι' ἂς μὴν ἐβγάλη ἄνθη,
ἀφοῦ τὸ πιὸ μοσχόβολο ἀπ' ὅλα της λουλοῦδι
μὲ τῆς αὐγούλας πρόωρα τὴ δρόσο ἐμαράνθη.

Ἄχ ! ἡ καρδιά μου ἐρράγισε, τὸ χεῖλι μου ἐπικράνθη,
ἀφότου πιὰ τὸ μάγο σου δὲν μ' ἐξυπνᾶ τραγοῦδι·
μὲ τὸ στερνό σου φίλημα ἡ κόμη μου ἐλευκάνθη
κι' ἀπελπισιᾶς στὰ σπλάγχνα μου ἐφώλιασε μαμοῦδι.

Τί ὠφελεῖ ἡ πρόοδος, ποὺ κάμνει ἡ ἀνθρωπότης,
σὰν δὲν μπορῆ στὸ θάνατο νὰ εὕρη γιατρικό,
ἢ νὰ μακρύνη τὴ ζωὴ ἐπάνω στὸν ἀνθό της ;

Ὅταν τὴ νεότη κι' ὁμορφιὰ τοῦ χάρου τὸ δρεπάνι
ἀπ' τὴ ζωὴ ἀλύπητα θερίζη ξαφνικό,
ἡ ἐπιστήμη ἄσκοπα τοὺς κόπους της δὲν χάνει ; . . .

ΔΡΟΜΟΣ ΧΑΜΕΝΟΣ

Ξεύρω στὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ μιὰν ὄμορφη κοιλάδα,
ποὺ δάση πευκοφύτευτα σκορποῦν τ' ἀρώματά τους
κι' ἁπλώνεται στοὺς ἤσκιους τους παχειὰ ἡ πρασινάδα,
σπαρμένη μ' ἄνθη, κεντητὴ ἀπὸ τὰ χρώματά τους.

Αἱ αὖρες παίζουν στὲς κορφὲς τῶν δένδρων μὲ γλυκάδα,
βρυσοῦλες μὲ τὰ διάφανα ἀχολογοῦν νερά τους,
ἥλιου ἀχτίδες δὲν χωροῦν στῶν φύλλων τὴν πυκνάδα,
καὶ τὰ πουλάκια κελαϊδοῦν γλυκὰ τὸν ἔρωτά τους.

Εἶδα μονάχα μιὰ φορὰ τὸν ζηλευμένο τόπο
μὲ γρηγοράδα στὴ ζωὴ χωρὶς κανένα κόπο,
σὰν εἶχα μόνον εἴκοσι χρόνια τρελλὰ στὸν ὦμο.

Μ' ὡδήγησε γλαυκόφθαλμη κι' ἀγαπητὴ ξανθοῦλα,
ποὺ μ' ἅρπαξαν τὰ κάλλη της γιὰ πάντα τὴν καρδοῦλα.
Χρόνι' ἀπὸ τότε δὲν μπορῶ μόνος νὰ βρῶ τὸν δρόμο.

Η ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΣ

Παλάτια, ποὺ τὰ πόδια τους στὴ θάλασσα βυθίζουν,
τὲς λαξευτὲς ἀκρογιαλιὲς μὲ χάρι περιζώνουν,
τὲς μαρμαρένιες τους αὐλὲς πορτοκαλιὲς μυρώνουν,
κι' ἄλση τριγύρω τους ἐληῶν καὶ πεύκων πρασινίζουν.

Πρωΐ καὶ δεῖλι ζέφυροι μοσχόβολοι δροσίζουν,
στὸν σαπφειρένιον οὐρανὸ τὰ μάτια μας θαμβώνουν,
ἀσπρόφτερα τὰ πέλαγα καράβια χαρακώνουν
καὶ τῶν βουνῶν αἱ κορυφὲς στὴ δύσι πορφυρίζουν.

Αὐτή 'ναι ἡ γῆ, ποὺ ἤχησε ἰοῦ Μαιονίδη ἡ λύρα,
ποὺ στὸν Πηλείδη ἔδωκε κάλλος καὶ ρώμη ἡ μοῖρα
κι' ὁ Πίνδαρος κι' ὁ Σοφοκλῆς κι' ὁ Πλάτων ἐγεννήθησαν.

Αὐτή 'ναι ἡ γῆ, ποὺ ἐδόξασαν ἀνθρωπισμοῦ ἀγῶνες,
σ' εἰρήνη καὶ σὲ πόλεμο κι' ἐθαύμασαν αἰῶνες,
ποὺ τὰ παλάτια τῶν θεῶν στὸν "Ολυμπον ἐστήθησαν.

Η ΝΙΟΒΗ

Βαστᾶ βαριὰ στὰ χέρια της τὸ ἄψυχο κεφάλι
στὴ βουνοκορυφὴ ψηλὰ καὶ στέκει στὸν αἰῶνα
ἀμίλητη κι' ἀκλόνητη σὰν μαρμαροκολώνα,
ποὺ ἀψηφᾶ χιόνια, βροχές, βροντὲς καὶ ἀνεμοζάλη.

Στάζει πυκνὸ τὸ δάκρυ της καὶ θέρος καὶ χειμῶνα,
σὰν τὸ φαρμάκι ὁλόπικρο, καθάριο σὰν κρυστάλλι,
φύτρο στὰ βράχια πουθενὰ τριγύρω της δὲν θάλλει
καὶ τὰ κοράκι' ἀπαίσια πετοῦν καὶ κρώζουν μόνα.

Ποιὰ θλίψις καὶ ποιὰ συμφορὰ τὰ στήθια της βαρύνει
καὶ τοῦ δακρυοῦ της ἡ πηγὴ ὡς τώρα δὲν στερεύει ;
Ποιὰ μαύρη μεταμόρφωσι κρύφτει ἡ πέτρα ἐκείνη ;

Ὦ σύμβολο ἀμίλητο τῆς δυστυχιᾶς ! Μητέρα
ὅσων παιδιῶν, τόσων λυπῶν, Νιόβη. . . ἀναδεύει
ὁ πόνος σου καρδιὲς πολλῶν στὴν ψεύτρ' αὐτή μας σφαῖρα.

Ο ΕΛΛΗΣΠΟΝΤΟΣ

Καὶ τοῦ Αἰόλου τὰ παιδιὰ μὲ τὰ τρανά τους κρίματα,
ποὺ σ' ἀνεμόδαρτα νησιὰ ὁλομερὶς μαλώνουν,
σὰν χτυπηθοῦν γοργόφτερα στὰ πέλαγα, ὑψώνουν
ἀπ' τὰ βουνὰ ψηλότερα πελώρια μαῦρα κύματα.

'Αναστενάζ' ἡ θάλασσα καὶ τ' ἀνεμοχτυπήματα
τ' ἀστραποβρόντια κι' ἡ βροχή, ὅπου τὴν χαρακώνουν,
τοὺς πόνους της καὶ τὴν ὀργὴ ἀκόμα μεγαλώνουν,
καὶ χάνοντας τὰ κάλλη της ξεσπᾶ σ' ἀφροκοπήματα.

Μονάχα στὸν 'Ελλήσποντον ἁπλώνεται γαλήνη.
Γλαυκὸς ἐπάνω οὐρανός, κάτω γλαυκὰ νερὰ
κι' ὁ Ζέφυρος νανούρισμα μ' ἀγάπη περιχύνει.

Εἶναι παρθένου κι' ἀδελφῆς ἐκεῖ βαθειὰ τὸ μνῆμα.
Κοιμᾶτ' ἡ "Ελλη μ' ὄνειρα, μ' ἐλπίδες, μὲ χαρὰ
καὶ νὰ ταράξη δὲν τολμᾶ τὸν ὕπνο της τὸ κῦμα...

Ο ΚΑΛΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Στὴν πολυστέναχτή μας γῆ τί δύσκολο νὰ γίνη
κανεὶς στὸν νοῦ καὶ τὸ κορμὶ τέλειος χωρὶς ψεγάδια!
"Εχουν τ' ἀνάστημ' ἄσχημο κι' οἱ ἀνθισμένοι κρίνοι
κι' ὁ ἥλιος μὲς στὶς λάμψεις του δείχνει μικρὰ μαυράδια.

Τὸ τέλειο καὶ τ' ἀμίμητο εἶναι Θεοῦ σημάδια
κι' εὐτυχισμένος ὅποιος μας βωμὸ λατρείας στήνει
στ' ἄφθαστ' αὐτὰ μὲς στῆς ζωῆς τὲς στράτες καὶ σκοτάδια
κι' ἔχει τῶν κόπων του ἀμοιβὴ τὴν ψυχικὴ γαλήνη.

Εἶναι ἀδύνατο σ' αὐτὴ τὴν ἀνθρωπίνη φύσι,
ὅταν τὴν δέρνουν συμφορὲς ἀνέλπιστες καὶ πάθη,
νὰ μὴ στραφῆ στὴν ἀδικιὰ καὶ νὰ παραστρατήση.

Κακὸς κανεὶς εἶν' εὔκολο νὰ γίνη στὴ ζωή του,
μὰ ὁ καλὸς τήν ἀδικιὰ μισεῖ ὅ,τι κι' ἂν πάθη
καὶ ν' ἀδικήση δὲν τολμᾶ ποτὲ μὲ θέλησί του.

Η ΑΡΕΤΗ

Δυσκολαπόχτητη ἀρετὴ ἀπ' τοὺς θνητοὺς ἀνθρώπους
μὲ τὴ γαλήνια σου ματιὰ σεμνόμορφη παρθένα,
πόσους ἀγῶνας δὲν τολμοῦν καὶ δοκιμάζουν κόπους,
ὅσοι μὲ σένα προσπαθοῦν νὰ ζήσουν τιμημένα ;

Σὺ νὰ τοὺς φέρῃς ἠμπορεῖς στοὺς Ἠλυσείους τόπους
ὅπου ξεχνοῦν τὰ βάσανα τῆς γῆς τὰ περασμένα,
καὶ βγάζεις σὺ μὲ τὸν καιρὸ ὅλους ἀσπροπροσώπους,
ὅσοι παρεξηγήθηκαν στὰ ἔργα τους γιὰ σένα.

Γιὰ σένα μὲ τοὺς ἄθλους του ὁ Ἡρακλῆς κοπίασεν
ὁ Βροῦτος τήν ζωὴν αὐτὴν ἀδίσταχτος θυσίασεν,
ἔπιε τῆς γῆς ὁ πιὸ σοφὸς ἀτάραχος τὸ κώνειο

κι' ἀνέβηκε ὁ Θεάνθρωπος τὸν Γολγοθᾶ γαλήνιος.
Εἶν' ἡ καρδιὰ τῶν ἀγαθῶν στὸ πνεῦμα σου πειθήνιος,
γι' αὐτὸ καὶ τὸ στεφάνι σου ἔχουν αὐτοὶ αἰώνιο.

Ο ΤΥΡΑΝΝΟΣ

Τὸν ἐλαφρόμυαλο λαὸ σ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν τόπο
σὰν ζῶο καβαλλίκευε· ἀρκεῖ γιὰ τὴν πατρίδα
νὰ λέγῃς ὅτ' ἐργάζεσαι νυχθήμερα μὲ κόπο
καὶ γιὰ τὸ μεγαλεῖο της δὲν χάνεις τὴν ἐλπίδα.

Φυλάκιζε κι' ἐξόριζε τὸν κάθε λογοκόπο,
γιὰ νὰ μὴν ἔχῃς ἔλεγχο σὲ κάθε σου παγίδα.
Τοὺς ὀπαδούς σου πλούτιζε μ' ὅποιον ἐφεύρεις τρόπο·
παῖρνε τὸ αἷμα τῶν φτωχῶν ὡς στὴ στερνὴ σταλίδα.

Διάβαλλε κι' ἐξύβριζε καθέν' ἀντίπαλό σου,
ὅτ' εἶναι τῆς ἐλευθεριᾶς τάχα ἐχθρὸς κρυφός,
προχώρα στὸν τυραννικὸ καὶ βίαιο σκοπό σου,

κάμνε πολέμους, δάνεια σὰν κράτους κυβερνήτης
λαοῦ, ποὺ δουλικώτατα εἶναι βωβὸς - κωφός. . .
Κι' ὅμως κηρύττεις ὅτι ζῇ ἐλεύθερος πολίτης ! ! !

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΟΡΙΩΤΗΣ

Ὁ Νικόλαος Ποριώτης γεννήθηκε στὴν Καλλίπολι τὸ 1870, μεγάλωσε ὅμως στὴ Σμύρνη, ὅπου καὶ σπούδασε στὴν Εὐαγγελικὴ Σχολή. Ἀπὸ τὸ 1889 ἐγκατεστάθη στὰς Ἀθήνας καὶ τὸ 1890 κατετάχθη στὸν οἰκονομικὸ κλάδο τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ, ὅπου παρέμεινε ἕως τὸ 1898 καὶ κατόπι, ἀπὸ τὸ 1912 ἕως τὸ 1925 διετέλεσε γραμματεὺς τῶν κατὰ καιροὺς στολάρχων.

Πρωτοπαρουσιάσθηκε στὰ ἑλληνικὰ γράμματα σπουδαστὴς ἀκόμα στὴ Σμύρνη κι' ἐξακολούθησε νὰ ἐργάζεται κυρίως σὲ μεταφράσεις ἀρχαίων ἑλληνικῶν καὶ ξένων θεατρικῶν ἔργων. Ἔτσι ἐξέδωσε τοῦ Εὐριπίδη: Φοίνισσαι καὶ Ἱκέτιδες (1911), Ἑκάβη (1912), Ἴων (1933), τοῦ Σοφοκλῆ: Ἠλέκτρα (1932), ἀπὸ τὴν Ὀδύσσεια τοῦ Ὁμήρου τὰ ψηφία Χ, Ψ, Ω σὲ τονικὸ ἑξάμετρο, τοῦ Μολιέρου τὰ Ἐρωτικὰ Πείσματα (1912), τοῦ Γολδόνη τὴ Λοκαντιέρα (1903), τοῦ Ζὰν Ριστὲν τὰ Ἱσπανικὰ παραμύθια (1913), τοῦ Ὄσκαρ Οὐάϊλδ τὴ Σαλώμη (1907) καὶ τὴ Φλωρεντινὴ τραγωδία (1917), τοῦ Τζακόζα τὸ Σὰν τὰ φύλλα (1916), τοῦ Μαίτερλιγκ τὴ Μαρία Μαγδαληνὴ (1916), τοῦ Σὴμ Μπανέλλη τὸ Δεῖπνο μὲ τὰ σκώμματα (1916)

καὶ ποιήματα διαφόρων ποιητῶν μὲ τὸν τίτλο Ξένη Λύρα (1925), τοῦ Ντ' Ἀννούντσιο τὴν Κόρη τοῦ Γιόριου καὶ τοῦ Σαίξπηρ τὴν Κωμωδία Ἄλλ' ἀντ' ἄλλων (1933).

Ἡ πρωτότυπη ἐργασία τοῦ Ποριώτη εἶναι λίγα ποιήματα δημοσιευμένα στὸ Νουμᾶ κι' ἄλλα περιοδικά, ἡ ἔμμετρη τραγωδία Ροδόπη (1913) καὶ τὰ Κρυπτογραφικὰ ἀβάκια (1925). Μὲ τὸν Κίμ, Μιχαηλίδη συνεργαζόταν στὴν ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ «Παναθήναια», ἔκανε συντάκτης στὸ ἐγκυκλοπαιδικὸ Λεξικὸ Ἐλευθερουδάκη κι' ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ ἐκδίδει κι' ἀπὸ ἕνα τεῦχος τοῦ δικοῦ του περιοδικοῦ «Θυμέλη» μὲ δική του μονάχα ὕλη.

ΟΙ ΝΕΚΡΟΙ ΤΗΣ ΩΡΑΙΑΣ

Ο ΝΕΟΣ

Στοῦ γιαλοῦ τὴν ἄκρη βαθιὰ κοιμᾶται
καὶ ἀπαλά τὸ κῦμα τὸν νανουρίζει,
καὶ γλυκὰ τ' ἀέρι τὸν τραγουδάει,
ὁ 'Αγαπημένος !

Μὰ γιατὶ τὸ χέρι στὴν ἄρμη ἁπλώνει ;
Κρίνο ἀπορριγμένο σὲ ἄχανη στέρνα. . .
Πῶς τοῦ δοξαρεύει ὁ ἥλιος τὰ μέλη !
"Ας τὸν ξυπνήσω. . .

Σίμωσα. Καὶ μένει κουφὸς στὸ βῆμα,
ποὺ ἄλλοτε ξυπνοῦσε φιλιῶν τραγούδια.
Στὰ μαρμαροστήθια, φριχτὸ ἕνα μαῦρο
τοῦ ἄνθισε γιούλι.

Βύσσινα τὰ χείλη. . . Μ' ἂς τοῦ φιλήσω
τὰ ἱλαρὰ ποὺ βλέπουν γλυκά του μάτια.
Σκύβω : καὶ — ἄχ, ὠϊμένα ! — δὲν καθρεφτίζουν
πιὰ τὴν μορφή μου !

Ο ΑΝΤΡΑΣ

Μοῦ ἔλειψε. Καὶ μοῦ εἶπαν : — "Εν' ἄτι ὁλόρθο,
μούγγριζε καὶ σειόταν, κι' ὁμπρός του ὁ φράχτης
μὲ κορμιὰ - λιθάρια καὶ ἀγκάθια - λόγχες.
Πῶς νὰ περάση ;

Καὶ ἄσειστος 'Εκεῖνος, ἀνάερος ὅλος,
μὲ ἀστραπὴ στὴ χέρα, βροντογελοῦσε,

τὸ ἄτι νὰ σηκώση καὶ νὰ πετάξη,
Βελλεροφόντης.

Καί, ἄχ ! πικρὸ ἕνα βόλι τὸ γέλοιο πήζει,
μὰ δὲν πέφτει ὁ ἥρωας, ὁ ἄσειστος στῦλος.
Καὶ σὰν ἀπὸ Χάρου φτέρνα κρουσμένο
τὸ ἄτι πετιέται.

Νά ! ὁ νεκρὸς ὀργώνει πολέμια σπλάχνα,
ραίνοντάς τα—ὦ ζήλεια—μὲ θεῖον ἰχώρα. . .
Ὦ Ἄπιστε ! δὲν εἶναι τὰ καρπερά μου
ποὺ ὄργωνες σπλάχνα !

Ο ΠΡΕΣΒΥΤΗΣ

Ρῖγος γιατὶ νοιώθω κρυφὸ στὰ μέλη ; . . .
Τί κορμί ! — Ἕνας βράχος φίλδισι ἀρχαῖο,
κι' ἡ κορφή του γνέμα Νεράϊδας μὲ ὄσκα
ρούσα πλεγμένο !

Μὰ βουβὸ σιμά του τὸ δρὺ τὸ πολύβουο
ποὺ χρησμοδοτοῦσεν ἡ ἀρχαία Δωδώνη·
καὶ ἄλαλο στὸ στόμα — βρύση ποὺ ἐκέρνα
τὸ ἅγιο τραγούδι.

Μελανό, σβημένο δαυλὶ τὸ χέρι
ποὺ — εἶναι χρόνια ! — ἁπλώθη στ' ἀγνὰ λαιμά μου,
καὶ φιλὶ στὴν κόμη χρησμὸς μοῦ ἐδόθη
«Καρδιὲς θὰ κάψης ! ».

Ἄχ ! πῶς ἔφλεξα ὅλη στὸ χάδι ἐκεῖνο,
καὶ πῶς μὲ παγώνει τώρα ἡ θωριά σου !
στερνέ μου καὶ πρῶτε — νὰ πῶ : ἐρωμένε ; —
ποὺ δὲ μ' ἐχάρης !

Ο ΓΕΡΟΣ

Πάει κι' αὐτὸς ὁ γέρος ! «Αὐτὸς ὁ γέρος ! »
μέσα μου ἔκραζα, ὅταν ἔμπειρα, λάγνα,
τῆς νιότης σκαντάλια, τὰ ὑγρά του μάτια
μ' ἔγδυναν ὅλη !

Ντυμένα εἶναι τώρα μὲ ἀγανὴ πάχνη,
καὶ τὰ χιόνια—ὑφάδι στὸ ἀχνὸ στημόνι
τῆς σεμνῆς γενειάδας—σάβανο μὲ ἄγρια
κρίνα τοῦ ὑφαίνουν.

Ἂς τοῦ τὸ κεντήσω μὲ ὀπάλλια δάκρυα !
καὶ ρουμπίνι ἂς τρέξη τὸ αἷμα στὰ στήθια
ποὺ ἄσεμνα τοῦ ἀνοίγω, γοερὰ βογγώντας
τὸ μυρολόϊ !

Φεύγει, ὠϊμέ ! κι' ἡ μόνη παρηγοριά μου. . .
Πάει μὲ τοὺς λεβέντες στὸν Ἅδη κι' ὁ Ἴσκιος !
Ἄ ! ὅλους μοῦ τοὺς πῆρεν ἡ Μία, ἡ Μεγάλη
Μάννα - Ἐρωμένη !

ΛΥΓΡΟΙ ΝΟΣΤΟΙ

Στὸ γυρισμό τους γλυκὰ τοὺς φιλούσανε,
κι' ἄνθιζε ἀλόη στὰ χείλη τους ὁ Λόγος:

Η ΓΥΝΑΙΚΑ

Γυρνᾶ ὁ καλός μου. Πάλι χρυσόφεγγο
θὰ κοσμολάμπη τὸ ἄστρο τῆς νιότης μου.
Ποιός μὲ εἶπε χήρα, μαυροφόρα ;
Φίδια στὸ στόμα του νὰ φωλιάσουν !

Ἦρθε ὦ χαρά μου! Σὰν πρῶτα, ὁλόδιψα
τὰ ὡραῖα του μάτια θέλουν τὰ κάλλη μου.
Στὴν ἀγκαλιά σου λυῶσε με, ἥρωα!
φέρε τὰ χείλη σου νὰ δροσίσω.

(Τὸ ἀγκάλιασμά του, μάρμαρο ἐντάφιο.
Τί ἄθερμα χείλη! Βρέφος μὲ φίλησε;
Ὠϊμέ, ἡ λαχτάρα τοῦ ἐρχομοῦ του
ποὺ ἔτρεμα σύφλογη μὴ μὲ κάψη!).

— Τρέμεις, δακρύζεις, ὁ ἄντρας ὁ ἀδάκρυτος;
Καὶ λές; . . Τί φίδι σ' ἕνα θρηνόγελο
μαύρη ἀμποδένει τὴ ζωή μου!
Μὲ ἄφησε ὁ πόλεμος μὲ ἄντρα χήρα.

Η ΜΑΝΝΑ

Γλυκό μου ἀγόρι, ποιός μου σοῦ βάσκανε
τ' ἀντρειωμένα χέρια, ὅταν εἴδωλο
ξανὰ μὲ πλάθαν, τὴ γεννήτρα,
σὲ ἄλυωτο μάρμαρο νὰ φαντάζω;

Τὰ πλαστουργά σου χέρια—ὤ, μὴν ἔσωνε
ν' ἀδράξουν ἄρμα, σύνεργο ἀντίχαρο!—
ψωμὶ καὶ δόξα δὲ θὰ φέρνουν
πιὰ στὴ ζωντάκληρη μάννα, ἐμένα!

Πολέμιο χῶμα τὰ χάρηκε ἄψυχα,
τὰ ποὺ χαρίζαν ψυχὴ στὰ χώματα.
Μὰ ἔλα, πουλί μου, νὰ σὲ θρέψω,
ποὺ ἄπλερο, ἀφτέρουγο μοῦ εἶσαι πάλι.

Νὰ καταντήσω στ' ἄθλια γεράματα
στέρφα λεχώνα, ποιὰ Μοίρα μοῦ ἔκλωθε;
Δὲν ἔχω ἡ δόλια πιά ν' ἀνοίξω
στήθια πολύγαλα στὸ χρυσό μου!

Η ΚΟΡΗ

Γιατί, πατέρα, μοῦ εἶπες φιλώντας με,
σὰν ξεκινοῦσες: « ἀσκημοκόριτσο ! »
κι' ἐγώ, τηρώντας στὸν καθρέφτη,
πείσμωσα ἡλιόφεγγη ; « τυφλὸς εἶσαι ; »

Μαῦρο ἕνα χρόνο μοῦ ἔλειπες, ἔλειπες !
κι' ἐγὼ σὲ κάλλη μέστωνα ὁλάνθιστα,
ποὺ οἱ νιοὶ στὸ διάβα μου—ὢ καμάρι !—
μάτια ὁλοφλόγινα μοῦ γυρνοῦσαν.

Μὰ—ἔβραζε ἐντός μου τὸ αἷμα τοῦ Οἰδίποδα ;—
μὲ μιὰ ἐγὼ λαύρα ζοῦσα καὶ ὁμόρφαινα,
πῶς τῆς μορφῆς μου τ' ἀγνὸ φέγγος
μόνο τὰ μάτια σου νὰ θαμπώση !

Καὶ ἦρθες. Δὲ βλέπεις· ἀκοῦς τὰ κάλλη μου,
ποὺ ἄλλη τό φῶς σου φλόγα κεραύνωσε.
Πάλι—ὢ κατάρα !—στῦλος τοῦ ἴσκιου
πάει θυροδέρνοντας ἡ 'Αντιγόνη. . . .

Η ΑΔΕΛΦΗ

Τί ἀδερφομοίρι μοῦ ἔλαχε ! Δίμελο
ν' ἀνθοῦμε ἀκρόδι σὲ νιότη ἀδρόχυμη,
καὶ ἄγριο σαράκι νὰ ὠριμάση
στὸ Χάρο φίλεμα πρώτη ἐμένα !

Κρῖμα ! νὰ φύγης μὲ ἄχαρα μέτωρα :
«Ποιὸς νύχτιος πόθος τὰ μῆλα δάγκασε ;
Καημὸς τὰ ρόδα ποιὸς ροδίζει ; . . .
Μά, ὡς νἄρθω, ἑτοίμαζε νυφοστόλι.»

Τί νυφοστόλι ! Ποὺ ἔστρωνα σάβανο,
κι' ὁλόχρονο εἶχα καῦκο τὸν ἔχτικα

στὸ ἔρμο κλινάρι, πότε νἄρθῃς
μὲ νεκροστέφανα καρτερώντας !

'Ωϊμέ, ἀδερφέ μου, σὲ βαρυγγώμησα,
κι' ἦρθες. . . Τὰ ρόδα βόλι σοῦ μάρανε.
Μὴν τρέχῃς· στάσου ! Ἄς πᾶμε ταῖρι,
τὰ πρὶν ἀταίριαστα, στὸ ἴδιο μνῆμα.

Η ΚΑΛΗ

Διάβαινε, καὶ ἦταν, ὁ Ἄρης, ὁλάρματος,
φαρομανώντας σὰν ἄτι ἀσπέδιστο·
κι' ἐγώ, τὰ γιούλια κλειώντας μάτια,
τὸν ἴμερο ἔσταζα δάκρυ δάκρυ.

Σᾶς εἶδε—ὠϊμένα ! —καὶ δὲ σᾶς ἄγγιξε,
δειλὰ καὶ δόλια κάλλη μου ἀτρύγητα !
Κι' ἡ ὁρμή του ἐσπάρθη σὲ ἄξενα ὄρη,
κι' ἔμεινε ἀκάρπιστος ὁ ἔρωτάς μου.

Διαβαίνει τώρα. . . Ποιὸς εἶδε Κένταυρο
πεδικλωμένο χάμω νὰ σέρνεται ;
Τὰ ἡδονικά του μάτια—ὢ πίκρα ! —
δέονται, δέονται τὴν Ἀγάπη.

Στὰ δεκανίκια νὰ πλέξω στόλισμα,
λές, στοὺς ἀνθούς μου ; — Κλάψε τ' ἀφίλητα
χείλη, φτωχέ μου ! Ποιὸς μισάντρας
μὲ ἀγάπη γέρασε πονολύτρα ;

ΕΝΑΣ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ

Δόλιος ἐγώ, ποὺ χλωμὰ θρηνοστάφυλα
σὲ ἀμπέλι γυναίκειο τρυγῶ !
λὲς καὶ δὲν ἔχω στεφάνι μου ἀθάνατο
τὴ Δόξα· τὴ Δόξα !

Τάχα δὲν ἔχτισα αἱμόβρεχτα σώμπολα
τὰ μέλη μου σὲ ἄξιο βωμό ;
τάχα ἡ Πατρίδα μπροστά μου δὲν ἔοκυψε
μὲ σέβας ; — μὲ σέβας !

Τί κι' ἂν τὸ φύλλο μαράθηκε ; Πέφτοντας
στὴ ρίζα χαρίζει χυμό.
Δές ! ἡ ἀροδάφνη ψηλὰ βαγιοκλάδισε
στὰ οὐράνια· στὰ οὐράνια !

Πάψε τὸ θρῆνο, ἀκριβή μου λιγόκαρδη,
καὶ γέλα καὶ στῆσε χορό.
Ζῶ !—δὲ μὲ βλέπεις ;—Τραγούδησε ὁλόχαρη
θριάμβου παιάνα !

ΚΙ' Ο ΚΡΥΦΟΣ ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ

Ψεύτης ἐγώ, ποὺ γραμμένος στὸ βήσσαλο
διαβαίνω, νεκρὸς τῆς χαρᾶς !
Τί κι' ἂν γελῶ ;—πικροστάζει ἀπ' τὸ γέλοιο μου
τὸ κλάμα· τὸ κλάμα !

Πλάστης μιᾶς δόξας κι' ἂν εἶμαι,—ὅπως γύρισα,
ποιὰ δόξα μπορῶ νὰ χαρῶ ;
Σβύνει γιὰ πάντα ὅ,τι πρῶτα μὲ ὡριόφεγγε,
κι' ἐγὼ ἤμουν τὸ φῶς του.

Μέσα στὴ δάφνη, ποὺ σύγκλαδη ἀράχνιασε
τῆς ζήλειας φωλιάζει ὁ σκορπιός.
Ὦ κάμπε, ὦ στάρι, ποὺ μ' αἷμα σᾶς πότισα,
νὰ βόσκουν οἱ βροῦχοι !

Κλάψτε με !—ἡ ἀντίμαχη φλόγα δὲ μ' ἄναψε
στὴν ξέσκλαβη χώρα πυρσό·
δὲν προβοδῆσαν κι' ἐμένα σὰν ἥρωα
στὰ Ἠλύσια παιᾶνες !

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΜΙΝΙΟΝ

ΤΟΥ ΓΚΑΙΤΕ

Ξέρεις τὴ γὴ ποὺ οἱ κιτριὲς ἀνθίζουν,
κι' ἰσκιόφυλλες χρυσομηλιὲς σπιθίζουν;
Στὴν αὔρα τὴ γλυκειὰ δροσοβολεῖ
μυρτιὰ σεμνὴ καὶ στέκει ἡ δάφνη ὀρθή.
Ξέρεις ποῦ εἶναι;
Ξέρεις ποῦ εἶναι; — Ἐκεῖ, ἐκεῖ
νὰ πᾶμ' ἐμεῖς, χρυσέ μου, οἱ δυὸ μαζί.

Ξέρεις τὸ σπίτι; Ὡραιόστυλη ἡ σκεπή του,
τὸ δῶμα λάμπει, ἀστράφτει ἡ ἐμπατή του
καὶ μαρμαρένιος ἄγιος μοῦ μιλεῖ :
— Γιατί πονᾶς καὶ κλαῖς, φτωχὸ παιδί ;
Ξέρεις ποῦ εἶναι;
Ξέρεις ποῦ εἶναι; — Ἐκεῖ, ἐκεῖ
νὰ πάω μ' ἐσέν', ἀγάπη μου, μαζί.

Ξέρεις τὴ συννεφόσκεπη ραχούλα,
ποὺ ἀργὰ τὸ μονοπάτι παίρνει ἡ μούλα;
Φωλιάζουν πλῆθος δράκοι στὴ σπηλιά·
ὁ βράχος πέφτει, ὁ χείμαρρος κυλᾶ. . .
Ξέρεις ποῦ εἶναι;
Ξέρεις ποῦ εἶναι; — Ἐκεῖ, ἐκεῖ
θὰ πᾶμ' ἐμεῖς, πατέρα, δυὸ μαζί.

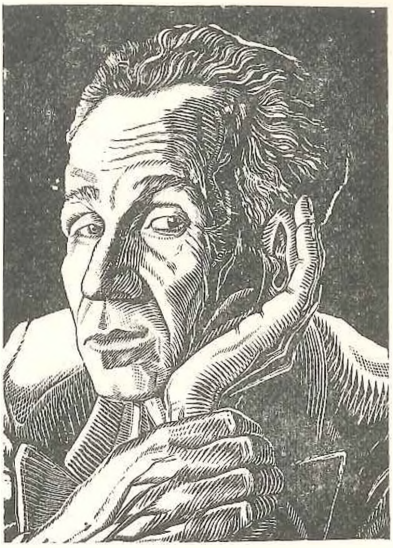

ΚΩΣΤΑΣ ΒΑΡΝΑΛΗΣ

'Ο Κώστας Βάρναλης γεννήθηκε στόν Πύργο τῆς Β. Θράκης τό 1884. Στό σχολεῖο τῆς πατρίδας του ἔμαθε τά πρῶτα γράμματα καί κατόπι σπούδασε στά Ζαρίφεια Διδασκαλεῖα τῆς Φιλιππούπολης κι' ἀφοῦ δίδαξε λίγα χρόνια στό σχολεῖο τοῦ Πύργου, κατέβηκε στάς 'Αθήνας καί σπούδασε στό Πανεπιστήμιο φιλολογία. Διωρίσθη ἑλληνοδιδάσκαλος πρῶτα σέ διάφορα σχολεῖα τοῦ Κράτους καί καθηγητής ἀργότερα στήν 'Ανωτάτη Παιδαγωγική 'Ακαδημία 'Αθηνῶν. 'Επίσης παρακολούθησε μαθήματα φιλολογίας, φιλοσοφίας καί κοινωνιολογίας στό Παρίσι.

Πρωτοπαρουσιάσθηκε στά ἑλληνικά γράμματα μέ στίχους, πού δημοσίευσε, σπουδαστής ἀκόμα, στήν ἐφημερίδα τῆς Φιλιππούπολης «Εἰδήσεις τοῦ Αἵμου» μέ τό ψευδώνυμο Φηγεύς καί λίγο ἀργότερα στό «Νουμᾶ» μέ τ' ὄνομά του. Πρώτη του ποιητική συλλογή ἐξεδόθη μέ τόν τίτλο «Κηρύθρες» στάς 'Αθήνας (1905) καί μόλις τό 1922 ἐξέδωκε δεύτερη συλλογή μέ τόν τίτλο «Τό φῶς πού καίει», ἀφοῦ ἐν τῷ μεταξύ ἐπεβλήθηκε ὡς ποιητής μέ τά ποιήματα, πού δημοσίευσε στά διάφορα περιοδικά. "Αλλα του ἔργα

εἶναι: Ὁ λαὸς τῶν μουνούχων, διηγήματα (1923), Ὁ Σολωμὸς χωρὶς μεταφυσική, κριτικὴ μελέτη (1925), Σκλάβοι πολιορκημένοι, ποιήματα (1927) καὶ τελευταῖα Ἡ ἀληθινὴ ἀπολογία τοῦ Σωκράτη (1931).

Ὁ Κώστας Βάρναλης ὑπῆρξε ἕνας ἀπὸ τὴν πλειάδα τῶν νέων, ποὺ στὰ 1904—5 ἐξέδωκε τὸ περιοδικὸ «Ἠγησώ», μοναδικὸ στὸ εἶδος του γιὰ τὴν Ἑλλάδα, γιατὶ περιεῖχε μόνο ποιήματα τῶν ἱδρυτῶν καὶ συνεργατῶν του καὶ καθόλου πεζά.

Η ΜΑΝΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Πῶς οἱ δρόμοι εὐωδᾶνε μὲ βάγια στρωμένοι,
ἡλιοπάτητοι δρόμοι καὶ γύρω μπαξέδες!
Ἡ χαρά τῆς γιορτῆς ὅλο πιότερο ἀξαίνει
καὶ μακριάθε βογγάει καὶ μακριάθε ἀνεβαίνει.

Τὴ χαρά σου, Λαοθάλασσα, κύμα τὸ κύμα,
τῶν ἀλλῶνε τὰ μίση καιρὸ τήνε θρέφαν
κι' ἂν ἡ μαύρη σου κάκητα δίψαε τὸ κρίμα,
νά ποὺ βρῆκε τὸ θύμα της, ἄκακο θύμα!

Ἄ! πῶς εἶχα σὰ μάνα κι' ἐγὼ λαχταρήσει
(ἦταν ὄνειρο κι' ἔμεινεν, ἄχνα καὶ πάει)
σὰν καὶ τ' ἄλλα σου ἀδέρφια νὰ σ' εἶχα γεννήσει
κι' ἀπὸ δόξες ἀλάργα κι' ἀλάργα ἀπὸ μίση!

Ἕνα κόκκινο σπίτι σ' αὐλὴ μὲ πηγάδι...
καὶ μιὰ δράνα γιομάτη τσαμπιὰ κεχριμπάρι...
νοικοκύρης καλὸς νὰ γυρνᾶς κάθε βράδι,
τὸ χρυσό, σιγαλὸ καὶ γλυκὸ σὰν τὸ λάδι.

Κι' ἄμ' ἀνοίγης τὴν πόρτα μὲ πριόνια στὸ χέρι,
μὲ τὰ ροῦχα γεμάτα ψιλὸ ροκανίδι,
(ἄσπρα γένια, ἄσπρα χέρια) ἡ συμβία περιστέρι
ν' ἀνασαίνη βαθιὰ τ' ὅλο κέδρον ἀγέρι.

Κ' ἀφοῦ λίγο σταθῆς καὶ τὸ σπίτι γεμίση
τὸν καλό σου τὸν ἥσκιο, Πατέρα κι' Ἀφέντη,
ἡ ἀκριβή σου νὰ βγάνη νερὸ νὰ σοῦ χύση,
ὁ ἀνυπόμονος δεῖπνος μὲ γέλια ν' ἀρχίση.

Κι' ὁ κατόχρονος θάνατος θάφτανε μέλι
καὶ πολλὴ φύτρα θ' ἄφηνες τέκνα κι' ἀγγόνια
καθενοῦ καὶ κοπάδι, χωράφια κι' ἀμπέλι,
τ' ἀργαστῆρι ἐκεινοῦ, ποὺ τὴν τέχνη σου θέλει.

Κατεβάζω στὰ μάτια τὴ μάβρην ὀμπόλια,
γιὰ νὰ πάψη κι' ὁ νοῦς μὲ τὰ μάτια νὰ βλέπη...
Ξεφαντώνουν τ' ἀηδόνια στὰ γύρω περβόλια,
λεϊμονιᾶς σὲ κυκλώνει λεφτὴ μοσκοβόλια.

Φεύγεις πάνου στὴν ἄνοιξη, γιέ μου, καλέ μου,
ἄνοιξή μου γλυκιά, γυρισμὸ ποὺ δὲν ἔχεις.
Ἡ ὀμορφιά σου βασίλεψε κίτρινη, γιέ μου,
δὲ μιλᾶς, δὲν κοιτᾶς, πῶς μαδιέμαι, γλυκέ μου!

Καθὼς κλαίει, σὰν τῆς παίρνουν τὸ τέκνο, ἡ δαμάλα,
ξεφωνίζω καὶ νόημα δὲν ἔχουν τὰ λόγια.
Στύλωσέ μου τὰ δυό σου τὰ μάτια μεγάλα.
Τρέχουν αἷμα τ' ἀστήθια, ποὺ βύζαξες γάλα.

Πῶς ἀδύναμη στάθηκε, τόσο ἡ καρδιά σου
στὰ λαμπρὰ Γεροσύλυμα Καίσαρας νά μπης!
Ἂν τὰ πλήθη ἀλαλάζανε ξώφρενα (ἀλιά σου!)
δὲν ἠξέραν ἀκόμα οὔτε ποιὸ τ' ὄνομά σου!

Κεῖ στὸ πλάγι δαγκάναν οἱ ὀχτροί σου τὰ χείλη...
Δολερὰ ξεσηκώσανε τ' ἄγνωμα πλήθη
κι' ὅσο ὁ γήλιος νὰ πέση καὶ νάρθη τὸ δεῖλι,
τὸ σταυρό σου καρφώσαν οἱ ὀχτροί σου κι' οἱ φίλοι.

Μὰ γιατί νὰ σταθῆς νὰ σὲ πιάσουν! Κι' ἀκόμα
σὰ ρωτήσανε: «Ποιὸς ὁ Χριστός;» τί πες «Νά με!»
Ἄχ! δὲν ξέρει τί λέει τὸ πικρό μου τὸ στόμα!
Τριάντα χρόνια, παιδί μου, δὲ σ' ἔμαθ' ἀκόμα!

Η ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

Μέσ' σὲ παλάτια, ποὺ σὰ σπήλια ἀντήχαν ἀπ' τὶς μουσικὲς
κι' ἀστράβαν ἀπ' τὰ μέταλλα καὶ τὰ δεμένα φῶτα,
στὰ μάγουλά μου, ποὺ κανεὶς δὲν τά εἶδεν ἥλιος, οἱ μοσκὲς
γλίστρααν μὲ λάγγεμα πολὺ καὶ τὰ δαγκώναν σὰν ὀχιές·
στὴν κρουσταλλένια μου φωνὴ θαμπὴ ἐγλιστροῦσε νότα.

Στὴν τεσσεροβασίλεφτη Γιουδαία ἐγὼ μουν ἡ Πηγή:
τοῦ κόρφου μου τ' ἀμάραντα καὶ μοσκοβόλα κίτρα.
Ὡσὰν τὴ φλόγα τοῦ κορμιοῦ μου ἄλλη δὲ γνώρισεν ἡ Γή,
σὰν τῆς ἀγκάλης μου μεστὴ καμιὰ δὲν ὕπαρχε σιγή.
Ὁ ἔρωτάς μου νίκαγε τὴ Ρώμη τὴ νικήτρα. . .

Σκοτάδια ἤτανε μέσα μου, ξέρα μεγάλη κι' ἀμμουδιὰ
καὶ στὰ γλυκὰ τὰ χείλια μου πικρὰ πολὺ τὰ γέλια.
Καὶ μοῦ τινάζαν ἄξαφνα τ' ἀγνώστου φόβοι τὴν καρδιὰ
καὶ μοῦ κοβόταν ἡ ἀναπνιὰ μὲσ' σὲ φορέματα φαρδιά—
ἀπ' τοῦ θριάμβου τὴν κορφὴ μακριὰ 'βλεπα συντέλεια.

Δὲν ἦταν ἄξαφνη ἀστραψιά. Τοῦτο συνέβη ἀργά, σιγά. . .
Ὡραῖος δὲν ἤσουν, τίποτα δὲν εἶχες πάνω σου ἄξο!
Κοίταγες χάμου τὰ χαλίκια, ὡς μίλαγες σιγὰ κι' ἀργά.
Τὴν τρίτη ἢ τέταρτη φορὰν ἄρχισε ὁ νοῦς μου νὰ ριγᾶ
κι' ὡς σήκωσες τὰ μάτια σου, δὲ βάσταα νὰ κοιτάξω.

Κι' ἔνιωσα ὁρμὴ ἀσυγκράτητη στὰ πόδια σου νὰ κυλιστῶ.
Εἶδα νὰ σειέται μέσα μου ψυχὴ παρθένα ὡς τώρα.
Τὴν εὐτυχία τὴ γνώρισα στὸ δόσιμο χωρὶς μιστό,
τὴ λευτεριά—στὸ σκλάβωμα σὲ κάποιο ἰδανικὸ σωστὸ
καὶ τὴν ὑπέρτατ' ἡδονὴ στὸν πόνον,—ἄξια γνώρα.

Καὶ στοὺς φτωχοὺς μοιράζοντας τὰ ὑπάρχοντά μου (ἀσημικά,
διαμαντικά, μεταξωτά, μπαξέδες καὶ παλάτια)
τὰ βήματά σου ἀκλούθησα, ποὺ κι' ἂν τὰ σβηοῦσε ταχτικὰ
στὸν ἄμμ' ὁ ἀγέρας τοῦ βραδιοῦ, σὰ φῶτα μένανε γλυκὰ
γιὰ πάντα σ' ἄμμο καὶ ψυχὴ καὶ σ' ἀκοὲς καὶ μάτια.

Πράματα νέα δὲν ἔλεγες κι' οὔτε, μὲ λόγια νέα, παλιά.
'Απὸ πολλοὺς κι' ἀπὸ καιροὺς ὅλά ἦταν εἰπωμένα.
Μά 'χες τὴ δύναμη ν' ἀκοῦς τῶν οὐρανῶν τὴ σιγαλιὰ
κι' ὅλα γιὰ σένα (κι' ἄψυχα κι' ἀνθρῶποι) διάφανα γιαλιὰ
καὶ διάφαν' ἡ καρδιὰ τοῦ Θεοῦ γιὰ σένα—καὶ γιὰ μένα!

Κανεὶς (καὶ πλήθη καὶ σοφοὶ καὶ μαθητάδες καὶ γονιοὶ)
δὲν ξάνοιγε τὸ σπαραγμὸ στὰ θάματά σου πίσω.
Κι' ἂν πρόσμενες τὸ λυτρωμό σου ἀπὸ τὴν ἄδικη θανή,
ἐγὼ μονάχα τό 'νιωσα, πού ἡμουνα λάσπη καὶ κοινή,
πόσο, Χριστέ 'σουν ἄνθρωπος! Κι' ἐγὼ θὰ σ' ἀναστήσω!

ΟΙ ΜΟΙΡΑΙΟΙ

Μέσ' στὴν ὑπόγεια τὴν ταβέρνα,
μέσ' σὲ καπνοὺς καὶ σὲ βρισιές,
(ἀπάνω στρίγγλιζε ἡ λατέρνα),
ὅλη ἡ παρέα πίναμε ἐψές,
ἐψές, σὰν ὅλα τὰ βραδάκια,
νὰ πᾶνε κάτου τὰ φαρμάκια.

Σφιγγόταν ὁ ἕνας πλάϊ στὸν ἄλλο
καὶ κάπου ἐφτυοῦσε καταγίς·
ὦ! πόσο βάσανο μεγάλο
τὸ βάσανό εἶναι τῆς ζωῆς!
"Οσο κι' ὁ νοῦς ἂν τυραννιέται
ἄσπρην ἡμέρα δὲ θυμιέται!

("Ηλιε καὶ θάλασσα γαλάζα
καὶ βάθος τοῦ ἄσωτου οὐρανοῦ·
ὦ! τῆς αὐγῆς κροκάτη γάζα,
γαρούφαλα τοῦ δειλινοῦ,
λάμπετε, σβήνετε μακριά μας,
χωρὶς νὰ μπεῖτε στὴν καρδιά μας!)

Τοῦ ἑνοῦ ὁ πατέρας χρόνια δέκα
παράλυτος, ἴδιο στοιχειό·
τοῦ ἄλλου κοντόμερη ἡ γυναῖκα
στὸ σπίτι λειώνει ἀπὸ χτικιό·
στὸ Παλαμήδι ὁ γυιὸς τοῦ Μάζη
κ' ἡ κόρη τοῦ Γιαβῆ στὸ Γκάζι.

— Φταίει τὸ ζαβὸ τὸ ριζικό μας!
— Φταίει ὁ Θεὸς ποὺ μᾶς μισεῖ!
— Φταίει τὸ κεφάλι τὸ κακό μας!
— Φταίει πρῶτ' ἀπ' ὅλα τὸ κρασί!
«Ποιὸς φταίει; ποιὸς φταίει;» κανένα στόμα
δὲν τὄβρε καὶ δὲν τὄπε ἀκόμα.

"Ετσι στὴ σκότεινη ταβέρνα
πίνουμε πάντα μας σκυφτοί·
σὰν τὰ σκουλήκια κάθε φτέρνα,
ὅπου μᾶς ἔβρει, μᾶς πατεῖ:
δειλοί, μοιραῖοι κι' ἄβουλοι ἀντάμα
προσμένουμε, ἴσως, κάποιο θᾶμα!

ΟΙ ΠΟΝΟΙ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

Ποῦ νὰ σὲ κρύψω, γιόκα μου, νὰ μὴ σὲ φτάνουν οἱ κακοί;
Σὲ ποιὸ νησὶ τοῦ 'Ωκεανοῦ, σὲ ποιὰ κορφὴν ἐρημική;
Δὲ θὰ σὲ μάθω νὰ μιλᾶς καὶ τ' ἄδικο φωνάξεις.
Ξαίρω πὼς θάχεις τὴν καρδιὰ τόσο καλή, τόσο γλυκή,
ποὺ μὲ τὰ βρόχια τῆς ὀργῆς ταχιὰ θενὰ σπαράξεις.

Σὺ θάχεις μάτια γαλανά, θάχεις κορμάκι τρυφερό,
θά σὲ φυλάω ἀπὸ ματιὰ κακὴ κι' ἀπὸ κακὸν καιρό,
ἀπὸ τὸ πρῶτο ξάφνισμα τῆς ξυπνημένης νιότης.
Δὲν εἶσαι σὺ γιὰ μάχητες, δὲν εἶσαι σὺ γιὰ τὸ σταυρό.
'Εσὺ νοικοκερόπουλο, ὄχι σκλάβος ἢ προδότης.

Τὴ νύχτα θὰ σηκώνομαι κι' ἀγάλια θὰ νυχοπατῶ,
νὰ σκύβω, τὴν ἀνάσα σου ν' ἀκῶ, πουλάκι μου ζεστό,
νὰ σοῦ τοιμάζω στὴ φωτιὰ γάλα καὶ χαμομήλι
κ' ὕστερ' ἀπ' τὸ παράθυρο μὲ καρδιοχτύπι θὰ κοιτῶ,
ποὺ θὰ πηγαίνεις στὸ σκολειὸ μὲ πλάκα καὶ κοντύλι. . .

Κι' ἂν κάποτε τὰ φρένα σου μ' ἀλήθεια, φῶς τῆς ἀστραπῆς,
χτυπήσει ὁ Κύρης τ' οὐρανοῦ, παιδάκι μου, νὰ μὴ τὴν πῆς.
Θεριὰ οἱ ἀνθρῶποι, δὲν μποροῦν τὸ φῶς νὰ τὸ σηκώσουν.
Δὲν εἶν' ἀλήθεια πιὸ χρυσὴ σὰν τὴν ἀλήθεια τῆς σιωπῆς.
Χίλιες φορὲς νὰ γεννηθεῖς, τόσες θὰ σὲ σταυρώσουν.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ "ΣΤΟ ΦΩΣ ΠΟΥ ΚΑΙΕΙ„

Νὰ σ' ἀγναντεύω, θάλασσα, νὰ μὴ χορταίνω
ἀπ' τὸ βουνὸ ψηλὰ
στρωτὴ καὶ καταγάλανη καὶ μέσα νὰ πλουταίνω
ἀπ' τὰ μαλάματά σου τὰ πολλά.

Νά ναι χινοπωριάτικον ἀπομεσήμερο, ὄντας
μετ' ἄξαφνη νεροποντὴ
χυμάει μὲς ἀπ' τὰ σύνεφα θαμπωτικὰ γελώντας
ἥλιος χωρὶς μαντύ.

Νὰ ταξιδεύουν στὸν ἀγέρα τὰ νησάκια, οἱ κάβοι,
τ' ἀκρόγιαλα σὰ μεταξένιοι ἀχνοὶ
καὶ μὲ τοὺς γλάρους συνοδιὰ κάποτ' ἕνα καράβι
ν' ἀνοίγουν νὰ τὸ παίρνουν οἱ οὐρανοί.

Ξανανιωμένα ἀπ' τὸ λουτρὸ νὰ ροβολᾶνε κάτου
τὴν κόκκινη πλαγιὰ χορευτικά
τὰ πεῦκα, τὰ χρυσόπευκα, κι' ἄνθος τοῦ μαλαμάτου
νὰ στάζουν τὰ μαλλιά τους τὰ μυριστικά.

Κι' ἀντάμα τους νὰ σέρνουνε στὸ φωτεινὸ χορό τους
ὡς μέσα στὸ νερὸ
τὰ ἐρημικὰ χιονόσπιτα—κι' αὐτὰ μὲς στ' ὄνειρό τους
νὰ τραγουδᾶνε, ἀξύπνητα καιρό.

Ἔτσι νὰ στέκω, θάλασσα, παντοτεινὲ ἔρωτά μου
μὲ μάτια νὰ σὲ χαίρομαι θολὰ
καὶ νά ναι τὰ μελλούμενα στὴν ἄπλα σου μπροστά μου,
πίσω κι' ἀλάργα βάσανα πολλά.

Ὡς νὰ μὲ πάρεις κάποτε, μαργιόλα σύ,
στοὺς κόρφους σου ἀψηλὰ τοὺς ἀνθισμένους
καὶ νὰ μὲ πᾶς πολὺ μακρυὰ ἀπ' τὴ μαύρη τούτη Κόλαση,
μακρυὰ πολὺ κι' ἀπὸ τοὺς μαύρους κολασμένους ....

ΤΟ ΑΗΔΟΝΙ

Μάννα, ζεστὴ ἀγουροξυπνᾶς μέσα σὲ χίλια ἀρώματα,
φῶτα πολλὰ καὶ χρώματα
καὶ μοναχὰ ἀπ' τὸ γγίμα
τ' ἀγέρα δένουν μέσα σου κόσμοι καὶ κόσμοι χύμα!

Ἐρωτοφύσημα κι' ἐγὼ τὸ λαμπερό σου φλοῦδι
τὸ σπάω μὲ τὸ τραγοῦδι,
ποὺ τὴν ἁπλὴ χαρά μου
ὑψώνει στὰ μεσούρανα πλέον ἄξια ἀπ' τὰ φτερά μου.

Μὲς' στ' ἄνθη τῆς ροδακινιᾶς, στῆς λεύκας τὴν κορφή,
ὅπου ἤσκιωμα βαθὺ

κι' ὅπου κρυὲς βρυσοῦλες
πάω τῆς καρδιᾶς μου καὶ μετράω λαχτάρες καὶ τρεμοῦλες.

Μ' ἀστροφεγγιὲς ὁλόβαθες, τριανταφυλλιὰ χαράματα,
μὲ φεγγαρομαλάματα
κι' ὅταν σιγὰ κι' ἀγάλι
βρέχει οὐρανὸς σὲ μιὰ μεριὰ κι' ἡλιοφωτάει στὴν ἄλλη,

τοῦ λαρυγγιοῦ δονῶ ἀψηλὰ τὴ φουσκωμένη φλέβα
κι' ἀνέβα ὁ ἀχὸς ἀνέβα
ὅλο καὶ πιὸ μεστώνει
καὶ τὸν ἀγέρα, ξέχειλον ἀπὸ ἡδονές, ματώνει.

Κι' ὅταν σωπάση μου ἡ καρδιὰ καὶ τὸ λαρύγγι σπάση,
στὴ μαγεμένη πλάση
καὶ στὴν καρδιά, ποὺ νιώθει,
καιρὸ βαστᾶ ὁ ἀντίλαλος, καιρὸ πονᾶνε οἱ πόθοι.

Ὦ! δὲ θαμπώνει τὴ λαλιά μου θάνατου φοβέρα :
γῆς καὶ νεροῦ κι' ἀγέρα
δὲν ξέρουνε τὰ γένη,
πὼς ὅ,τι ζεῖ καὶ χαίρεται, σύντομ' ἀργὰ πεθαίνει.

Ὁ χορτασμένος ἔρωτας, τῆς ζωῆς οἱ γλυκάδες,
τῆς πλάσης οἱ ὁμορφάδες
ἔτσι βαθιὰ μὲ ὁρίζουν,
ποὺ τῆς καρδιᾶς τὸ ξέσπασμα λυγμὸ μοῦ τὸ γυρίζουν!

ΚΛΕΩΝ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Ὁ Κλέων Παράσχος γεννήθηκε στὸν Πύργο τῆς Β. Θράκης τὸ 1894 καὶ ἀνατράφηκε στὴ Βάρνα, ὅπου ἔμαθε τὰ πρῶτα γράμματα στὸ ἐκεῖ ἑλληνικὸ σχολεῖο. Τὸ 1906 ἦλθε στὰς Ἀθήνας, γιὰ νὰ συνεχίση τὶς σπουδές του καὶ κατόπι πῆγε στὴν Ἑλβετία γιὰ τὸν ἴδιο σκοπό. Ὅταν γύρισε ἀπὸ τὴν Ἑλβετία, ἐγκαταστάθηκε ὁριστικὰ στὰς Ἀθήνας καὶ ἀργότερα ἐπεδόθηκε στὴ δημοσιογραφία.

Τὴν πρώτη του φιλολογικὴ ἐμφάνιση τὴν ἔκανε στὴν «Ποιητικὴ Ἔκδοσι» (1914) ὅπου δημοσίευσε πρωτότυπα ποιήματα καὶ μεταφράσεις. Τὸ 1915 ἐξέδωκε μαζὶ μὲ τὸν Ἄγγελο Βαρβαγιάννη μιὰ ἐκλογὴ ἀπὸ τοὺς «Λυτρωμούς», ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ Ριχάρδου Ντέμελ, καὶ λίγο ἀργότερα (1916) μεταφράσεις μεγάλου μέρους τῶν «Στροφῶν» τοῦ Μορεάς. Τὸ 1922 ἐξέδωκε τὰ «Εἰκοσιοχτὼ ποιήματά του» μαζὺ μὲ εἰκοσιδύο τοῦ Μπωντλαὶρ καὶ τὸ 1931 μὲ συνεργασία τοῦ Ξ. Λευκοπαρίδη τὴν «Ἐκλογὴ ἀπὸ τὰ ὡραιότερα ἑλληνικὰ λυρικὰ ποιήματα». Ἐκτὸς ἀπ' αὐτὰ ὁ Κλ. Παράσχος δημοσίευσε πολλὰ ἄρθρα καὶ μελέτες σὲ διάφορα πε-

ριοδικὰ τῆς τελευταίας εἰκοσαετίας. Τακτικὰ συνεργάζεται στὴ «Νέα Ἑστία» ἀπὸ τότε ποὺ ἄρχισε νὰ ἐκδίδεται, ὡς κριτικὸς τῶν ποιητικῶν ἔργων.

Ὁ Κλ. Παράσχος δὲ βάζει συνήθως τίτλους στὰ ποιήματά του. Ἂς συγχωρηθῆ στὴν «Ἀνθολογία», πού γιὰ ὁμοιόμορφη ἐμφάνιση τιτλοφόρησε ὅσα πέρασε στὶς σελίδες της, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Madrigal triste καὶ τὴ Νυκτωδία, ποὺ οἱ τίτλοι τους εἶναι βαλμένοι ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν ποιητή.

ΔΡΟΣΙΑ ΠΡΩΪΝΗ...

Δροσιὰ πρωϊνή, ποὺ ὡς ἄνοιξα τὸ παραθύρι μου, ὅλη φῶς
σὰν ἕνα χάδι, σάν ἕνα φιλὶ στὸ μέτωπό μου,
στὰ χείλη μου, στὰ μάτια μου, σ' ὅλο τὸ νέο μου τὸ κορμὶ
σ' ἔνοιωσα, πρὶν ὅλη τὴν κάμαρά μου πλημμυρίσεις·
συνηθισμένοι θόρυβοι τοῦ δρόμου, ἀργὲς φωνές,
γλυκειὰ γυναίκα ἐσύ, ποὺ στοῦ σπιτιοῦ σου τὸ κατώφλι,
τὸ χέρι ἀντήλιο βάνοντας, γνέφεις μὲ τ' ἄλλο καποιανοῦ
ὅπου σ' ἀκούει καὶ πρὸς ἐσὲ γυρνάει καὶ σοῦ ἀντικρένει.
Γέροντα μπρὸς στὸ σπίτι σου, ποὺ λιάζεσαι ὅλβιος καὶ γελᾶς
μὲ τὰ παιδιά, καὶ πιότερο μὲ τὸ τρελλάγγονό σου,
χάδι λαμπρὸ τοῦ ἥλιου στὰ ξεβαμμένα τῶν μικρῶν
σπιτιῶν, ποὺ λίγη χλόη δροσαναπνέει, τὰ κεραμίδια,
ὦ ἐσὺ τοῦ δρόμου γνώριμη θερμὴ ζωὴ καθημερνή,
ἂς ἤτανε ποτὲ νὰ μὴ σὲ στερηθῆ ἡ ψυχή μου.

ΟΤΑΝ Η ΜΟΙΡΑ ΜΟΥ...

Ὅταν ἡ μοῖρα μου τὰ βήματά μου ἀλλοῦ ὁδηγήση
στὶς νύχτες τὶς ἀτέλειωτες μιᾶς χώρας βορεινῆς,
ὦ μὲ τὶ πόθο, οἱ πιὸ γλυκὲς ποὺ θἄρχονται ἀναμνήσεις,
νὰ μὲ γεμίσουνε, μὲ τὶ ἀνιστόρητο καϋμό!
Ὦ Ἀθήνα, πῶς θὰ νοσταλγῶ τὸ φῶς σου τὸ λαμπρό,
τοὺς κάμπους σου ἕνα δειλινὸ θαμπότατο τοῦ Ἀπρίλη,
μὲ λίγα ἐλιόδεντρα, μὲ τῶν βουνῶν σου τὶς γραμμές,
μὲ μιὰ γαλάζια ἀκρογιαλιὰ στοῦ ὁρίζοντος τὰ βάθη!
Θ' ἀναθυμᾶμαι τὶς λιγνές, ἀριστοκρατικὲς
παιδοῦλες σου, ἀγαποῦλες μου, τὶς Ἀθηνιωτοποῦλες,
μέσα στὸ φῶς τ' ὁλόχρυσο πρωϊνοῦ χειμερινοῦ,
στὸ βράδυασμα τὸ ἀργὸ μιᾶς φθινοπωρινῆς ἡμέρας.

Τὴν πρώτη ἀπριλινὴν αὐγή, τὶς ὧρες τὶς ζεστὲς
μὲς στοῦ χειμῶνα τὴν καρδιά, τὶς φεγγαροβραδιές σου
ποὺ μ' ἔπαιρνε ὁ βαθὺς καϋμὸς τῶν μακροταξειδιῶν
ἀπάνω στὴν ὁλόχαρη φαληρικὴν ἐξέδρα . . . .

ΛΙΝΑ ΛΙΝΑ...

Λίνα, Λίνα γλυκειά μου, ἀθῶο κοράσι,
ποὺ τῆς σαρκὸς τὴν πρώτη ἀνατριχίλα
σοῦ ἐξύπνησα, μ' ἕνα φιλὶ στὰ χείλια
τὰ ὑγρά, τὰ πορφυρᾶ σου ὡσὰν κεράσι,

ὢ πόσος, πόσος τώρα ἔχει περάσει
καιρός, ἀπὸ τὴν πρώτη ἀνατριχίλα,
ἀπ' τὴν βαθειὰ δαγκωματιὰ στὰ χείλια,
Λίνα, Λίνα γλυκειά μου, ἀθῶο κοράσι!

ΧΛΩΜΟΣ...

Χλωμὸς ἀπ' τὸ χαρούμενο μεγάλο χτυποκάρδι
μιᾶς εὐτυχίας ἀπίστευτης, θὰ καρτεροῦσα ἐκεῖ,
σὲ μιὰν ἀπόμερη καμπὴ τοῦ ἐρημικοῦ τοῦ δρόμου.
Θ' ἀργοῦσες, καὶ κάθε στιγμὴ θἄταν γιὰ μὲ πικρὴ
μιὰ σκέψη, θἄλεα, τέτοια μιὰ χαρὰ γιὰ μὲ δὲν ἦταν,
δὲ θἄρθη, εἶναι τὸ ψέμμα της αὐτὸ τὸ πιὸ σκληρό.
Κι' ἔξαφνα, ἐκεῖ στὸ γύρισμα τοῦ δρόμου θὰ ἐφαινόσουν,
καὶ πρὸς ἐμὲ θἀρχόσουνα, γελούμενη, γοργή.
Φτωχά μου μάτια, τὴ βαθειὰ χαρά σας συλλογιέμαι.
Σὰ θαμπωμένα ἀπὸ λαμπρὴ μιὰν ὀπτασία, μακάρια
θὰ τὴν χαϊδεύατε ὥρα κι' ὥρα ἀχόρταγα, παντοῦ.
Θἄταν ντυμένη ὁλόλευκα, καὶ κάτου ἀπ' τὸ λεπτό της
ντῦμα, θὰ σάλευε ἁλαφρὰ τὸ σῶμα τὸ γλυκό.

Ὥρα πολλὴ ἀπ' τὸ θάμπωμα θὰ σώπαινα, ἐνῶ πλῆθος
τὰ ἐρωτικὰ λόγια θὰ μοῦ γεμίζαν τὴν ψυχή.
Ὁ δρόμος θἄτανε ἔρημος, ἀνάμεσα ἀπ' τὰ δέντρα.
Καὶ μὲς στὸ δείλι τὸ στερνὸ ποὺ θἄλυωνε ἀχνὸ φῶς,
ἀργὰ θὰ ἐπαίρναμε τὸ βραδυασμένο μονοπάτι . . . .

Ο ΥΠΝΟΣ ΓΛΥΚΟΣ. . .

Ὁ ὕπνος γλυκὸς τὰ βλέφαρα θὰ σοῦ βαραίνη ἀκόμα.
Κι' ἂν τ' αὐγινὸ πρόσχαρο φῶς στὸν κάτασπρο κοιτῶνα,
στὸ βαθουλὸ κρεβάτι μας, στὰ στήθη τὰ γυμνά,
στὰ ὁλόχυτα κατάμαυρα μαλλιά σου θὰ γλυστρᾶ,
ὁ ὕπνος γλυκὸς τὰ βλέφαρα θὰ σοῦ βαραίνει ἀκόμα.
Τὰ ναρκωμένα μέλη σου θ' ἀκινητοῦν γυμνὰ
κι' ἐγὼ γυρτὸς στὸ πρόσωπό σου ἀπάνω, θὰ προσμένω
τὸ πρῶτο σου χαμόγελο, τὴν πρώτη σου ματιά.

ΘΥΜΑΜΑΙ. . .

Θυμᾶμαι ἕνα μικρὸ νησὶ ποὺ ἀράξαμε ἕνα δειλινό·
σὲ λόφους καταπράσινους λίγα σπιτάκια ἀσπρίζαν,
ἀπ' τὰ βουνὰ μὲς στὸ θαμπὸ ποὺ ἐγαλανίζαν φῶς,
μοσκόβολη αὔρα στὰ πανιὰ τοῦ πλοίου λαφρὰ ἐφυσοῦσε,
Μὲς στὴ γλαυκὴ σιωπὴ γλυκὰ ἀναγάλιαζε τὸ πᾶν,
ἤρεμο ἐκύλα στὸν λαμπρὸν αἰθέρα ἕνα τραγοῦδι.

Μὰ ἐμεῖς, στὰ μάτια ποὺ εἴχαμε τὰ ὁράματα χρυσῶν
πόλεων παράξενων, καὶ τροπικῶν, κι' ὁλάσπρων πόλων,
ἀδιάφοροι ἐθωρήσαμε τ' ὡραῖο μικρότατο νησὶ
κι' ἀξένιαστοι ἕνα δειλινὸ τὸ εἴδαμε ἀργὰ νὰ σβύνη.

Μὰ τώρα, ποὺ τὰ ὁράματα σβύσαν τῶν πόλεων τῶν χρυσῶν
θυμᾶμαι τὸ μικρὸ νησί, ποὺ ἀράξαμε ἕνα δείλι . . . .

MADRIGAL TRISTE

Σὰν ἕνας κῆπος εἶσαι, ποὺ διαβαίνοντας μιὰ νύχτα,
ἀπ' ἔξω, κάποιοι κουρασμένοι, κάποιοι δυστυχεῖς

σταμάτησαν, κι' ὥρα πολλὴ ὀσφρανθήκαν, κάτι ῥόδων
ὥρα ὀσφρανθήκαν τὴ βαλσαμικὴ εὐωδιά.

Ἄ! μὲς στοὺς πόνους των ὁ πιὸ πικρὸς δὲ θἆναι πόνος,
τὰ ῥόδα ἐκεῖνα, ἡ νύχτα ἐκείνη, ἐκείνη ἡ μυρωδιά ; . . .

ΝΥΚΤΩΔΙΑ

Βάρκες ἐπέρασαν ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ σπίτι ἐχτές,
βάρκες ἐπέρασαν ἀργὰ μὲς στῆς νυκτὸς τὰ σκότη.

Ὁ ἀέρας ἔφερνε τοὺς ἤχους ἑνὸς τραγουδιοῦ,
ἤχους νοσταλγικούς, κομένους, μισοτελειωμένους.

Ἀργά, ὁ ἀέρας ἔφερνε τοὺς ἤχους τοὺς γλυκούς,
κ' ὅλο μαζὶ τὸ μῦρο τοῦ νυχτερινοῦ πελάγου. . .

ΣΕ ΚΑΠΟΙΑ ΠΟΛΙΤΕΙΑ. . .

Σὲ κάποια πολιτεία καιρὸ φτασμένος,
μόνος γυρίζω, ὅλη τὴ μέρα, μόνος.
Πόθος οὔτε ἕνας μέσα μου, οὐδὲ πόνος,
κι' εἶμαι ἀπ' τὸ κάθε τί ὁ ξεδιψασμένος.
Πότε, ἀπὸ ποῦ ἔχω ἐρθῆ, δὲν τὸ λογιάζω
νὰ μοῦ τὸ εἰποῦν· μιλῶ, δὲ μοῦ μιλᾶνε,

πικρογελᾶνε, ἀντιπερνᾶνε
σὰ νὰ μὴν εἶμαι, σὰ νὰ μὴν τοὺς μοιάζω.
Κι' ὅταν μεσημερνὸς ὁ ἥλιος κεντρώνη,
καὶ πέρα ὡς πέρα ἡ χώρα ὅλη ἐρημώνη,
κι' οὐδὲ σὲ θύρα, οὐδὲ σὲ παραθύρι
γροικᾶς ποτέ, θωρεῖς ποτὲ κανένα,
κατάσπρη ἡ πολιτεία φαντάζει ὡς ἕνα
παληό, λησμονημένο κοιμητῆρι.

ΤΟΠΟΙ ΩΡΑΙΟΙ

Τόποι, ποὺ δὲ σᾶς φαίδρυνε ποτὲ τὸ πέρασμά της,
ὡραῖοι, μὰ πόσο καὶ πικροί, δίχως, ὦ τόποι, ἐκείνην!
Ἐδῶ, ἀπὸ δρόμο μακρυνό, κανένα δειλινὸ
θαμπὸ τοῦ Αὐγούστου, στὸν πυκνὸν ὁλόδροσο πευκώνα
μαζὶ δὲν ἤρθαμε ν' ἀναπαυθοῦμε ὥρα πολλή.
Ἐδῶ ποτὲ ἡ θερμή, βαθειὰ φωνή της δὲ γροικήθη,
τὸ γέλιο της δὲν ἤχησε τὸ ἀξένοιαστο ποτέ.
. . . . Μαζὶ θ' ἀρχόμαστε, κι' ἀπὸ τὸ δρόμο κουρασμένοι
θὰ ξαπλωνόμαστε στὸ πεῦκο ἀπάνω τὸ ζεστό . . .
Φιλιά, θερμὰ ἀγκαλιάσματα, χάδια, λόγια τρελλὰ
μὲς στὶς στερνὲς φαιδρὲς φωνὲς τῆς μέρας, ποὺ θὰ σβήνη!..
Μ' ἀλλοίμονό μου! ἐδῶ ποτὲ μαζύ της δὲ θἀρθῶ,
τόποι, ποὺ δὲ σᾶς φαίδρυνε ποτὲ τὸ πέρασμά της!..

ΕΓΩ ΜΑΖΙ ΣΟΥ

Ἐγὼ μαζί σου πού εἶχα ὀνειρευθῆ ἱλαρὲς στιγμὲς
γλυκύτερες κι' ἀπ' τοὺς καρπούς, ποὺ λαίμαργα λιγώντας
ἕνα κατάφορτο κλαρί, μᾶς πλημμυροῦν τὴν ἀγκαλιά,
στιγμὲς ποτιστικώτερες μαζί σου νὰ τρυγήσω·
κι' ἀγνὲς χαρές, καθὼς τῶν πρωταγάπητων παιδιῶν

ποὺ ὁ ἕνας στὰ μάτια τ' ἀλλουνοῦ κυττάζοντας, διαβαίνουν
τὸ δείλι, κάτου ἀπ' τὰ δεντρά, σὲ δρόμο ἀπόμερο κι' ἀργὰ
κἄποτε κἄποτε μιλοῦν γιὰ τὰ πουλιά, γιὰ τ' ἄνθη·
σ' ἀναλογίζομαι, καὶ πιὸ πικρὸ ἀπ' τὸ στεναγμὸ
κι' ἀπὸ τὸ δάκρυ, ἕνα παράπονο μὲ πνίγει!

ΣΗΜΕΡΑ

Σήμερα ἡ μέρα ἐπέρασε γεμάτη πρόσχαρους θορύβους.
Τῆς γειτονιᾶς μου παίζοντας εὔθυμα ἐκράξαν τὰ παιδιά,
καὶ πρὸς τὸ βράδυ ἀπ' τὸ βουνὸ μιὰ συντροφιὰ κατέβηκε
κι' ὥρα μὲ γέλιο καὶ φωνὴ ἐπλημμύρισε τὸ δρόμο.
Χειμερινὸς ἥλιος γλυκὸς τὴν κάμαρά μου ἐζέστανε
παντοῦ ἁπλωμένος μαλακά, στὰ σκεύη, στὰ βιβλία.
Τυραννικὰ κι' ὁλόπικρα καὶ μαῦρα κι' ἀξεδιάλυτα
τὰ τωρινὰ δὲ μ' ἔζωσαν κι' ὅσα γιὰ πάντα ἐσβύσαν.
Μόνο χαρές, τρελλὲς χαρὲς μὲς στὴν ψυχή μου ἐξύπνησαν,
καὶ γέλασαν, καὶ κράξανε, καὶ μ' ὅλους κελαϊδήσαν
τῆς μέρας ὅπου πέρασε, τοὺς πρόσχαρους ἠχούς....

ΟΙ ΑΓΝΩΣΤΟΙ

Αὐτοὶ ποὺ ἐφτάσαν οἱ ἄγνωστοι, μέσα στὴ νύχτα, ἐχτές,
τὰ γλυκοναρκωμένα μου πῶς τρικυμίσαν βάθη!

Ἦρθαν καὶ φύγανε, ἤρθανε ἀπὸ κάπου, ἀπὸ μακρυά,
μέσα στὸ κάτασπρο, παραμυθένιο τους καράβι.

Ὡσὰν μεγάλο πληγωμένο ἐδάρθηκε πουλὶ
πάλι ἡ ψυχή μου, στοὺς κακοὺς βόγγηξε πάλι, ἀνέμους.

Κἄπου θὰ τραγουδούσανε τὴν ὥρα ἐκείνη, ὅμως μακρυὰ
ἦταν πολὺ κι' ἴσα μὲ μᾶς δὲ φτάσαν τὰ τραγούδια.

Ἦρθαν κι' ἀργὰ ἐσταμάτησαν πέρα ἀπ' τὸν ἴσκιο τὸ θαμπὸ
στ' ἄτρεμα ποὺ ἔρριχναν νερὰ τ' ἀκροθαλάσσια φῶτα.

Οὔτε τοὺς εἴδαμε, οὔτε τοὺς ἀκούσαμε· μακρυά,
τὴ μυστική τους πήρανε, καὶ φύγανε, εὐτυχία. . . .

ΟΙ ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΑΔΕΣ

Μὲ βῆμα ἀργὸ σὰ σκιὲς χιμαιρικὲς
ἦρθαν ἀπόψε ἐδῶ ξανὰ οἱ τραγουδιστάδες.
Ἦρθαν ἀπὸ τὶς συνοικίες τὶς μακρυνὲς
νὰ ποῦν τὶς μελαγχολικές τους τὶς καντάδες.

Μέσα στοῦ φεγγαριοῦ τ' ὀλίγο φῶς τ' ἀχνὸ
γλυκὲς ἀγάπες ἱστορήσανε χαμένες,
τ' ὄνειρο τοῦ ἔρωτα ποὺ πάντα μένει μακρυνό,
Πληγὲς ἀγιάτρευτες, ἐλπίδες συντριμένες.

Μὲ βῆμα ἀργὸ σὰ σκιὲς χιμαιρικὲς
ἦρθαν ἀπόψε ἐδῶ ξανὰ οἱ τραγουδιστάδες,
ἦρθαν ἀπὸ τὶς συνοικίες τὶς μακρυνές,
νὰ ποῦν τὶς μελαγχολικές τους τὶς καντάδες.

ΑΓΑΛΙΑ ΑΓΑΛΙΑ

Ἀγάλια, ἀγάλια ἡ σκέψη ἐκείνη θἄφευγε ἀπ' τὸ νοῦ μου·
μι' ἀπριλινὴ θἆταν λαφρὰ συνεφιασμένη αὐγή.
Ἡ ὥρα θὰ νἄσταζε ὡσὰν μουσικὴ ἱλαρή, βαθειά μου,
μιὰ μουσικὴ ἀπὸ φῶς θαμπόν, ἤχους θαμπούς.
Καμμιὰ δὲ θἄρχονταν νὰ μὲ βαρύνη ἀνάμνησή μου.
Καὶ τὸ σκοπό, ποὺ τὴν ψυχή μου ὅλη ἔχω κλείσει ἐκεῖ,
κι' ὅλος ἀπ' τὄνομά της τὸ κρυφὸ μοσκοβολάει,

ἂν τύχαινε, ὁ γλυκόπικρος, στὰ χείλη μου νἀρθῆ,
μηχανικά, σἂν ἀπὸ μιὰ συνήθεια, ἀφηρημένος,
θὰ τὸν ψιθύριζα τὸν θλιβερό, γοερὸ σκοπό . . .

ΤΙΠΟΤΕ ΑΛΛΟ

Δὲ θέλω τίποτε ἄλλο ἀπόψε, τίποτε ἄλλο·
Μόνον αὐτὸ τὸ ἀργὸ τὸ βράδυασμα κάτου ἀπ' τὰ δέντρα,
τὸ ἔρημο μόνο αὐτό, τόσο μακάριο σάλεμά των,
Μόνον τὸ πέρασμα ἀλαφρὸ πάνω στὴν ὄψη μου τοῦ ἀέρα.

Νὰ σκοτεινιάζη ἀργά, μακρυὰ ἀπ' τὸ δρόμο
φωνὲς χαρούμενες τῶν κοριτσιῶν νὰ φτάνουν,
Κι ἔτσι ὅλα ν' ἀλαργεύουν καὶ νὰ γίνονται ὅλα
θαμπὸ τραγοῦδι μὲς στοὺς βραδυνοὺς ἴσκιους ποὺ σβύνει.

Δὲ θέλω τίποτε ἄλλο ἀπόψε, τίποτε ἄλλο·
Μόνο ν' ἀκούω θέλω τὸ θρόϊσμα ποὺ σέρνεις,
τὴν πνοή σου μὲσ' ἀπὸ τὰ δέντρα καλοκαῖρι,
ποὺ αὔριο θἀ φύγης, ποὺ ἔχεις κιόλα φύγει !

ΑΡΓΗΣ ΚΟΡΑΚΑΣ

Ὁ Ἄργης Κόρακας (Α. Ἄργης) γεννήθηκε στὴν Ξάνθη τῆς Θράκης τὸ 1888. Μικρὸ παιδὶ ἀκόμα βρέθηκε στὸν Πύργο τῆς Β. Θράκης κι' ἔπειτα στὴν Ἀγχίαλο, ὅπου ὁ πατέρας του ἦταν δάσκαλος κι' ὅπου ἔμαθε τὰ πρῶτα γράμματα στὰ φημισμένα Ἑλληνικὰ Σχολεῖα τῶν δύο αὐτῶν πόλεων. Ἀκολούθησε γυμνασιακὲς σπουδὲς στὸ Ζαρίφειο Διδασκαλεῖο τῆς Φιλιππούπολης καὶ στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο τῆς Ἀδριανούπολης. Ἀφοῦ δίδαξε μερικὰ χρόνια στὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα τῶν κοινοτήτων Ἀρτάκης κι' Ἀμισοῦ στὴν Τουρκία, κατέβηκε στὰς Ἀθήνας τὸ 1913 ὅπου δημοσιογράφησε λίγον καιρὸ καὶ κατόπι, τὸ 1914, διωρίστηκε ὑπάλληλος στὸ Ὑπουργεῖο Συγκοινωνίας· ἀργότερα τελείωσε καὶ τὶς πανεπιστημιακές του σπουδὲς στὰ νομικά.

Τὰ πρῶτα του λογοτεχνήματα, ποιήματα καὶ διηγήματα, δημοσιεύθηκαν στὴν ἐφημερίδα τῆς Φιλιππούπολης «Εἰδήσεις τοῦ Αἵμου» μὲ ψευδώνυμο ἢ ἀνώνυμα, ὅταν ἀκόμα σπούδαζεν ἐκεῖ καὶ τὸ πρῶτο του βιβλίο, ἕνα ἀφήγημα μὲ τὸν τίτλο «Κάτι σὰν κῦμα» βγῆκε στὴν Ἀμισὸ τὸ 1913. Ποιήματα καὶ διηγήματά του

δημοσιεύθηκαν σὲ διάφορα περιοδικά.

Ἕως τώρα ἔχουν τυπωθῆ τὰ ἑξῆς βιβλία του:

Συλλογὲς ποιημάτων «Νύχτες» (1921) «Στίχοι» (1924) «Ἄλικα Ρόδα» (1932), μυθιστορήματα Mea Culpa (1923) «Ἁγνὴ Σάντα» (1928) «Ἡ ἁρπαγὴ τῆς Εὐρώπης» (1930) «Οἱ λύκοι» (1930) «Στὴ ζωὴ στὴν ἀγάπη» (1934), ἕνα βιβλιαράκι «Ἀναμνήσεις ἀπὸ τὴν Παλιὰν Ἀγχίαλο» (1930) καὶ τελευταῖα μιὰ συλλογὴ διηγημάτων του (1936).

ΝΥΧΤΕΡΙΝΟ

Ἡ θέρμη τῆς ἀνάσας σου ροδόσταμο
χαϊδεύει καὶ ζαλίζει καὶ μεθάει
κι' ἀπ' τὸ φεγγάρι πέφτουνε σὰν ἄνθινη
βροχὴ τὰ φίλτρα, ἀγνὲς πνοὲς τοῦ Μάη.

Τὰ χέρια, ἑρμηνευτάδες τῶν ἐσώψυχων,
ξεχνιοῦνται, πότε σφίγγουν, ἢ γλυστρᾶνε
κι' ἀπ' τὸ φεγγάρι πέφτουνε βαρύπνοα
γαρύφαλα σὰ φλόγα καὶ γελᾶνε.

Τὸ μοῦρο τῶν μαλλιῶνε σου γλυκύτατο·
ὁ ὕπνος πλέκει δίχτυα μεταξένια
κι' ἀπ' τὸ φεγγάρι πέφτουνε χρυσόνειρα
σὰ συνεφάκια ὁλάσπρα πουπουλένια.

ΑΝΟΙΞΗ

Ἔστησε ὁ ρήγας ὁ Καιρὸς στῆς μυγδαλιᾶς τοὺς κλώνους
ξόβεργες ἔστησε πολλὲς καὶ δίχτυα μεταξένια·
μὴ στοῦ Φλεβάρη καρτερεῖ τὶς παγωνιὲς πουλάκια,
μὴ τῆς σκλαβιᾶς λαχτάρησε ν' ἀκούση τὸ κελάϊδι;
Μηδὲ πουλάκια καρτερεῖ, μηδὲ σκλαβιᾶς κελάϊδι,
μιὰν Κόρην ἀποθύμησε ξενιτεμένη χρόνο,
κι' ἐδῶθε τούπαν θὰ διαβῇ στὸ πατρικὸ νὰ πάη.
Πρώτη νυχτιὰ καὶ δεύτερη χαμένο τὸ καρτέρι,
στὴν τρίτη ὁ ὕπνος πῆρε τον γλυκὸς ὡς τὴν αὐγοῦλα.
—Ξύπνα, ρήγα μου, ξύπνησε, στῆς μυγδαλιᾶς τοὺς κλώνους
ἐπιάσθη ἡ κόρη ἡ ὄμορφη στὰ ὁλόλευκα ντυμένη
καὶ τὰ πουλιὰ στῆσαν τρελλὸ γύρω της πανηγῦρι.

ΤΑ ΚΑΡΑΒΙΑ

Τὰ καράβια, τὰ καράβια, ποὺ κινᾶνε
σὲ ταξίδια μακρυνά,
τὴ γαλήνη δέ ρωτᾶνε, ποῦ θὰ πᾶνε,
καὶ τὸ κῦμα, ἂν θὰ γυρίσουνε ξανά.

Μπρὸς στὴν πλώρη μιὰ γοργόνα τὰ ὁδηγάει
καὶ στὸν Ἅγιο ἐμπρὸς μιὰ φλόγα καντυλιοῦ
σ' ἴσους δρόμους τὰ φωτάει
κι' ἡ λαχτάρα ἑνὸς ἀξέχαστου φιλιοῦ.

Τὰ καράβια, τὰ καράβια, ποὺ κινᾶνε
καὶ μὲ παίρνουν στὰ ταξίδια τους μαζί,
ξέρουν, ποὺ ὅμοια μὲ ὁδηγᾶνε
μιὰ γοργόνα, ἕνα καντύλι, ἕνα φιλί.

ΠΑΛΙΟΣ ΣΚΟΠΟΣ

Κι' ἔξαφνα σκάει ἕνας σκοπός, παλιὸς ζακυνθινὸς σκοπὸς καὶ στὶς συρτὲς τὶς νότες του-καϋμοὶ κι' ἀγάπης ξένοι πόνοι-βουρκόνουνε τὰ μάτια μου κι' ἕνας ἀκάλεστος λυγμὸς τὴν ψυχικὴ γαλήνη μου καὶ τὴν καρδιά μου τὴ σκοτώνει.

Καὶ πάλι ὁ ἴδιος ὁ σκοπὸς μιὰν κάποια θλιβερὴ στιγμὴ φωτίζει μὲ χαμόγελο τὴ θλίψη καὶ τὴ μοναξιά μου, ἀνοίγει ὁ γκρίζος οὐρανὸς κι' ἀπ' τὴ γελούμενη σχισμὴ λίγο γαλάζιο, λίγο φῶς μερώνει τὴ φτωχὴ καρδιά μου.

Γλυκὰ χειλάκια, μακρυνὲ τῆς νιότης μου ἄδολε καϋμέ, δροσοπηγὴ κελαριστὴ στὶς θεῖες ὁμορφιὲς τοῦ Ἀπρίλη, ἀνταύγεια ἱερὴ ἑνὸς ἥλιου μου, ποὺ πάει κι' ἐσβύστηκεν, ὠϊμέ, γλυκὰ χειλάκια, τραγουδᾶτε, ἄλλοι, μὲ τὰ δικά μου χείλη!

ΑΠΟ ΤΟΝ "ΚΟΣΜΟ„

IX

Πατριδολάτρης νά με ἐγώ, Ἑλλάδα μου,
κρασὶ μοσχάτο, σέρνεις τὴν καρδιά μου
καὶ τὴν ψυχή, τὸ νοῦ μου καὶ τὶς σκέψεις μου
στὴ μέθη καὶ πλαταίνεις τὰ ὄνειρά μου!

Κοιτάζω σε στὸ χάρτη καὶ μαγεύομαι,
ὧρες ξεχνιέμαι μέσα στὰ σημάδια,
στὸ γαλάζιο στεφάνι σου τῆς θάλασσας
κολυμπῶ κι' ὀνειρεύομαι βράδυα,

Κι' αὐγινά, ποὺ εἶδα κι' ἔζησα ὁλόχαρος
σὲ κορφὲς τῶν βουνῶν σου ἢ σὲ πλάγια,
σὲ πολιτεῖες καὶ χωριά, ποὺ πέρασα
κι' ὡς πέρασα κι' ἀπὸ ὅπου, εὗρηκα μάγια.

Ὦ ψυχῆς ἀναγάλλιασμα κι' ὠ λάγγεμα,
στὸ κατάστρωμα τοῦ πλοίου, δὲ χορταίνω,
στοῦ τραίνου κρεμασμένος τὸ παράθυρο,
καὶ τὴν ἰδέα σου βαθειανασαίνω.

Μωρηὰ λεβέντη, Ρούμελη ἀρχόντισσα,
δουλεύτρα Θεσσαλία, Ἤπειρο πλάνα,
καὶ σὺ Μακεδονία βουλγαρόμαχη,
Θράκη μου πονεμένη ἐσὺ καὶ Μάννα·

Νησιὰ τοῦ Αἰγαίου καὶ νησιὰ τοῦ Ἰόνιου,
λεβεντογέννα Κρήτη, ἄχ Ἰωνία
ἄμοιρη, φτωχὲ Πόντε καὶ τρισδύστυχη
Μαννούλα ὀρφανεμένη Μικρασία!

Διαμάντια καὶ μπριλλάντια, ὦ Ἑλλάδα μου,
κρασὶ μοσχάτο, σέρνεις τὴν καρδιά μου
καὶ τὴν ψυχή, τὸ νοῦ μου καὶ τὶς σκέψεις μου
στὴ μέθη καὶ πλαταίνεις τὰ ὄνειρά μου!

ΧΩΡΙΣΜΟΣ

Ρουφῶ τὴ θλίψη στὸ πικρὸ τοῦ χωρισμοῦ ποτῆρι
καὶ μὲ ρουφάει ἡ ἄβυσσο τοῦ πόνου τῆς ψυχῆς,
μόνη ἡ ἀγάπη, ὡς φοινικιὰ στὸ ἀφρικανὸ λιοπύρι
ἡ ἴδια στέκει ὁλημερὶς κι' ἡ ἴδια ὁλονυχτίς.

Κι' ὅταν μὲ βρίσκη ἡ μοναξιὰ καὶ νοιώθω την σιμά μου,
τὸ λογισμό μου δίνω της νὰ σοῦ τὸν φέρη, ὦ Χάρη·
Χάρη, ποὺ δὲ μ' ἀγάπησες, μόν' πῆρες τὰ ὄνειρά μου
σὰν πεταλοῦδες κι' ἔπαιξες μὲ πεταλούδας χάρη.

ΣΤΗ ΛΙΜΝΗ

Στὴ λίμνη καθρεφτίστηκε τῶν ἀστεριῶν σου ἡ θλίψη
κι' ὁ λογισμός σου ἐχάθηκε βαθειὰ μὲσ' στὰ νερὰ
κι' ὕστερα ἀπὸ ὥρα ἀργόδιαβην ἀνάγειρες πρὸς τὰ ὕψη
κι' ἡ θλίψη σου ἐμπρὸς στ' οὐρανοῦ διελύθη τὴ χαρά.

Κι' ἦταν χαρὰ στὸν οὐρανὸ κι' ἤτανε πανηγῦρι
κι' ἦταν γλυκὸ τὸ δειλινὸ κι' ἡ ἄνοιξη γλυκειὰ
κι' ἡ λίμνη, ὡς ἑτοιμάσθηκε στὸν ὕπνο της νὰ γύρη,
τὸ μυστικὸ τοῦ λογισμοῦ σου ἐπῆρε πιὸ βαθιά.

ΑΝ ΕΡΘΗΣ

Ἂν ἔρθης μὲ τὴν Ἄνοιξη, μὲ ρόδα θὰ στολίσω
τὰ καστανὰ μαλλάκια σου, νὰ σὲ γλυκοφιλήσω·
κι' ἂν μὲ τὸ Θέρος μοῦ φανῆς, θὰ σοῦχω φυλαγμένα
μὲ παπαροῦνες ἀγκαλιὰ καὶ στάχυα μεστωμένα.

Ἂν ἔρθης τὸ Φθινόπωρο, στὸ ἀμπέλι μας θὰ πᾶμε,
σταφύλια κοκκινόρωγα, σύκα γλυκὰ νὰ φᾶμε·
κι' ἂν τὸ Χειμώνα μοῦ φανῆς, κρυφὸ σοῦ κάνω τάμα,
νὰ στρώσω εὐθὺς τὴ φλοκωτή, νὰ κοιμηθοῦμε ἀντάμα.

ΕΡΓΑΤΡΙΕΣ

Κάθε βράδυ ὅταν σκολᾶνε καὶ περνοῦνε,
ἄλλες τσοῦρμο, ἢ δυὸ τρεῖς, ἢ μιὰ μονάχη,
τὰ βαμμένα τους χειλάκια κελαϊδοῦνε,
παπαροῦνες ἄλλες κι' ἄλλες σὰν τὸ στάχυ.

Στὸ μηχάνημα ὅλη μέρα ἢ στὸ βελόνι,
κι' ἂν ἀνάσαναν μιὰν ὥρα, αὐτὴ κλεμμένη.
Τώρα ἡ πλάση εἶναι δική τους κι' ἂς νυχτώνη,
κι' ὅλη ἡ κούρασή τους εἶναι ξεχασμένη.

Κομψὲς ὅλες, φτωχικὰ ἢ καλὰ ντυμένες,
φῶς γεμίζουνε τὸ δρόμο, νιάτα, χάρη,
ὅλες πᾶνε βιαστικὲς καὶ ξαναμμένες
ἀπ' τὴ δίψα τῆς ζωῆς, τ' ὡραῖο σμάρι.

Τὸ Μαράκι στὴ γωνιὰ θὰ συναντήση
τὸν καλό της, ἡ Κικὴ θὰ τὸν προσμένη
νὰ φανῆ, τὴν Πόπη κάποιος θὰ τολμήση
τὸ κατόπι της νὰ πάρη, ἐνῶ διαβαίνει.

Νυχτωμένες θὰ γυρίσουνε στὸ σπίτι,
βιαστικὰ καὶ νυσταγμένες θὰ δειπνήσουν,
καὶ θὰ πέσουν σ' ἕναν ὕπνο καταλύτη,
γιατὶ πρέπει νωρὶς πάλι νὰ ξυπνήσουν.

Η ΑΔΕΡΦΟΥΛΑ

Μπουμποῦκι μοσκομύριστο
χρονῶ δεκάξη ἀκόμα,
τὸ ηὗρε μιὰ μπόρα τὸ ἄμοιρο
καὶ τὸ ἔρριξε στὸ χῶμα.

Χρόνια καὶ χρόνια πέρασαν,
μὰ ὁ μόσκος του δὲ σβύνει·
χρόνια καὶ χρόνια πέρασαν
κι' ὅμως βουνὸ ἡ ὀδύνη.

Τ' ΩΡΑΙΟ ΝΗΣΙ

Θάσο, γελούμενο νησί . . .

Κυλάει ἀνάλαφρα ἡ ζωή,
πλούσιο χαλὶ κι' οἱ ὀμορφιές σου χύμα,
χάδι ἀπαλότατο ἡ πνοή,
γλυκὸ τραγοῦδι ἀτέλειωτο τὸ κῦμα.

Στημένες ξόβεργες, πουλιὰ
τὰ μάτια, ὁ νοῦς· πῶς πιάνονται στὰ κάλλη!
Μιλάει τὸ πεῦκο, κι' ἡ ἐλιὰ
ἀκούει καὶ γέρνει ντροπαλὸ κεφάλι.

Τρεχούμενα παντοῦ νερά,
στὸ στάλιασμα τῶν ἴσκιων τὰ μελίσσια

δρυάδες δουλεῦτρες, θεοῦ χαρὰ
τ' ἀμπέλια, τὰ χωριά, τά ρημοκκλήσια.

Θάσο, θρακιώτικο νησί,
χαρά μου ἡ πλώρη τοῦ καϊκιοῦ ὡς μὲ φέρνει,
μὰ ἡ θλίψη, ἡ θλίψη περισσή,
ὅταν μακρυά σου ἡ πρύμη του μὲ παίρνει.

ΕΘΙΜΑ

Ὦ τὰ ὄμορφά μας ἔθιμα, ποὺ ἀγάλια ἀγάλια σβύνουν
στὸ πέρασμα τῆς νέας ζωῆς, σὰν κῦμα ἀκρογιαλιᾶς,
ποὺ ὡς φτάσουν το τοῦ πέλαγου τὰ κύματα τὸ ἀρποῦνε
καὶ στὴν ὁρμὴ τὸ πνίγουν τῆς ὑγρῆς τους ἀγκαλιᾶς!

Νυφούλα, ὡς κοντοστάθηκες στὴν κορυφὴ τῆς σκάλας,
πρὶν τὴν κατέβῃς γιὰ νὰ πᾶς στὸ νέο σου σπιτικό,
σταυροκοπήθης τρεῖς φορὲς κι' ἔγειρες τὸ κορμί σου
σ' εὐλαβικὸ χαιρετισμὸ μαζὶ κι' εὐχαριστῶ.

Τοῦ πατρικοῦ σου τοῦ σπιτιοῦ ξένος ἐγώ, διαβάτης
κι' ὁλόξενος γιὰ σένα, ὡς σ' εἶδα ἐκείνη τὴ στιγμή,
πῶς ἡ καρδιά μου ἐράγισε, γιατὶ ἄφηνες τὸ σπίτι,
ὅπου γεννήθης, κι' ἔφευγες γιὰ μιὰ ἄγνωστη ζωή!

ΚΑΣΣΙΑΝΗ

Κύριε, ἡ γυναίκα, ποὺ ἔπεσε
σὲ πλῆθος ἁμαρτίες,
τὴ θεότητά Σου ὡς ἔννοιωσε
στὴν ἄθλια της ψυχή,
μιὰ Μυροφόρα ἐγίνη,
καὶ μῦρα φέρνει Σου, προτοῦ

στὸν τάφο Σ' ἀποθέσουν,
καὶ κλαίει καὶ δέρνεται ἡ φτωχή.
'Ωϊμέ, λέει, ἡ νύχτα μέσα μου,
μὲ δέρνει ἡ ἀκολασία
κι' ἡ ἁμαρτία,
σκοταδερὴ κι' ἀφέγγαρη!
Δέξου τὰ δάκρυά μου, 'Εσύ,
ποὺ κάνεις νέφη τὸ ἁλμυρὸ
τῆς θάλασσας νερό.
Στοὺς στεναγμούς μου τῆς καρδιᾶς
κάμψου 'Εσύ, ποὺ ἔχεις κάνει
μὲ τὴν ἐνσάρκωσή Σου τὴν ἄφραστη
νὰ γείρη ὁ οὐρανὸς στὴ γῆ.
Τὰ πόδια τὰ ἄχραντα
φιλιὰ θὰ Σοῦ γεμίσω,
καὶ μὲ τὰ πλούσια μου ὕστερα μαλλιὰ
θὰ τὰ σκουπίσω,
τὰ πόδια, ποὺ ἡ Εὔα, ὡς ἄκουσε
τὸ δεῖλι νὰ σιμώνουν
μέσ' στὸν Παράδεισο, ἡ φτωχὴ
ἀπὸ τὸ φόβο ἐκρύφτη.
Σωτῆρα, ψυχοσώστη μου,
ποιὸς τῶν ἁμαρτιῶν μου
τὸ πλῆθος θὰ μετρήση,
καὶ θὰ βυθοσκοπήση
τὴν ἄβυσσο τῆς κρίσης σου;
Μὴ μ' ἀποδιώξης τὴ φτωχὴ
τὴ δούλη σου 'Εσύ,
ποὺ ἄμετρο ἔχεις τὸ ἔλεος.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ποιητὰς ἡ Θράκη ἔβγαλε κι' ἄλλους, ποὺ τὸ ἔργο τους ἢ εἶναι δυσκολοεύρετο, ὅσων πέθαναν, ἢ μικρὸ ἀκόμα, ὅσων ζοῦνε. Ἂν φυλλομετρήση κανεὶς παλιὲς ἐφημερίδες, κυρίως ἐκεῖνες, ποὺ ἔβγαιναν στὴ Φιλιππούπολη, ὅπως τὶς «Εἰδήσεις τοῦ Αἴμου» καὶ τὴ «Φιλιππούπολι», θὰ συναντήση ἀρκετὰ ὀνόματα Θρακῶν κάτω ἀπὸ στίχους καλοὺς ἢ κακούς, ὅπως λ. χ. τοῦ Σ. Κ. Τζηρίδη ἀπὸ τὴ Στενήμαχο τῆς Β. Θράκης, γιὰ τὸν ὁποῖο ὑπάρχει πληροφορία, ὅτι ἔχει ἐκδόσει καὶ συλλογὴ ποιημάτων μὲ τὸν τίτλο «Ροδοπαῖαι αὖραι», ποὺ μ' ὅλες μου τὶς ἔρευνες δὲν μπόρεσα νὰ τὴν εὕρω.

Θ' ἀναφέρω ἀκόμα τὸν Δ. Κ. Βογαζλῆ, γεννημένο στὴ Φιλιππούπολη τὸ 1872, καθὼς καὶ τὸν Εὐστράτιο Ζήση γεννημένο στὸ Αὐδῆμι τῶν Γανοχώρων (Ἀν. Θράκη) τὸ 1900. Γιὰ τὸ ἔργο αὐτῶν, καθὼς καὶ γιὰ τὸ ἔργο ὅποιων

ἄλλων Θρακῶν ποιητῶν, ποὺ δὲν τοὺς ἔχω ὑπ' ὄψη μου, εὔχομαι ν' ἀσχοληθῆ ἐκεῖνος, ποὺ θὰ καταρτίση νέα ἀνθολογία, πλουσιώτερη ἀπὸ τούτη.

Πρέπει νὰ σημειωθῆ ὅμως, ὅτι μιὰ χώρα, ὅπως ἡ Θράκη, γιὰ ν' ἀναδείξη μέσα σ' ἑκατὸ χρόνια δεκάδα Ἑλλήνων ποιητῶν, ποὺ μερικοί τους κατέκτησαν πανελλήνια φήμη κι' εὐρωπαϊκὴ ἀκόμα, πρέπει νὰ εἶναι χώρα καθαυτὸ Ἑλληνική. Ἂν μάλιστα σκεφθῆ κανείς, πὼς ἡ χώρα αὐτὴ βρισκότανε χρόνια ὁλόκληρα μακρυὰ ἀπὸ τὸ πνευματικὸ κέντρο τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὰς Ἀθήνας, χωρισμένη μὲ πολιτικὰ ὅρια ἀπὸ τὴν Μητέρα Ἑλλάδα, φτάνει στὸ συμπέρασμα, πὼς ἡ ζωὴ ἐκεῖ ἐπάνω, ἀπὸ τὸ Νέστο ἕως τὸν Εὔξεινο καὶ τὴν Προποντίδα, ἦταν ἰδεωδῶς Ἑλληνική.

Μὰ τώρα... καλλίτερα ὅμως κι' ὁ ἐπίλογος νὰ τελειώση μὲ τὰ λόγια τοῦ προλόγου:

«Ὁ ποταμὸς θὰ ξαναβρῆ τὴν κοίτη του».

ΑΡΓΗΣ ΚΟΡΑΚΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ . . . . . Σελὶς 3
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΘΑΛΛΙΔΗΣ (Βιογραφικὸ σημείωμα) » 11
Θρῆνος . . . . . » 13
Δίστιχα . . . . . » 15
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΙΖΥΗΝΟΣ (Βιογραφικὸ σημείωμα) . . . » 17
'Ο τελευταῖος Παλαιολόγος . . . . . » 19
'Υποθῆκαι . . . . . » 22
Στῆς μελαχροινῆς τὰ μάτια . . . . . » 23
'Η ἀνεμώνη . . . . . » 24
Τὸ ὄνειρον . . . . . » 25
Θρακῶν ἄσμα . . . . . » 26
» » . . . . . » 27
'Αφαιρεμένη . . . . . » 27
Τὸ παιδὶ στὸ ποτάμι . . . . . » 29
"Ασμα . . . . . » 30
Παρσβολή . . . . . » 30
Στῖχοι τοῦ φρενοκομείου . . . . . » 31
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ (Βιογραφικὸ σημείωμα) . » 33
Πεταλοῦδα . . . . . » 35
Τ' ὡρολόγι . . . . . » 35
ΙΩΣΗΦ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ (Βιογραφικὸ σημείωμα) . . » 37
Τὸ γλυκὸ . . . . . » 39
Θὰ πάω κάτου στὸ γιαλὸ . . . . . » 39
Τὸ φεγγαράκι ἀρμένιζε . . . . . » 39
Τὸ λείψανο . . . . . » 40
"Ετσι μὲ τὴν ἀγάπη μου . . . . . » 40
'Η κούνια . . . . . » 40
'Ορθὸς στὴν πλώρη ὁ χάροντας . . . . . » 41
"Ιτσα . . . . . » 41
Ζωὴ . . . . . » 42
"Υπνε . . . . . » 42
"Εξ' ἀπ' τὴν πολιτεία . . . . . » 42
Τ' ὡραῖο κοράσι . . . . . » 43
'Εγὼ . . . . . » 44

ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΑΤΡΑΠΑΝΗΣ (Βιογραφικό σημείωμα) . . Σελὶς 45
'Ο τόπος μου . . . . . » 47
Χυνόπωρος καὶ χειμώνας . . . . . » 48
'Ο πόθος τῆς ναυτοπούλας . . . . . » 49
Λυγαριὰ . . . . . » 49
Δόξα . . . . . » 50
Νανούρισμα . . . . . » 51
Χαροκαμένη . . . . . » 52
Ξαλώνισμα . . . . . » 52
Οἱ λιγερὲς . . . . . » 52
'Αγαποβότανο . . . . . » 53
Δὲν σὲ ξεχνῶ . . . . . » 54
ΜΥΡΤΙΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ (Βιογραφικὸ σημείωμα) . » 55
Πλάνη . . . . . » 57
'Αθυμία . . . . . » 57
'Η ψυχή μου . . . . . » 58
'Αμὴν . . . . . » 58
Πόνου κραυγὴ . . . . . » 59
Δρόμος χαμένος . . . . . » 60
'Η ἀρχαία 'Ελλὰς . . . . . » 60
'Η Νιόβη . . . . . » 61
'Ο ἑλλήσποντος . . . . . » 61
'Ο καλὸς ἄνθρωπος . . . . . » 62
'Η ἀρετὴ . . . . . » 63
'Ο τύραννος . . . . . » 63
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΟΡΙΩΤΗΣ (Βιογραφικὸ σημείωμα) . . » 65
Οἱ νεκροὶ τῆς ὡραίας . . . . . » 67
Λυγροὶ νόστοι . . . . . » 69
Τὸ τραγοῦδι τῆς Μινιὸν . . . . . » 74
ΚΩΣΤΑΣ ΒΑΡΝΑΛΗΣ (Βιογραφικὸ σημείωμα) . . . » 75
'Η Μάνα τοῦ Χριστοῦ . . . . . » 77
'Η Μαγδαληνὴ . . . . . » 79
Οἱ μοιραῖοι . . . . . » 80
Οἱ πόνοι τῆς Παναγιᾶς . . . . . » 81
Πρόλογος «Στὸ Φῶς ποὺ καίει» . . . . . » 82
Τὸ ἀηδόνι . . . . . » 83
ΚΛΕΩΝ ΠΑΡΑΣΧΟΣ (Βιογραφικὸ σημείωμα) . . . . » 85
Δροσιὰ πρωϊνὴ . . . . . » 87
"Οταν ἡ μοῖρα μου . . . . . » 87
Λίνα Λίνα . . . . . » 88
Χλωμὸς . . . . . » 88

'Ο ὕπνος γλυκὸς . . . . . » 89
Θυμᾶμαι . . . . . » 89
Madrigal triste . . . . . » 90
Νυκτωδία . . . . . » 90
Σὲ κάποια πολιτεία . . . . . » 90
Τόποι ὡραῖοι . . . . . » 91
'Εγὼ μαζί σου . . . . . » 91
Σήμερα . . . . . » 92
Οἱ ἄγνωστοι . . . . . » 92
Οἱ τραγουδιστάδες . . . . . » 93
'Αγάλια ἀγάλια . . . . . » 93
Τίποτε ἄλλο . . . . . » 94
ΑΡΓΗΣ ΚΟΡΑΚΑΣ (Βιογραφικὸ σημείωμα) . . . . » 95
Νυχτερινό . . . . . » 97
"Ανοιξη . . . . . » 97
Τὰ καράβια . . . . . » 98
Παλιὸς σκοπός . . . . . » 98
'Από τὸν «Κόσμο» . . . . . » 99
Χωρισμός . . . . . » 100
Στὴ λίμνη . . . . . » 100
"Αν ἔρθης . . . . . » 101
'Εργάτριες . . . . . » 101
'Η ἀδερφούλα . . . . . » 102
Τ' ὡραῖο νησί . . . . . » 102
"Εθιμα . . . . . » 103
Κασσιανὴ . . . . . » 103
ΕΠΙΛΟΓΟΣ . . . . . » 105

005320